

**METODYKA BADANIA I OCENY NADZORCZEJ BANKÓW
KOMERCYJNYCH, ZRZESZAJĄCYCH ORAZ SPÓŁDZIELCZYCH
(Metodyka BION)**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

26 kwietnia 2017

Spis treści

I. CEL WPROWADZENIA METODYKI BION	4
II. TREŚĆ METODYKI BION	4
II.1 UWARUNKOWANIA FORMALNE DOTYCZĄCE PROCESU BION	4
II.1.1 ZAKRES BADANIA I OCENY NADZORCZEJ – DOKUMENTY UE	4
II.1.2 KRAJOWE UWARUNKOWANIA FORMALNE DOTYCZĄCE PROCESU BION	7
II.2 ORGANIZACJA PROCESU BION	10
II.2.1 PRZEBIEG PROCESU BION	10
II.2.2 DIALOG NADZORU Z BANKAMI W TRAKCIE PROCESU BION	12
II.2.3 ZASTOSOWANIE ZASADY PROPORCJONALNOŚCI	13
II.2.3.1 Zasady kategoryzacji banków	14
II.2.3.2 Tryb nadawania oceny BION	15
II.2.3.3 Intensywność procesu BION	16
II.2.4 PROGRAM OCENY NADZORCZEJ	17
II.2.4. 1 Zakres obszarów/rodzajów ryzyka podlegających badaniu w danym cyklu BION	19
II.2.5 ŹRÓDŁA INFORMACJI WYKORZYSTYWANE W PROCESIE BION	20
II.2.5.1 Materiały do oceny banku w trybie BIONpełny	21
II.2.5.2 Materiały do oceny banku w trybie BIONuproszczony	23
II.2.5.3 Materiały pozyskiwane dla potrzeb przeglądu procesu ICAAP i ILAAP	23
II.2.5.4 Uwzględnienie w procesie BION informacji o podmiotach znajdujących się w grupie kapitałowej banku	24
II.3 ZAKRES BADANIA I OCENY NADZORCZEJ	26
II.3.1 WPROWADZENIE	26
II.3.2 ANALIZA MODELU BIZNESOWEGO	28
II.3.2.1 Zakres analizy modelu biznesowego banku	30
II.3.2.2 Identyfikacja istotnych elementów/obszarów modelu biznesowego (profilowanie)	31
II.3.2.3 Analiza jakościowa modelu biznesowego banku i strategii banku	33
II.3.2.4 Analiza ilościowa modelu biznesowego banku	34
II.3.2.5 Wytyczne do oceny modelu biznesowego banku	34
II.3.3 RYZYKO KREDYTOWE	34
II.3.3.1 Jakość zarządzania ryzykiem kredytowym	37
II.3.3.2 Ryzyko kredytowania w walutach obcych	37
II.3.3.3 Wytyczne do oceny ryzyka kredytowego	39
II.3.4 RYZYKO RYNKOWE ORAZ RYZYKO OGÓLNE STÓP PROCENTOWYCH W PORTFELU BANKOWYM	39
II.3.4.1 Jakość zarządzania ryzykiem rynkowym oraz ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym	43
II.3.4.2 Wytyczne do oceny ryzyka rynkowego oraz ryzyka ogólnego stóp procentowych	44
II.3.5 RYZYKO OPERACYJNE	45
II.3.5.1 Jakość zarządzania ryzykiem operacyjnym	47
II.3.5.2 Wytyczne do oceny ryzyka operacyjnego	48
II.3.6 RYZYKO PŁYNNOŚCI I FINANSOWANIA	48
II.3.6.1 Jakość zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem finansowania	53
II.3.6.3 Wytyczne do oceny ryzyka płynności i ryzyka finansowania	54
II.3.7 OBSZAR ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ	54
II.3.7.1 Jakość zarządzania	56
II.3.7.2 Wytyczne do oceny jakości zarządzania	57
II.3.8 ZARZĄDZANIE BANKIEM	57
II.3.8.1 Jakość zarządzania bankiem	60
II.3.8.2 Wytyczne do oceny obszaru zarządzania bankiem	61
II.3.9 RYZYKO SYSTEMOWE	61

II.4 USTALANIE OCENY BION	63
II.4.1 SKALA OCEN.....	63
II.4.2 RODZAJE OCEN NADAWANYCH OBSZAROM W PROCESIE BION I ICH INTERPRETACJA ...	63
II.4.3 ALGORYTM NADAWANIA OCENY BION	65
<i>II.4.3.1 Mechanizm kalkulacji ocen dla Grup obszarów</i>	<i>66</i>
<i>II.4.3.2 Dodatkowa ocena ryzyka.....</i>	<i>68</i>
II.4.4 CZYNNIKI KORYGUJĄCE	69
II.4.5 OCENA KOŃCOWA BION.....	69
II.4.6 WSPÓŁPRACA Z NADZOREM MACIERZYSTYM PRZY WSPÓLNYCH DECYZJACH	
KAPITAŁOWEJ I PŁYNNOŚCIOWEJ	70
II.5 DZIAŁANIA NADZORCZE	71
II.5.1 POWIĄZANIE OCENY BION Z DZIAŁANAMI NADZORCZYMI.....	71
II.5.2 INTENSYWNOŚĆ DZIAŁAŃ NADZORCZYCH	72
 ZAŁĄCZNIK 1. WYTYCZNE DO OCENY OBSZARÓW BADANYCH W PROCESIE	
BION W ZAKRESIE JAKOŚCI ZARZĄDZANIA	76
CZĘŚĆ A – ANALIZA MODELU BIZNESOWEGO	76
CZĘŚĆ B – RYZYKO KREDYTOWE, RYZYKO KONCENTRACJI KREDYTOWEJ, RYZYKO	
ROZLICZENIA/DOSTAWY	77
CZĘŚĆ C – RYZYKO RYNKOWE	84
CZĘŚĆ D – RYZYKO OGÓLNE STÓP PROCENTOWYCH W PORTFELU BANKOWYM.....	88
CZĘŚĆ E – RYZYKO OPERACYJNE	90
CZĘŚĆ F – RYZYKO PŁYNNOŚCI I RYZYKO FINANSOWANIA	98
CZĘŚĆ G – ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA	102
CZĘŚĆ H – ZARZĄDZANIE BANKIEM	108
 ZAŁĄCZNIK 2. WYTYCZNE DO OCENY OBSZARÓW BADANYCH W PROCESIE	
BION W ZAKRESIE POZIOMU RYZYKA.....	112
CZĘŚĆ A – ANALIZA MODELU BIZNESOWEGO	112
CZĘŚĆ B – RYZYKO KREDYTOWE, RYZYKO KONCENTRACJI KREDYTOWEJ, RYZYKO	
ROZLICZENIA/DOSTAWY	112
CZĘŚĆ C – RYZYKO RYNKOWE	114
CZĘŚĆ D – RYZYKO OGÓLNE STÓP PROCENTOWYCH W PORTFELU BANKOWYM.....	114
CZĘŚĆ E – RYZYKO OPERACYJNE	115
CZĘŚĆ F – RYZYKO PŁYNNOŚCI I RYZYKO FINANSOWANIA	115
CZĘŚĆ G – ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA	116
CZĘŚĆ H – RYZYKO NADMIERNEJ DŹWIGNI FINANSOWEJ	117
 ZAŁĄCZNIK 3. CZYNNIKI KORYGUJĄCE OCENY BION.....	118
 ZAŁĄCZNIK 4. RAMOWE ZASADY WYLICZANIA DODATKOWYCH WYMOGÓW	
KAPITAŁOWYCH Z TYTUŁU KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH W WALUTACH	
OBCYCH UWZGLĘDNIAJĄCE REKOMENDACJĘ 2 PKT 1 UCHWAŁY KSF NR 14/2017	
Z DNIA 13.01.2017 R.....	121
 ZAŁĄCZNIK 5. USTALANIE OCENY ZA POZIOM RYZYKA W TRAKCIE PROCESU	
BION	126

I. CEL WPROWADZENIA METODYKI BION

Celem procesu badania i oceny nadzorczej (proces BION) jest identyfikacja wielkości i charakteru ryzyka, na jakie narażony jest bank, ocena jakości procesu zarządzania ryzykiem, ocena poziomu kapitału pokrywającego ryzyko wynikające z działalności banku oraz zarządzania bankiem, w tym zgodności działalności banku z przepisami prawa regulującymi działalność banków, statutem i decyzjami o wydaniu zezwolenia na utworzenie banku i rozpoczęcie przez niego działalności oraz ocena działań podjętych przez bank w następstwie zastosowania środków, o których mowa w art. 138, art. 138c oraz art. 141 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe¹ (dalej *ustawa Prawo bankowe*).

Celem Metodyki BION jest wskazanie sposobu przeprowadzania procesu BION, zakresu badania i oceny nadzorczej oraz zasady nadawania ocen BION w ramach wykonywanych czynności nadzorczych. Metodyka BION dotyczy banków komercyjnych, banków zrzeszających oraz banków spółdzielczych.

II. TREŚĆ METODYKI BION

II.1 Uwarunkowania formalne dotyczące procesu BION

II.1.1 Zakres badania i oceny nadzorczej – dokumenty UE

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami unijnymi przegląd i ocena nadzorcza (*Supervisory Review and Evaluation Process – SREP*) obejmuje swoim zakresem wymogi:

- Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (dalej *Dyrektywa CRD IV*),
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE/575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (dalej *Rozporządzenie CRR*).

Obowiązek wykonywania przez nadzór cyklicznego przeglądu i oceny nadzorczej określony został w art. 97 *Dyrektywy CRD IV*. Artykuł ten wskazuje m.in., że organ nadzoru:

- dokonuje przeglądu uregulowań, strategii, procesów i mechanizmów wdrożonych przez instytucje w celu zastosowania się do przepisów *Dyrektywy CRD IV* i *Rozporządzenia CRR*,
- ocenia: ryzyka, na które instytucje są lub mogą być narażone, ryzyka, jakie instytucja stwarza dla systemu finansowego, oraz ryzyka ujawnione w ramach testów warunków skrajnych,

¹ j.t. Dz. U. z 2016 r. poz. 1988, z późn. zm.

- ustala – na podstawie przeglądu i oceny – czy uregulowania, strategie, procesy i mechanizmy wdrożone przez instytucje, a także fundusze własne i płynność tych instytucji zapewniają należyte zarządzanie ryzykiem i ochronę przed nim,
- ustala częstotliwość i intensywność przeglądów i ocen nadzorczych, uwzględniając wielkość, znaczenie systemowe, charakter, skalę i złożoność działalności danej instytucji oraz zasadę proporcjonalności.

Aby zapewnić spójność przeglądów, ocen i środków nadzorczych w ramach krajów członkowskich UE, Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (dalej EBA²) – zgodnie z art. 107 ust. 3 *Dyrektywy CRD IV* – wydał *Wytyczne ws. wspólnych procedur i metodyk dotyczących procesu przeglądu i oceny nadzorczej* z dnia 19 grudnia 2014 r. (dalej *Wytyczne SREP*).

Dyrektywa CRD IV w art. 113 ust. 1 określa wymóg podejmowania wspólnej decyzji kapitałowej i płynnościowej w odniesieniu do grup kapitałowych działających transgranicznie. Zasady postępowania i zakres wymaganych informacji mające na celu zapewnienie podjęcia wspólnej decyzji w sprawie adekwatności funduszy własnych, środków nadzorczych dotyczących nadzoru płynnościowego, poziomu wymogów płynnościowych i kapitałowych stosowanych wobec każdej instytucji wchodzącej w skład grupy i całej grupy kapitałowej, sprecyzowane zostały w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 710/2014 z dnia 23 czerwca 2014 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne dotyczące warunków stosowania procedury wspólnej decyzji na temat wymogów ostrożnościowych dostosowanych do konkretnych instytucji zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE (dalej *Rozporządzenie ws. JRAD*³).

Rozporządzenie ws. JRAD określa m.in. wzór sprawozdania z przeglądu i oceny nadzorczej zawierający listę badanych ryzyk/obszarów dla potrzeb wspólnej decyzji kapitałowej i płynnościowej oraz wzory sprawozdań z oceny ryzyka wskazujące na wymóg dokonania oceny przez organy nadzoru wskazanych ryzyk/obszarów odpowiednio dla podmiotów z grupy kapitałowej oraz na poziomie skonsolidowanym.

Kwestie dotyczące przekazywania informacji na potrzeby przeprowadzenia wspólnej oceny grupy oraz procesu podejmowania wspólnej decyzji zostały także ujęte w:

- Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) 2016/98 z dnia 16 października 2015 r. uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określania ogólnych warunków funkcjonowania kolegiów organów nadzoru, oraz
- Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) 2016/99 z dnia 16 października 2015 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne dotyczące ustalania zasad operacyjnego funkcjonowania kolegiów organów nadzoru zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE,

(dalej *Rozporządzenia kolegiowe*).

² EBA - European Banking Authority

³ JRAD – Joint Decision Regarding the Capital Adequacy

Z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów krajowych, niniejsza Metodyka BION została opracowana z uwzględnieniem wymogów *Dyrektywy CRD IV* oraz mając na uwadze priorytet zachowania spójności z zasadami przeglądu i oceny nadzorczej określonymi w *Wytycznych SREP*. Jednocześnie, ze względu na bezpośrednie stosowanie postanowień rozporządzeń w każdym państwie członkowskim, Metodyka BION odwołuje się do postanowień *Rozporządzenia CRR*, *Rozporządzenia ws. JRAD* oraz *Rozporządzeń kolegiowych* jako elementów krajowego systemu prawnego.

Wytyczne SREP powinny być stosowane począwszy od 1 stycznia 2016 r., z uwzględnieniem okresu przejściowego w odniesieniu do:

- zapisów dotyczących wskaźnika stabilnego finansowania netto oraz wskaźnika dźwigni do czasu wydania obowiązujących regulacji dotyczących tych wskaźników,
- zapisów dotyczących powiązania analiz *SREP* z czynnościami wynikającymi z *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2014/59/UE* z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (dalej *Dyrektywa BRRD*),
- wdrożenia modelu dywersyfikacji ryzyka i kształtowania struktury funduszy własnych, które wymagane jest od dnia 1 stycznia 2019 roku (data osiągnięcia docelowej wysokości funduszy własnych określonych w art. 92 *Rozporządzenia CRR*).

Mając na uwadze wejście w życie z dniem 9 października 2016 r. postanowień ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji⁴ (dalej: *ustawa o BFG*) implementującej do krajowego porządku prawnego postanowienia *Dyrektywy BRRD*, niniejsza Metodyka BION została ponownie znowelizowana

Wdrażanie *Wytycznych SREP* do procesów i procedur UKNF nie zostało zakończone. W kolejnych latach nowelizacje obejmować będą m.in. pozostałe zagadnienia wskazane do implementacji z zachowaniem okresu przejściowego oraz zmiany do *Wytycznych SREP*, wynikające z prowadzonych przez Komisję Europejską prac nad rewizją zapisów *Dyrektywy CRD IV* oraz *Rozporządzenia CRR*. Postanowienia/wytyczne odnoszące się do procesu SREP wdrażane będą sukcesywnie do procesu BION prowadzonego w UKNF i znajdą odzwierciedlenie w kolejnych nowelizacjach Metodyki BION.

Szczególne podejście dotyczy Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK), który został wyłączony spod *Dyrektywy CRD IV* zgodnie z zapisami art. 2 tej dyrektywy⁵. Jednakże, mając na uwadze fakt, że art. 3 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego wskazuje, że w stosunku do BGK stosuje się przepisy *ustawy Prawo bankowe* – o ile przepisy prawa nie stanowią inaczej – oznacza to, że podlega on nadzorowi bankowemu w zakresie określonym

⁴ Dz. U. z 2016 r., poz. 996 z późn. zm.

⁵ Zgodnie z art. 2 ust.5 pkt 18 *Dyrektywy CRD IV* obowiązującej od 01.01.2014 roku, dyrektywa ta nie ma zastosowania do Banku Gospodarstwa Krajowego.

ustawie Prawo bankowe. Tym samym, dla Banku Gospodarstwa Krajowego prowadzi się analizę i badanie nadzorcze, na zasadach określonych w niniejszej Metodyce BION. Zakres wymogów określony w *Rozporządzeniu CRR*, do których przestrzegania zobowiązany jest BGK precyzuje art. 70 pkt 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym⁶ (dalej *ustawa o nadzorze makroostrożnościowym*).

II.1.2 Krajowe uwarunkowania formalne dotyczące procesu BION

W procesie BION uwzględniane są:

- krajowe akty prawne dotyczące banków,
- uchwały KNF (w zakresie niesprzecznym z *Rozporządzeniem CRR*),
- rekomendacje KNF i inne dokumenty wskazujące dobre praktyki bankowe, wydawane przez KNF.

Ramy prawne dla badania i oceny nadzorczej lub przeglądu i weryfikacji wyników poprzedniego badania i oceny nadzorczej banków określone zostały w art. 133a -133e *ustawy Prawo bankowe*. Badanie takie, nadzór zobowiązany jest przeprowadzać co najmniej raz w roku. Wspomniane przepisy stanowią transpozycję większości postanowień sekcji III (proces przeglądu i oceny nadzorczej) tytułu VII (nadzór ostrożnościowy) *Dyrektywy CRD IV*. Art. 133e *ustawy Prawo bankowe* stanowi delegację ustawową do wydania rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, określającego kryteria i sposób przeprowadzania przez nadzór badania i oceny nadzorczej, w celu implementacji postanowień art. 99 i art. 101 ust. 2-5 *Dyrektywy CRD IV*. W ramach wykonania w/w delegacji ustawowej wydane zostało rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06.03.2017 r. w sprawie kryteriów i sposobu przeprowadzania badania i oceny nadzorczej w bankach (dalej *RMRiF ws. BION*), obowiązujące od 1 maja 2017 r. *RMRiF ws. BION* określa szczegółowo zakres badania i oceny nadzorczej doprecyzowując przepisy art. 133a ust. 2, 3 i 4 *ustawy Prawo bankowe*.

Zgodnie z art. 133a ust. 2 *ustawy Prawo bankowe* badanie i ocena nadzorcza obejmuje:

- a) identyfikację wielkości i charakteru ryzyka, na jakie narażony jest bank,
- b) ocenę jakości procesu zarządzania ryzykiem,
- c) ocenę poziomu kapitału pokrywającego ryzyko wynikające z działalności banku oraz zarządzania bankiem,
- d) w ramach czynności wskazanych w pkt a), b) i c) bada się zgodność działalności banku z przepisami *ustawy Prawo bankowe*, *Rozporządzenia CRR*, ustawy o Narodowym Banku Polskim, ze statutem i decyzjami o wydaniu zezwolenia na utworzenie banku i rozpoczęcie przez niego działalności,
- e) ocenę działań podjętych przez bank w następstwie zastosowania środków nadzorczych, o których mowa w art. 138, art. 138c oraz art. 141 *ustawy Prawo bankowe*.

⁶ Dz. U. 2015 poz. 1513 z późn.zm.

Zgodnie z art. 133a ust. 3 i 4 podczas badania i oceny nadzorczej nadzór bierze pod uwagę:

- a) wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych oraz testów warunków skrajnych przeprowadzonych zgodnie z art. 177 *Rozporządzenia CRR* przez bank stosujący metodę wewnętrznych ratingów lub metodę modeli wewnętrznych,
- b) ryzyko systemowe, jakie może stwarzać bank oraz wyniki identyfikacji, oceny i monitorowania ryzyka systemowego powstającego w systemie finansowym lub jego otoczeniu, a także działania na rzecz wyeliminowania lub ograniczenia tego ryzyka z wykorzystaniem instrumentów makroostrożnościowych, wprowadzone przez Komitet Stabilności Finansowej zgodnie z *ustawą o nadzorze makroostrożnościowym*.

Organizację i zadania nadzoru makroostrożnościowego określa *ustawa o nadzorze makroostrożnościowym*. Zgodnie z tą ustawą, nadzór makroostrożnościowy obejmuje identyfikację, ocenę i monitorowanie ryzyka systemowego oraz działania mające na celu ograniczenie tego ryzyka poprzez zastosowanie instrumentów makroostrożnościowych. Komitet Stabilności Finansowej pełni funkcję organu właściwego w zakresie nadzoru makroostrożnościowego w Polsce. Uchwałą Nr 14/2017 z dnia 13 stycznia 2017 r. Komitet Stabilności Finansowej wydał rekomendacje dotyczące restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych, skierowane do Ministerstwa Finansów, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego oraz Komisji Nadzoru Finansowego. W ramach rekomendacji skierowanych do Komisji Nadzoru Finansowego, zarekomendowano aktualizację Metodyki BION oraz jej poszerzenie o zasady pozwalające przypisać odpowiedni poziom narzutu kapitałowego kolejnym czynnikom ryzyka związanym z walutowymi kredytami mieszkaniowymi (ryzyko operacyjne, ryzyko rynkowe i ryzyko zbiorowego niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców). Stosując się do rekomendacji Komitetu Stabilności Finansowej, w treści niniejszej Metodyki BION uwzględniono w sposób ramowy zasady wyliczania dodatkowych wymogów kapitałowych na kredyty mieszkaniowe w walutach obcych w ramach Filara II.

W związku z transpozycją postanowień *Dyrektywy BRRD* do przepisów krajowych, z dniem 9 października 2016 r. weszły w przepisy art. 101 *ustawy o BFG*, które wskazują na powiązanie procesu uznawania banku za zagrożony upadłością z procesem BION. Zgodnie z art. 101 ust. 4 pkt 1 *ustawy o BFG* na podstawie wyników BION, Komisja Nadzoru Finansowego może uznać bank za zagrożony upadłością i stwierdzić brak przesłanek wskazujących, że możliwe do podjęcia działania nadzorcze lub działania banku pozwolą we właściwym czasie usunąć to zagrożenie. Uznanie banku za zagrożony upadłością w ramach procesu BION skutkuje nadaniem bankowi oceny końcowej BION na poziomie F (ang. fail), co rozszerza dotychczasową skalę ocen BION. Jednocześnie, implementacja postanowień *Dyrektywy BRRD* przełożyła się na uzupełnienie zestawu środków nadzorczych, o których mowa w art. 138, art. 138c oraz art. 141 *ustawy Prawo bankowe* o środki wczesnej interwencji określone w art. 142 *ustawy Prawo bankowe*.

W cyklu BION 2017 obowiązują również postanowienia dotyczące procesu badania i oceny nadzorczej zawarte w Uchwale nr 312/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27.11.2012 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością bankową (dalej *Uchwała KNF nr 312/2012 o nadzorze nad działalnością bankową*). Zgodnie z ww. uchwałą w procesie badania i oceny nadzorczej uwzględnia się w szczególności:

- 1) profil ryzyka banku;

- 2) wyniki testów warunków skrajnych;
- 3) stopień narażenia banku na ryzyko koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań;
- 4) stopień narażenia banku na ryzyko związane ze zmianą stóp procentowych, w tym ustalenie, czy nagła i nieoczekiwana zmiana poziomu stóp procentowych o 200 punktów bazowych spowoduje zmniejszenie wartości ekonomicznej banku o ponad 20% funduszy własnych;
- 5) ryzyko utraty płynności;
- 6) wpływ efektu dywersyfikacji ryzyka;
- 7) prawidłowość aktualizacji wartości instrumentów finansowych zaliczanych do portfela handlowego;
- 8) dopasowanie i sposób zastosowania zasad i procedur wprowadzonych przez bank w celu zarządzania ryzykiem rezydualnym związanym z użyciem uznanych technik ograniczania ryzyka kredytowego;
- 9) proces zarządzania ryzykiem wynikającym z działalności banku, w tym metody identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka oraz narzędzia jego ograniczania;
- 10) adekwatność funduszy własnych banku w stosunku do należności, które zostały poddane sekurytyzacji, ze względu na istotę ekonomiczną transakcji i stopień zrealizowanego transferu ryzyka;
- 11) adekwatność kapitału wynikającego z wymogów kapitałowych w stosunku do ryzyka wynikającego z działalności banku;
- 12) proces szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego w odniesieniu do profilu ryzyka banku;
- 13) zgodność działania banku z przepisami prawa regulującymi działalność banków, statutem i decyzją o wydaniu zezwolenia na utworzenie banku;
- 14) prawidłowość zakresu i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu –

a także – co nie wynika bezpośrednio z *Uchwały KNF nr 312/2012 o nadzorze nad działalnością bankową*:

- 15) istnienie nowych okoliczności (zdarzeń, nowych informacji) odnotowanych po dacie, na którą prowadzone jest badanie i ocena nadzorcza, które mogą mieć istotny wpływ na ocenę banku;
- 16) ocenę realizacji zaleceń wydawanych przez KNF oraz audyt wewnętrzny.

Ponadto, oprócz wymogów wynikających z przepisów prawa oraz rekomendacji nadzorczych wydawanych przez KNF, banki są obowiązane do dokładania wszelkich starań, aby zastosować się do tych wytycznych i zaleceń wydawanych przez sektorowe organy nadzoru, w szczególności przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego⁷ oraz Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów

⁷ art. 16 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1093/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru zmiany decyzji nr 716/2009/WE oraz uchylecia decyzji Komisji 2009/78/WE

Wartościowych⁸, w zakresie w jakim dotyczą działalności banku. Banki powinny także uwzględniać zobowiązania składane w toku postępowań administracyjnych toczących się przed organem nadzoru oraz indywidualne zalecania wydane przez organy nadzoru.

Szczegółowe rozwinięcie praktyki nadzorczej ustalonej na mocy przepisów wprowadzonych *ustawą Prawo bankowe, Uchwałą KNF nr 312/2012 o nadzorze nad działalnością bankową*, rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06.03.2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego (dalej *RM RiF ws. systemu zarządzania ryzykiem*), obowiązującym od 1 maja 2017 r. oraz innymi regulacjami/wytycznymi nadzorczymi – w zakresie niesprzecznym z *Rozporządzeniem CRR*, znajduje się w kolejnych rozdziałach Metodyki BION.

II.2 Organizacja procesu BION

II.2.1 Przebieg procesu BION

Proces badania i oceny nadzorczej (BION) ma charakter ciągły w odniesieniu do wszystkich nadzorowanych przez UKNF banków co oznacza, że nowo pozyskane informacje są na bieżąco integrowane całością osądu nadzorczego na temat banku.

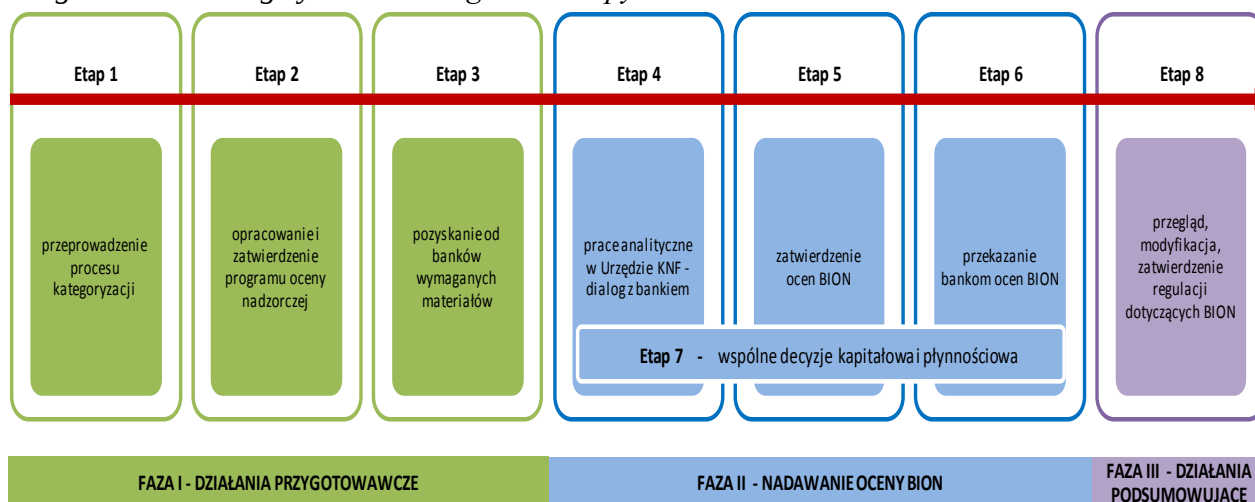
Jednakże w ramach procesu BION, zgodnie z art. 133a ust.1 *ustawy Prawo bankowe*, Komisja Nadzoru Finansowego zobowiązana jest co najmniej raz w roku przeprowadzać badanie i ocenę nadzorczą banku albo przegląd i weryfikację wyników poprzedniego badania i oceny nadzorczej. Czynności te wykonywane są w ramach cyklu BION. Ze względu na specyfikę prowadzonej działalności i liczbę nadzorowanych banków, przebieg cyklu BION na skali czasu jest różny dla banków komercyjnych, zrzeszających i spółdzielczych. Oceny BION nadaje się wszystkim bankom komercyjnym, spółdzielczym i zrzeszającym na jedną **datę BION – koniec roku kalendarzowego** – z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań, które wystąpiły po dacie BION. W przypadku banków, w których planuje się przeprowadzenie inspekcji kompleksowej lub proces połączeniowy banków dopuszcza się, aby datą BION była data inspekcji lub data połączenia banków.

Co do zasady, obowiązuje reguła „tej samej daty BION”, tj. kontynuowania analizy nadzorczej banku z zachowaniem stałej daty w kolejnych okresach aby zachować porównywalność ocen jak i harmonizację działań prowadzonych w ramach współpracy z nadzorami macierzystymi i goszczącymi w odniesieniu do banków z kapitałem zagranicznym.

⁸ art. 16 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1095/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych), zmiany decyzji nr 716/2009/WE i uchylecia decyzji Komisji 2009/77/WE

Cykl BION to ograniczony w ramach czasowych proces BION, w trakcie którego dokonuje się analizy i oceny obszarów działania banku oraz poszczególnych rodzajów ryzyka w zakresie poziomu i jakości zarządzania. Główne etapy cyklu BION w przyporządkowaniu do poszczególnych faz tj. działań przygotowawczych, nadawania oceny BION oraz działań podsumowujących zamieszczono na diagramie 1.

Diagram 1. Przebieg cyklu BION – główne etapy

Ze względu na ciągły charakter procesu badania i oceny nadzorczej – również niezależnie od czynności wykonywanych w ramach trwającego cyklu BION – możliwa jest aktualizacja ocen BION nadanych bankowi w związku z:

- wynikami kwartalnej oceny poziomu ryzyka w banku,
- ustaleniami/wynikami czynności kontrolnych na miejscu,
- innymi bieżącymi ustaleniami w ramach sprawowania nadzoru nad bankiem.

O każdej zmianie oceny częściowej lub/i końcowej BION banki komercyjne, zrzeszające i niezrzeszone banki spółdzielcze informowane są na piśmie. Natomiast, zrzeszone banki spółdzielcze informowane są pisemnie dopiero gdy zmiana oceny częściowej spowoduje zmianę odpowiedniej oceny netto (opisanej w rozdz. II.4.2) lub/i końcowej BION.

Za przeprowadzenie procesu BION na zasadach i w trybie określonym w niniejszej Metodyce BION odpowiedzialny jest nadzór analityczny. Jednak *Uchwała KNF nr 312/2012 o nadzorze nad działalnością bankową* w §25 wskazuje, że proces badania i oceny nadzorczej może być realizowany w szczególności poprzez:

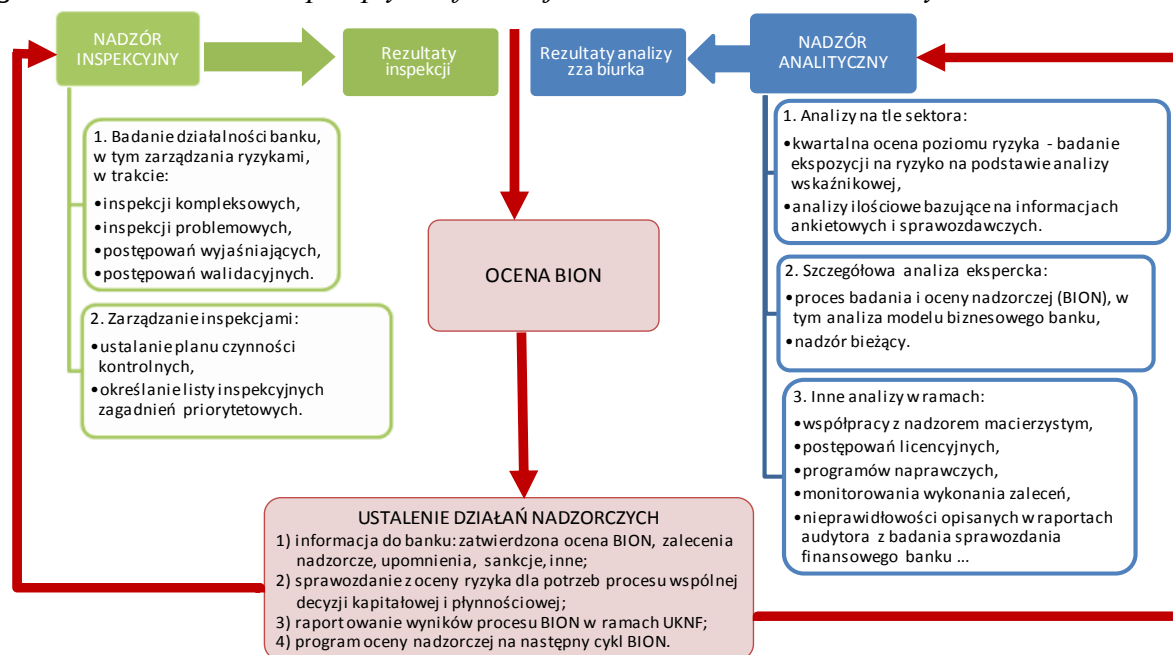
- nadzór analityczny,
- czynności kontrolne: inspekcje oraz postępowania wyjaśniające.

Tak więc, w procesie BION wykorzystywane są wyniki czynności realizowanych zarówno przez nadzór analityczny jak i przez nadzór inspekcyjny oraz czynności prowadzonych w ramach procesu licencjonowania.

Aby zapewnić efektywność i spójność działań prowadzonych przez nadzór, w ramach przebiegu procesu BION realizowany jest przepływ informacji umożliwiający ustalenie priorytetów i działań nadzorczych zarówno wobec poszczególnych banków jak i w skali sektora bankowego. Działania

prowadzone przez nadzór analityczny i inspekcyjny w odniesieniu do procesu BION – wyszczególniono na diagramie 2.

Diagram 2. Proces BION – przepływ informacji w ramach działań nadzorczych

II.2.2 Dialog nadzoru z bankami w trakcie procesu BION

W ramach procesu BION przewiduje się indywidualne *Spotkania panelowe* z wybranymi bankami. Podstawowymi kryteriami doboru banków zapraszanych na *Spotkania panelowe* są:

- wartości aktualnych ocen BION,
- pozostawanie banku w rygorze Programu Postępowania Naprawczego (PPN), przy czym obligatoryjnie są to banki komercyjne realizujące ostatni rok PPN lub osiągające założone cele z wyprzedzeniem,
- bank wdraża lub wdrożył Plan naprawy w ciągu ostatnich 12 miesięcy do daty BION.

Na *Spotkanie panelowe* może również zostać zaproszony bank, w którym wystąpiły istotne, bieżące wydarzenia, mające wpływ lub mogące mieć wpływ na poziom materializacji ryzyka.

Każdy bank może wystąpić z wnioskiem o uczestnictwo w *Spotkaniu panelowym*, aby zaprezentować działania zrealizowane przez bank w celu poprawy zarządzania bankiem w okresie objętym badaniem BION oraz złożyć dodatkowe wyjaśnienia do przekazanych materiałów. Organizacja *Spotkania panelowego* z inicjatywy banku jest możliwa, o ile nie skutkuje wydłużeniem, poza przyjęty harmonogram, fazy nadawania ocen BION dla tego banku.

Podstawowym założeniem *Spotkania panelowego* z udziałem banku jest przeprowadzenie dyskusji oraz uzyskanie komentarzy, w tym stanowiska banku w zakresie proponowanych oraz realizowanych kierunków działań korygujących lub też restrukturyzacyjno-naprawczych.

Zasadą przyjętą w ramach *Spotkań panelowych* jest uczestnictwo:

- a) ze strony banku – przedstawiciele Zarządu, w szczególności osób nadzorujących obszary związane z zarządzaniem ryzykiem, finansami oraz audyt i komórkę ds. zgodności,

- b) ze strony UKNF – przedstawicieli departamentu odpowiedzialnego bezpośrednio za nadzór nad bankiem, w tym analityków i naczelnika wydziału realizującego proces BION oraz przedstawicieli obszaru inspekcyjnego, licencyjnego oraz regulacyjnego (zapraszanych w zależności od indywidualnych problemów zidentyfikowanych w trakcie realizacji procesu BION),
- c) biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe banku za rok objęty badaniem BION.

Schemat *Spotkań panelowych* obejmuje przedstawienie:

- a) przez bank prezentacji nt.:
 - aktualnej sytuacji finansowo-ekonomicznej banku, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii związanych z oceną ekspozycji na ryzyko, w tym bieżących, istotnych w ocenie banku wydarzeń, mających wpływ na poziom materializacji ryzyka oraz zarządzaniem ryzykiem,
 - przebiegu oraz uwarunkowań realizacji zaleceń skierowanych do banku, wydanych zarówno w wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych, jak i procesie BION,
- b) przez biegłego rewidenta: rekomendacji oraz spostrzeżeń wynikających z przeprowadzonego badania sprawozdań finansowych banku,
- c) przez przedstawicieli UKNF:
 - głównych uwarunkowań i spostrzeżeń dokonanych w wyniku weryfikacji materiałów oraz analiz przeprowadzonych w procesie BION,
 - wskazanie luk oraz zidentyfikowanych obszarów wymagających poprawy,
 - innych kwestii nadzorczych.

II.2.3 Zastosowanie zasady proporcjonalności

Wytyczne *SREP* wskazują, że podstawą stosowania zasady proporcjonalności jest kategoryzacja, która powinna odzwierciedlać ocenę ryzyka systemowego stwarzanego przez instytucje dla systemu finansowego. Zgodnie z *Wytycznymi SREP* każdy bank podlegający nadzorowi powinien zostać zaklasyfikowany do jednej z czterech kategorii, w zależności od wielkości, struktury i organizacji wewnętrznej instytucji, jak również charakteru, zakresu i złożoności jej działalności. Klasyfikacja banków do poszczególnych kategorii powinna uwzględniać m.in. czy bank:

- prowadzi działalność transgraniczną mającą istotne znaczenie,
- działa w zakresie kilku linii biznesowych czy też jednej/dwóch specjalistycznych,
- oferuje kredyty oraz produkty finansowe klientom detalicznym i korporacyjnym czy tylko klientom detalicznym,
- przeprowadza transakcje na regulowanych rynkach finansowych,
- prowadzi działalność na rynku lokalnym czy też również na rynkach międzynarodowych.

Mając na uwadze wskazania *Wytycznych SREP* oraz zapisy § 24 ust. 3 *Uchwały KNF nr 312/2012 o nadzorze nad działalnością bankową* przy ustalaniu zakresu i częstotliwości procesu badania i oceny nadzorczej uwzględnia się zasadę proporcjonalności, w szczególności poprzez:

- wielkość banku w systemie bankowym,
- wyniki poprzedniego badania i oceny nadzorczej,
- złożoność działalności danej instytucji,

- aktywność banku na rynkach międzynarodowych,
- znaczenie powiązań banku w ramach rynku finansowego.

Biorąc pod uwagę powyższe czynniki dla potrzeb procesu badania i oceny nadzorczej banków corocznie dokonuje się przeglądu podmiotów sektora bankowego i przyporządkowania banków komercyjnych, zrzeszających i spółdzielczych do poszczególnych kategorii. Z procesu kategoryzacji wyłączony jest Bank Gospodarstwa Krajowego. W ramach procesu kategoryzacji następuje podział banków ze względu na wielkość, znaczenie systemowe, charakter, skalę i złożoność działalności danej instytucji.

Wyniki procesu kategoryzacji w powiązaniu z poziomem oceny końcowej BION, nadanej w ostatnim cyklu BION, przekładają się na intensywność i sposób przeprowadzenia procesu BION, tj. tryb procesu BION.

II.2.3.1 Zasady kategoryzacji banków

W procesie kategoryzacji banki komercyjne, zrzeszające i spółdzielcze przyporządkowuje się do czterech kategorii wg zasad opisanych poniżej.

Kategoria I – Systemowo ważne banki komercyjne oraz banki zrzeszające

Do Kategorii I zalicza się banki komercyjne systemowo ważne dla krajowego rynku finansowego, zidentyfikowane jako inne instytucje o znaczeniu systemowym (tj. OSII) zgodnie z art. 39 *ustawy o nadzorze makroostrożnościowym* oraz inne banki spełniające kryteria opracowane z uwzględnieniem części wymogów sformułowanych dla innych instytucji o znaczeniu systemowym w *Wytycznych EBA dotyczących kryteriów określania warunków stosowania art. 131 (3) Dyrektywy CRD IV w odniesieniu do oceny innych instytucji o znaczeniu systemowym*. Wyodrębnianie innych banków komercyjnych systemowo ważnych dla krajowego rynku finansowego oparte jest na kryteriach określonych w tabeli 1.

Tabela 1. Kryteria wyodrębniania banków komercyjnych systemowo ważnych

Kryterium	Definicja
<u>Kryterium 1</u> Wielkość banku oraz jego rola w społecznej świadomości	Bank jest ważny systemowo jeśli ze względu na skalę prowadzonej działalności i/lub znaczenie w świadomości społecznej, izolowanie następstw jego potencjalnej niewypłacalności może być utrudnione lub niemożliwe.
<u>Kryterium 2</u> Znaczenie w sieci powiązań w ramach rynku finansowego	Jeśli powiązania bilansowe banku w ramach sektora bankowego sprawiają, że jego niewypłacalność może zagrozić co najmniej jednej innej instytucji systemowo ważnej lub znacznej liczbie powiązanych z nim instytucji finansowych, to podmiot ten jest również systemowo ważny.
<u>Kryterium 3</u> Możliwość przejęcia funkcji przez inny podmiot w systemie	Jeśli istotne funkcje w ramach systemu finansowego, jakie pełni bank, nie mogą zostać w przypadku jego niewypłacalności – zostać przejęte przez inną instytucję w uporządkowany sposób, to bank ten należy uznać za systemowo ważny.

Kategoria II – Duże i średnie banki komercyjne

Do Kategorii II zalicza się duże lub średnie banki komercyjne nie zakwalifikowane do Kategorii I lub do Kategorii III.

Do Kategorii II nie zalicza się banków spółdzielczych.

Kategoria III – Średnie i małe banki komercyjne, niezrzeszone banki spółdzielcze oraz duże zrzeszone banki spółdzielcze

Do Kategorii III zalicza się średnie lub małe banki komercyjne, które spełniają następujące kryteria:

- a) prowadzą działalność charakteryzującą się bardzo dużą specjalizacją z ograniczoną liczbą linii biznesowych,
- oraz**
- b) udział sumy aktywów danego banku w sumie aktywów sektora bankowego wynosi poniżej 1%.

W Kategorii III znajdują się niezrzeszone banki spółdzielcze i banki spółdzielcze o sumie aktywów powyżej 500 mln zł.

Kategoria IV – Średnie i małe zrzeszone banki spółdzielcze

Do Kategorii IV zalicza się średnie i małe banki spółdzielcze działające w ramach zrzeszeń. Do tej grupy zaliczane są wszystkie zrzeszone banki spółdzielcze o sumie bilansowej poniżej 500 mln zł.

Dokonywanie przeglądu sektora i kwalifikacji podmiotów do Kategorii I, II, III, IV ma miejsce raz w roku i przeprowadzane jest z wykorzystaniem danych przekazywanych przez banki w ramach sprawozdawczości obowiązkowej do NBP. Po dokonaniu przyporządkowania banków do Kategorii II, III i IV wg w/w kryteriów uwzględnia się możliwość przeniesienia banku w ramach w/w kategorii po dokonaniu eksperckiej oceny, tj. m.in. w przypadku:

- gdy plany rozwoju przewidują zmianę skali działalności banku oraz znaczące zmiany w jego charakterystyce i z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że nie będzie/ będzie on spełniał kryterium ilościowe i/lub jakościowe w najbliższym roku,
- osiągnięcia przez podmiot wartości oscylujących wokół wartości progowej.

II.2.3.2 Tryb nadawania oceny BION

Tryb BION określa sposób i zakres badania i oceny nadzorczej, uwzględniając przy tym prace prowadzone w ramach czynności kontrolnych na miejscu.

W każdym cyklu BION dopuszcza się stosowanie następujących trybów nadawania oceny BION:

- a) *BIONpełny* – nadanie ocen BION dla wszystkich obszarów objętych procesem badania i oceny nadzorczej na bazie analizy całościowej realizacji kryteriów – w szczególności ocena BION nadana w tym trybie uwzględnia wyniki czynności kontrolnych;

- b) *BION_uproszczony* – nadanie ocen BION w priorytetowych dla danego banku obszarach oraz obszarach obligatoryjnych⁹ na bazie całościowej analizy spełnienia kryteriów, ograniczony zakres analizy (aktualizacja oceny) dla pozostałych obszarów ryzyka/działania banku – w szczególności za obszary priorytetowe mogą zostać uznane obszary objęte czynnościami kontrolnymi, w tym w szczególności inspekcją problemową/przekrojową;
- c) *BION_inspekcyjny* – ocena BION nadana na podstawie wyników inspekcji kompleksowej.

Priorytetowe obszary/rodzaje ryzyka badane w trybie *BION_uproszczony* określone są w programie oceny nadzorczej sporządzanym indywidualnie dla każdego banku.

II.2.3.3 Intensywność procesu BION

W celu implementacji zasady proporcjonalności ustalana jest częstotliwość i intensywność badania i oceny nadzorczej w oparciu o przyporządkowanie banku do Kategorii (I, II, III, IV) oraz poziom oceny końcowej BION nadanej w ostatnim zakończonym cyklu BION. Tym samym intensywność i częstotliwość badania i oceny nadzorczej uwzględnia wielkość, znaczenie systemowe, charakter, skalę i złożoność prowadzonej przez bank działalności oraz ekspozycję na ryzyko banku. Mając na uwadze powyższe w tabeli 2 przedstawiono macierz powiązań działań prowadzonych w ramach procesu BION, w tym częstotliwości i zakresu badania określonego trybem BION z poszczególnymi kategoriami banków i ich oceną końcową BION (wg masterskali).

Tabela 2. Macierz kategoryzacji versus ocena końcowa BION – intensywność procesu BION

Kategoria	Zakres badania	Ocena końcowa BION nadana w ramach cyklu BION			
		1,00-1,75	1,76-2,50	2,51-3,25	3,26-4
I	ocena poziomu ryzyka*	kwartalnie	kwartalnie	kwartalnie	kwartalnie
	tryb <i>BION_pelny</i>	corocznie	corocznie	corocznie	corocznie
	nadanie oceny końcowej BION	corocznie	corocznie	corocznie	corocznie
II	ocena poziomu ryzyka*	kwartalnie	kwartalnie	kwartalnie	kwartalnie
	tryb <i>BION_pelny</i>	co dwa lata	co dwa lata	corocznie	corocznie
	nadanie oceny końcowej BION	corocznie	corocznie	corocznie	corocznie
III	ocena poziomu ryzyka*	kwartalnie	kwartalnie	kwartalnie	kwartalnie
	tryb <i>BION_pelny</i>	co trzy lata	co trzy lata	corocznie / co trzy lata ¹⁰	corocznie
	nadanie oceny końcowej BION	corocznie	corocznie	corocznie	corocznie
IV	ocena poziomu ryzyka*	kwartalnie	kwartalnie	kwartalnie	kwartalnie
	tryb <i>BION_pelny</i>	co trzy lata	co trzy lata	co trzy lata	corocznie
	nadanie oceny końcowej BION	corocznie	corocznie	corocznie	corocznie

*na bazie danych sprawozdawczych

⁹ Obszary obligatoryjne wymieniono w rozdziale pt. *Program oceny nadzorczej*

¹⁰ Dotyczy banków spółdzielczych. Występuje zróżnicowanie pomiędzy bankami zaklasyfikowanymi do kategorii III i IV w zakresie obszarów/rodzajów ryzyka podlegających badaniu w danym cyklu BION.

Zasady ustalania częstotliwości aktualizacji ocen za poszczególne obszary ryzyka w bankach spółdzielczych zaklasyfikowanych do Kategorii III i IV opisane zostały w rozdziale II.2.4.1 *Zakres obszarów/rodzajów ryzyka podlegających badaniu w danym cyklu BION*.

W cyklach BION, w których nie jest wymagane stosowanie trybu *BIONpełny* – co wynika z częstotliwości wskazanej w tabeli 2, badanie i ocena nadzorcza prowadzona jest w trybie *BIONuproszczony*. Od zasad zawartych w tabeli 2 określających intensywność i częstotliwość procesu BION stosowane mogą być odstępstwa, które dotyczą:

- banków realizujących programy postępowania naprawczego – banki te są corocznie oceniane w trybie *BIONpełny*,
- banków objętych inspekcją kompleksową – bankom tym zostaje przyporządkowany tryb *BIONinspekcyjny*,
- Banku Gospodarstwa Krajowego, w przypadku którego – co do zasady – stosuje się tryb *BIONuproszczony*, jednak mając na uwadze bieżące uwarunkowania nie wyklucza się zastosowania trybu *BIONpełny* lub trybu *BIONinspekcyjny*.

Odstąpienie od schematu stosowania trybu *BIONpełny* wskazanego w tabeli 2, z innych powodów niż określone powyżej, wymaga zamieszczenia w programie oceny nadzorczej informacji uzasadniającej przyczynę proponowanej zmiany trybu BION.

W szczególnych, indywidualnych przypadkach banków znajdujących się w procesie przekształcania możliwa jest rezygnacja z przeprowadzenia procesu BION w danym cyklu BION, aktualizacji oceny BION lub zmiana daty BION. Każdorazowo, zmiany te wymagają zgody Z-cy Przewodniczącego KNF odpowiedzialnego za nadzór nad podmiotami sektora bankowego.

II.2.4 Program oceny nadzorczej

Artykuł 133c ust. 1 *ustawy Prawo bankowe* wskazuje, że Komisja Nadzoru Finansowego raz w roku opracowuje program oceny nadzorczej. Zgodnie z art. 133c ust. 2 program oceny nadzorczej obejmuje banki:

- a) w odniesieniu do których wyniki badania i oceny nadzorczej, w tym wyniki testów warunków skrajnych, wskazują na istnienie znaczącego ryzyka pogorszenia ich sytuacji finansowej lub na naruszenie przepisów regulujących ich funkcjonowanie,
- b) które stwarzają ryzyko systemowe,
- c) inne – w uzasadnionych przypadkach.

Dla potrzeb BION program oceny nadzorczej (dalej Program BION) opracowywany jest w każdym cyklu BION i określany jest indywidualnie dla każdego banku. Program BION, zawiera informacje o banku wymagane art. 133c ust. 2 *ustawy Prawo bankowe*. Ponadto, Program BION – niezależnie od przyjętego trybu *BION* – powinien obejmować co najmniej poniżej wymienione informacje na temat:

- kategorii, do której przyporządkowany został bank¹¹,

¹¹ Wymogu tego nie stosuje się do Programu BION sporządzanego dla Banku Gospodarstwa Krajowego.

- przyjętego trybu BION (wraz z uzasadnieniem, jeśli jest wymagane),
- obszarów ryzyka/działania podlegających ocenie w danym cyklu BION (z wyszczególnieniem zakresu badania ujętego w Planie czynności kontrolnych),
- przynależności do systemu ochrony¹² w rozumieniu przepisów Rozdziału 3a ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

Przy tworzeniu Programu BION wykorzystuje się m.in. wyniki kategoryzacji banków, profilowania banków (w trybie określonym w rozdziale II.3) i z zastrzeżeniem zasad intensywności procesu BION (określonych w tabeli 2), dopuszcza się możliwość badania części obszarów ryzyka/działania banku w zakresie jakości zarządzania z częstotliwością rzadszą niż raz w roku, tj. w ramach kolejnych cykli BION.

Od zasad tych stosuje się wyjątki w przypadku obszarów:

- ryzyka kredytowego,
- ryzyka płynności,
- zagadnień badanych w ramach bloku tematycznego *System kontroli wewnętrznej* w innych niż w/w rodzajach ryzyka,
- zagadnień badanych w ramach bloku tematycznego *Realizacja zaleceń / Rekomendacji* w innych niż w/w rodzajach ryzyka.

które podlegają ocenie w bankach komercyjnych w każdym cyklu BION, niezależnie od przyjętego trybu BION. W dalszej części niniejszej metodyki obszary te, określane są jako obszary obligatoryjne.

W przypadku banków spółdzielczych obszary obligatoryjne, które podlegają ocenie w każdym cyklu BION, niezależnie od przyjętego trybu BION rozumiane są jako:

- ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji kredytowej w bankach, w których ocena poziomu ryzyka kredytowego nadana w wyniku kwartalnej analizy z za biurka przynajmniej w jednym z dwóch kwartałów poprzedzających datę BION lub według stanu na datę BION była gorsza niż 2,5,
- zagadnienia badane w ramach bloku tematycznego *System kontroli wewnętrznej* w innych niż w/w rodzajach ryzyka,
- zagadnienia badane w ramach bloku tematycznego *Realizacja zaleceń / Rekomendacji* w innych niż w/w rodzajach ryzyka¹³.

Do zestawu bloków tematycznych uwzględnianych w trakcie oceny w każdym rodzaju ryzyka można ponadto włączyć dodatkowo blok z obszaru zarządzania bankiem pt. *Współpraca z nadzorem*.

¹² Dotyczy tylko banków spółdzielczych.

¹³ Jeżeli kwartalna ocena poziomu ryzyka kredytowego nie wskazuje na konieczność oceny ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji kredytowej na bazie całościowej analizy spełnienia kryteriów, ocenie w ramach tych ryzyk podlegają jedynie zagadnienia zawarte w blokach tematycznych *System kontroli wewnętrznej* i *Realizacja zaleceń / Rekomendacji*.

Mając na uwadze powyżej wskazane wyjątki oraz szczegółowe informacje zawarte w następnym rozdziale niniejszej Metodyki BION, w danym cyklu BION – zakres badania i oceny nadzorczej danego banku jest wynikiem:

- a) przyporządkowania banku w procesie kategoryzacji do Kategorii I, II, III lub IV,
- b) ustaleń wstępnej analizy modelu biznesowego banku (profilowanie),
- c) czynników modyfikujących zakres obszarów/rodzajów ryzyka badanych w danym cyklu BION,
- d) wyników nadzorczych testów warunków skrajnych.

Bazując na ww. kryteriach w trakcie konstruowania Programu BION zawsze brane są pod uwagę: indywidualna specyfika nadzorowanego banku oraz inne istotne czynniki związane z funkcjonowaniem banku w tym np. wymóg podjęcia wspólnych decyzji kapitałowej i płynnościowej.

II.2.4. 1 Zakres obszarów/rodzajów ryzyka podlegających badaniu w danym cyklu BION

Aby określić zakres obszarów/rodzajów ryzyka objętych procesem BION w danym cyklu BION, poza obszarami obligatoryjnymi badanymi w każdym cyklu BION, przeglądowi podlega wystąpienie poniższych czynników modyfikujących:

- a) okresu jaki upłynął od ostatniej daty BION, na którą przeprowadzono analizę danego obszaru/rodzaju ryzyka,
- b) ocen nadanych bankowi w wyniku kwartalnej analizy poziomu ryzyka z za biurka w okresie poprzedzającym nadanie oceny w kolejnym cyklu BION,
- c) obszarów szczególnego zainteresowania nadzorców, wynikających z uzgodnionego w ramach kolegiów nadzorczych grupowych planów działań nadzorczych,
- d) wyników dostępnych, niewykorzystanych jeszcze w procesie BION nadzorczych testów warunków skrajnych, zawsze wpisując w Program BION obszar, w którym zidentyfikowano zagrożenie,
- e) oceny realizacji zaleceń poudziękcyjnych, zaleceń wydawanych w ramach procesu BION oraz innych,
- f) ostrzeżeń, rekomendacji, wytycznych wydawanych przez organy odpowiedzialne za nadzór makro-ostrożnościowy na poziomie krajowym i unijnym,
- g) uwzględnienia banku w Planie czynności kontrolnych na dany rok.

Poza wskazanymi powyżej czynnikami modyfikującymi, przy określaniu zakresu obszarów/rodzajów ryzyka podlegających badaniu w danym cyklu BION w przypadku banków spółdzielczych brane są pod uwagę następujące warunki.

W bankach spółdzielczych, które przystąpiły do systemów ochrony, a których ocena końcowa BION jest lepsza niż 3,26, dokonuje się badania w trybie *BIONpełny* raz na trzy lata. W pozostałych latach badane są tylko zagadnienia obligatoryjne, o których mowa w rozdziale II.2.4 niniejszej Metodyki BION. Takie samo podejście ma zastosowanie w przypadku małych i średnich banków spółdzielczych (Kategoria IV), które pozostają poza IPS, a których ocena końcowa jest lepsza niż 3,26.

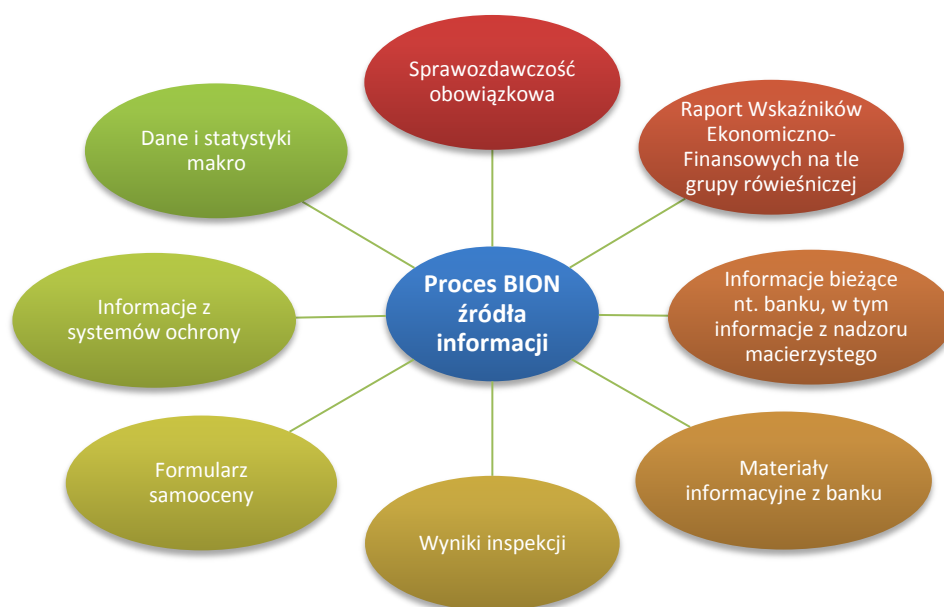
W niezrzeszonych bankach spółdzielczych i dużych zrzeszonych bankach spółdzielczych (Kategoria III), które nie przystąpiły do systemu ochrony, w kolejnych latach badane są różne obszary ryzyka, tak aby w cyklu 3 letnim aktualizacji poddane zostały wszystkie obszary ryzyka.

W szczególnych, uzasadnionych przypadkach zakres obszarów priorytetowych określonych w Programie BION może ulec zmianie w trakcie cyklu BION.

II.2.5 Źródła informacji wykorzystywane w procesie BION

W procesie BION wykorzystuje się wszelkie dostępne informacje posiadane przez nadzór na temat banku, w tym informacje uzyskane w wyniku: czynności związanych z licencjonowaniem, analizy z za biurka, czynności kontrolnych na miejscu w banku. Źródła informacji wykorzystywane w trakcie procesu BION wyszczególniono na diagramie 3.

Diagram 3. Źródła informacji wykorzystywane w trakcie procesu BION

Ze względu na zróżnicowany tryb i zakres czynności kontrolnych/analitycznych wykonywanych przez nadzór inspekcyjny i analityczny – minimalny zestaw informacji/materiałów pozyskiwanych od banków, na bazie których dokonywana jest ocena BION z za biurka obejmuje materiały wymienione w pkt II.2.5.1 *Materiały do oceny banku w trybie BIONpełny* i pkt II.2.5.2 *Materiały do oceny banku w trybie BIONuproszczony*. Szczegółowy zakres i tryb materiałów/informacji wykorzystywanych w trybie *BIONinspekcyjny* określają ponadto metodyki inspekcyjne.

Zakres materiałów pozyskiwanych od banków, na bazie których przeprowadza się ocenę w procesie BION podlegać może indywidualnym modyfikacjom, w szczególności w zależności od:

- a) modelu biznesowego charakteryzującego specyfikę i złożoność działania banku,
- b) przynależności do systemu ochrony instytucjonalnej,
- c) wyników przeglądu zawartości materiałów dostępnych w Urzędzie KNF, w tym np.:

- ustaleń z poprzedniego procesu BION oraz realizacji zaleceń wydanych po ostatniej ocenie BION,
- protokołów z inspekcji oraz sprawozdań z realizacji zaleceń poinspekcyjnych (innych niż wydane w trybie procesu badania i oceny nadzorczej),
- raportów z przeglądu/badania biegłego rewidenta,
- indywidualnych decyzji KNF, w tym przypadków zatwierdzenia lub odrzucenia wniosków przedłożonych przez bank,
- dokumentacji roboczej z inspekcji lub informacji pozyskiwanych od banków w innym trybie (np. ankiety),
- informacji przekazywanych w ramach UKNF, w tym przez komórki organizacyjne zajmujące się ochroną klienta lub też nadzorem nad podmiotami z grupy kapitałowej banku,
- sprawozdań z realizacji programu postępowania naprawczego/planu naprawy,
- realizacji założeń planu finansowego przekazywanego cyklicznie do UKNF,
- wyników nadzorczych testów warunków skrajnych sektora bankowego,
- korespondencji pomiędzy bankiem a nadzorem bankowym prowadzonej w trybie sprawowania nadzoru bieżącego,
- materiałów z postępowań licencyjnych prowadzonych w trybie postępowania administracyjnego w przedmiocie zmian w statutach banków i wyrażenia zgody KNF na powołanie na stanowisko prezesa.

Zarówno analitycy jak i inspektorzy zobowiązani są wykorzystywać przy formułowaniu ustaleń nie tylko dane zgromadzone na datę BION/datę inspekcji, ale także informacje o trendach i wydarzeniach mających znaczenie dla ryzyka obciążającego bank, a przez to wpływających na sytuację finansową banku, jakie miały miejsce po dacie BION/dacie inspekcji. Przy czym:

- a) analitycy pozyskują nowe informacje w ramach bieżącego nadzoru, w trakcie spotkań z przedstawicielami banku, organizowanych przez Urząd KNF lub też w drodze kontaktów roboczych z upoważnionymi przedstawicielami banku, przy czym za wiążące uznaje się informacje przekazywane w formie pisemnej (w tym w postaci elektronicznej np. mailem, systemem PORTAL KNF, na płycie CD),
- b) inspektorzy, do zakończenia czynności kontrolnych na miejscu, pozyskują nowe informacje, związane z zakresem inspekcji, bezpośrednio od pracowników banku.

II.2.5.1 Materiały do oceny banku w trybie *BION_pelny*

Dla potrzeb badania banku w trybie *BION_pelny* niezbędny zakres materiałów do pozyskania od banku obejmuje w szczególności, w przypadku:

1) oceny poziomu ryzyka:

- a) dane ilościowe, inne niż zawarte w sprawozdawczości obowiązkowej banku, czy raportach cyklicznych przekazywanych przez banki do nadzoru,
- b) raporty zarządcze banku,
- c) ankiety i informacje pozyskiwane od banków ad-hoc;

2) oceny jakości zarządzania:

- a) strategia banku i inne strategie obowiązujące w banku,
- b) informacje o strukturze organizacyjnej banku, z uwzględnieniem podziału kompetencji pomiędzy członkami zarządu oraz funkcjonującymi w banku komitetów,
- c) agendy i protokoły z posiedzeń rady nadzorczej/komiteu audytu rady nadzorczej oraz zarządu banku oraz agendy i protokoły z posiedzeń właściwych komitetów dotyczące zagadnień związanych z ILAAP/ICAAP,
- d) materiały/zestawienia dotyczące audytów wewnętrznych i zewnętrznych przeprowadzanych w banku, w tym:
 - plany audytu na rok bieżący i poprzedzający datę BION,
 - protokoły z przeprowadzonych audytów w roku poprzedzającym datę BION,
 - zestawienie wydanych zaleceń (stan realizacji, sposób realizacji, pierwotny i faktyczny termin realizacji),
 - raporty z wykonania zaleceń przedstawiane radzie nadzorczej/komitetowi audytu rady nadzorczej/zarządowi banku,
 - rekomendacje skierowane do zarządu przez audytora po zakończeniu badania rocznego sprawozdania finansowego banku,
- e) roczny raport z niezależnego przeglądu ICAAP,
- f) plan awaryjny płynności, plan(y) finansowania, plan ciągłości działania oraz kapitałowy plan awaryjny,
- g) *Formularz samooceny* wypełniony przez bank, uwzględniający dane ilościowe i jakościowe, podlegający niezależnej weryfikacji przez audyt i komórkę ds. zgodności oraz zaakceptowany przez Zarząd,
- h) sformalizowane zestawienia tabelaryczne dotyczące:
 - obowiązujących w banku regulacji w zakresie: zarządzania ryzykiem, kontroli wewnętrznej, w tym komórki ds. zgodności, szacowania kapitału wewnętrznego i wymogów kapitałowych,
 - obowiązujących w banku limitów w zakresie ryzyka kredytowego, rynkowego, operacyjnego (w tym wskaźniki KRI), płynności, adekwatności kapitałowej i innych rodzajów ryzyka, dla których bank wprowadził limity,
 - okresowych raportów i analiz sporządzanych w ramach systemu informacji zarządczej przeznaczonych dla rady nadzorczej, zarządu banku, komitetów oraz podmiotu dominującego wobec banku, dotyczących obszarów zarządzania ryzykiem (w tym w warunkach awaryjnych), planowania finansowego, kontroli wewnętrznej, w tym komórki ds. zgodności,
 - modeli wykorzystywanych w banku,
 - realizowanych przez bank projektów¹⁴,
 - 30 największych udziałowców banku spółdzielczego,
- i) ankiety i informacje pozyskiwane od banków ad-hoc.

¹⁴ projekt – zgodnie z definicją z ISO 10 006 – jednostkowy proces, składający się ze zbioru skoordynowanych działań i mający dokładnie określone daty rozpoczęcia oraz zakończenia; jest to przedsięwzięcie zmierzające do osiągnięcia założonego celu przy określonych ograniczeniach czasowych, kosztowych oraz zasobowych, dla którego realizacji powołano w banku struktury projektowe z określonym zakresem obowiązków.

Przy ocenie jakości zarządzania wykorzystuje się również informacje/materiały wymienione w pkt 1.

II.2.5.2 Materiały do oceny banku w trybie *BION_uproszczony*

Dla potrzeb badania banku w trybie *BION_uproszczony* niezbędny zakres materiałów do pozyskania od banków obejmuje w szczególności, w przypadku:

- 1) oceny poziomu ryzyka – materiały/informacje, o których mowa w pkt II.2.5.1.1 przy czym:
 - a) raporty zarządcze banku, o których mowa w pkt II.2.5.1.1 lit. b, dotyczą obszarów obligatoryjnych i objętych priorytetem badania,
 - b) dane ilościowe, o których mowa w pkt II.2.5.1.1 lit. a, dotyczące obszarów nie objętych badaniem poziomu ryzyka oraz obszarów obligatoryjnych i objętych priorytetem badania;
- 2) oceny jakości zarządzania¹⁵ – materiały/informacje, o których mowa w pkt II.2.5.1.2, przy czym:
 - a) zestaw pytań w *Formularzu samooceny*, uwzględniający dane ilościowe i jakościowe, o którym mowa w pkt II.2.5.1.2 lit. g, dotyczący obszarów obligatoryjnych i objętych priorytetem badania,
 - b) agendy i protokoły z posiedzeń rady nadzorczej/komiteu audytu rady nadzorczej oraz agendy z posiedzeń zarządu banku,
 - c) sformalizowane zestawienia tabelaryczne, o których mowa w pkt. II.2.5.1.2 lit. h w zakresie obejmującym wszystkie obszary ryzyka.

Realizując zarówno tryb *BION_uproszczony*, jak i tryb *BIONpełny* nadzór może wystąpić o przekazanie przez banki informacji innych niż wymienione, jeśli ich pozyskanie jest niezbędne do przeprowadzenia analiz BION.

II.2.5.3 Materiały pozyskiwane dla potrzeb przeglądu procesu ICAAP i ILAAP

Zgodnie z obowiązującymi od dnia 1 stycznia 2017 r. Wytycznymi EBA dotyczącymi informacji nt. ICAAP oraz ILAAP gromadzonych dla celów procesu przeglądu i oceny nadzorczej (SREP) (dalej: Wytyczne ICAAP/ILAAP), nadzorcy powinni uzyskiwać od banków informacje dotyczące ICAAP (tj. wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej) oraz ILAAP (tj. wewnętrznego procesu oceny adekwatności zasobów płynności). Informacje te pozyskiwane są w celu przeprowadzenia następujących ocen nadzorczych:

- a) oceny prawidłowości, efektywności i kompleksowości ram ICAAP oraz ILAAP określonych w rozdziale II.3.6 oraz II.3.7 niniejszej Metodyki BION,
- b) oceny poziomu szczegółowości, wiarygodności, zrozumiałości i porównywalności obliczeń ICAAP,

¹⁵ Informacje, o których mowa w lit. b i c dotyczą tylko banków spółdzielczych.

- c) jako dodatkowe źródło informacji na potrzeby oceny innych elementów badanych w ramach BION, w tym analizy modelu biznesowego, oceny zarządzania bankiem oraz oceny ryzyka płynności i finansowania.

Do pakietu przekazywanych dokumentów/materiałów, określonych w rozdziale II.2.5.1 lub II.2.5.2 dotyczących płynności banku, bank dołącza *Manual ILAAP/Manual ICAAP*, systematyzujący przekazaną dokumentację ILAAP/ICAAP oraz pełniący rolę indeksu łączącego informacje zawarte w odpowiedziach na pytania z Formularza samooceny z dokumentami potwierdzającymi te informacje. *Manual ILAAP/Manual ICAAP*, ma postać tabelaryczną i powinien zawierać w szczególności:

- a) nazwy dokumentów banku związanych z ILAAP/ICAAP, w tym informację o ich statusie (nowy, niezmieniony, nieistotna korekta redakcyjna itp.),
- b) wzmiankę o zmianach informacji zawartych w *Formularzu samooceny* dotyczące ryzyka płynności i finansowania/adekwatności kapitałowej w stosunku do uprzednio przedkładanych, o wszelkich pominiętych informacjach, a także wszelkie inne informacje, które mogą być istotne dla dokonania oceny przez nadzór,
- c) odniesienia do informacji ILAAP/ICAAP ujawnianych publicznie przez instytucję (w tym informacji ujawnianych zgodnie z art. 438 lit. a) *Rozporządzenia CRR*).

Banki komercyjne zobowiązane są przekazywać *Manual ILAAP/Manual ICAAP*, co najmniej raz w roku w jednym terminie.

Mając na uwadze skalę i specyfikę prowadzonej działalności, w przypadku banków spółdzielczych, zaklasyfikowanych do Kategorii III i IV, w celu dokonania oceny nadzorczej w zakresie ILAAP, banki przedkładają informacje wskazane w rozdziale II.2.5.1 w cyklu BION, w którym nadawana jest ocena za jakość zarządzania ryzykiem płynności i finansowania z wykorzystaniem Formularza samooceny (zgodnie z zasadami ustalania częstotliwości aktualizacji ocen za poszczególne obszary ryzyka w bankach spółdzielczych opisanymi w rozdziale II.2.4.1). W pozostałych latach banki te przekazują jedynie informacje dotyczące przeprowadzonych zmian (sformalizowane zestawienia tabelaryczne, o których mowa w pkt. II.2.5.1.2 lit. h).

II.2.5.4 Uwzględnienie w procesie BION informacji o podmiotach znajdujących się w grupie kapitałowej banku

Wyniki procesów badania i oceny nadzorczej prowadzonych w ramach Urzędu KNF w odniesieniu do nadzorowanych podmiotów zależnych należących do grupy kapitałowej banku, są uwzględniane na etapie nadawania końcowej oceny BION dla banku. Dotyczy to zarówno innych banków jak i podmiotów niebankowych nadzorowanych przez UKNF.

W myśl §22 oraz §32 ust. 2 *RM RiF* ws. *systemu zarządzania ryzykiem*:

- w banku sprawowany jest nadzór nad ryzykiem związanym z działalnością podmiotów zależnych,
- zasady zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych powinny wynikać z przyjętej przez bank strategii zarządzania ryzykiem i być zgodne, z uwzględnieniem rodzaju działalności prowadzonej przez te podmioty, z zasadami określonymi we wprowadzonych przez bank

politykach i procedurach mających na celu realizację obowiązującej w banku strategii zarządzania ryzykiem,

- w banku dokonywana jest ocena wielkości i profilu ryzyka związanego z działalnością podmiotów zależnych,
- zarząd banku zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych.

Wymienione elementy, w sposób określony postanowieniami *RM RiF ws. systemu zarządzania ryzykiem* wchodzą w zakres badania poszczególnych obszarów ryzyka/działalności banku.

Zgodnie z treścią art. 4 ust. 1 pkt 15 i 16 zawartymi w *Rozporządzeniu CRR*, dla potrzeb procesu BION przyjmuje się, że:

Jednostka dominująca oznacza:

- a) jednostkę dominującą w rozumieniu art. 1 i 2 Dyrektywy 83/349/EWG,
- b) do celów sekcji II rozdziałów 3 i 4 tytułu VII oraz tytułu VIII *Dyrektywy CRD IV* i części piątej *Rozporządzenia CRR* – jednostkę dominującą w rozumieniu art. 1 ust. 1 Dyrektywy 83/349/EWG oraz wszelkie jednostki, które w rzeczywistości wywierają dominujący wpływ na inne jednostki;

Jednostka zależna oznacza:

- a) jednostkę zależną w rozumieniu art. 1 i 2 Dyrektywy 83/349/EWG,
- b) jednostkę zależną w rozumieniu art. 1 ust. 1 Dyrektywy 83/349/EWG oraz wszelkie jednostki, na które jednostka dominująca w rzeczywistości wywiera dominujący wpływ.

Jednostki zależne danej jednostki zależnej uznaje się również za jednostki zależne jednostki będącej ich jednostką dominującą najwyższego szczebla.

II.3 Zakres badania i oceny nadzorczej

II.3.1 Wprowadzenie

Zgodnie z § 26 *Uchwały KNF nr 312/2012 w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością bankową* dla potrzeb sprawowania nadzoru opracowuje się metodyki badania i analizy działalności banków, zgodne z obowiązującymi przepisami prawa i najlepszą praktyką bankową.

Niniejsza Metodyka BION określa bloki tematyczne zagadnień dotyczących rodzajów ryzyka/obszarów działalności banku podlegających analizie w procesie BION. Zastosowana ogólna prezentacja zakresu objętego badaniem BION, tj. bez wskazywania szczegółowych kryteriów, wynika zarówno z dużej różnorodności stosowanych przez banki rozwiązań, które trudno ująć w jednolite ramy tych samych kryteriów dla wszystkich banków, jak i szybkich zmian zachodzących na rynku finansowym. Do oceny każdego z bloków tematycznych nadzór stosuje odrębne zasady dotyczące badanych rodzajów ryzyka/obszarów działalności banku, tj.:

- określa wymogi jakie powinien spełniać bank, wskazując przepisy prawa oraz źródła najlepszych praktyk bankowych, których realizacja będzie przedmiotem oceny w trakcie procesu BION,
- wskazuje zagadnienia oceniane w danych blokach tematycznych,
- wskazuje kryteria nadawania oceny poszczególnym blokom tematycznym.

W praktyce nadzorczej w procesie BION do oceny każdego z bloków tematycznych wykorzystywany jest zestaw kryteriów zgodnych z wymogami zawartymi w przepisach prawa i najlepszych praktykach działalności bankowej.

Ze względu na specyfikę nadzoru z za biurka stopień realizacji przez bank części z kryteriów, wg których następuje ocena banku w procesie BION dokonywana jest z wykorzystaniem odpowiedzi udzielanych przez bank na pytania zamieszczone w *Formularzu samooceny*. W trakcie czynności kontrolnych przedmiotem weryfikacji może być prawdziwość/rzetelność wybranych informacji przekazywanych przez bank dla potrzeb procesu BION, w tym w szczególności odpowiedzi zawarte w *Formularzu samooceny*.

Treść § 26 *Uchwały KNF nr 312/2012 w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością bankową* wskazuje, że ogólne zasady metodyki przeprowadzania procesu badania i oceny nadzorczej są ujawniane bankom. Mając na uwadze powyższe, Urząd KNF udostępnia bankom Metodykę BION oraz Podręcznik inspekcji.

Wskazany wyżej tryb działania ma na celu przeprowadzenie przeglądu nadzorczego i dokonanie:

- analizy modelu biznesowego banku,
- oceny ryzyka banku,
- oceny jakości zarządzania bankiem i kontroli wewnętrznej,
- oceny adekwatności kapitałowej,
- oceny jakości wewnątrzbankowego procesu oceny adekwatności kapitałowej banku (ICAAP), który zabezpiecza ryzyko w działalności bieżącej i przyszłej oraz uwzględnia negatywne zmiany czynników otoczenia zewnętrznego,
- oceny adekwatności płynności banku,

- oceny zgodności działania banku z odpowiednimi ustawami i regulacjami ostrożnościowymi,
- identyfikacji nieprawidłowości w prowadzonej przez bank działalności.

Zakres badanych obszarów, bloków tematycznych oraz kryteriów ocenianych w poszczególnych blokach tematycznych może podlegać różnicowaniu w zależności od:

- wyników kategoryzacji banków,
- istotnych elementów/ obszarów modelu biznesowego (profilowania) banku,
- wymogów wspólnej decyzji kapitałowej i płynnościowej w przypadku gdy bank jest częścią grupy kapitałowej z podmiotem dominującym z kraju członkowskiego UE.

Niezależnie od w/w uwarunkowań w tabeli 3 wskazano specyficzne bloki tematyczne podlegające ocenie tylko w określonych przypadkach. Dodatkowo, w dalszej części Metodyki BION w rozdziałach II.3.2-II.3.8 wskazano specyficzne bloki tematyczne, które nie podlegają ocenie w przypadku zrzeszonych banków spółdzielczych (bloki zostały oznaczone kolorem czerwonym).

Tabela 3. Bloki kryteriów specyficznych ocenianych w przypadku banków koncentrujących działalność w danym obszarze.

Specyficzny blok tematyczny	Rodzaj ryzyka	Uwarunkowania wskazujące na potrzebę oceny specyficznego bloku tematycznego
Zagadnienia związane z instrumentami pochodnymi	Ryzyko rynkowe	▪ zawsze w przypadku gdy znacząca skala działalności handlowej banku
Zagadnienia specyficzne dla banków hipotecznych	Ryzyko kredytowe Ryzyko płynności Zarządzanie bankiem	▪ banki hipoteczne
Finansowanie nieruchomości i kredyty zabezpieczone hipotecznie	Ryzyko kredytowe	▪ banki hipoteczne ▪ zawsze w przypadku gdy skala działalności banku w zakresie finansowania nieruchomości jest znacząca w odniesieniu do struktury portfela kredytowego banku lub aktywów ważonych ryzykiem (RWA)
Bankowość elektroniczna	Ryzyko operacyjne	▪ zawsze w przypadku gdy usługi bankowości elektronicznej uznane zostaną za istotne
Outsourcing usług IT	Ryzyko operacyjne	▪ w przypadku gdy bank powierza wykonywanie czynności określonych w art. 6a ust.1 ustawy <i>Prawo bankowe</i> obejmujące: – przetwarzanie danych o wysokim stopniu poufności lub istotności dla banku, – outsourcowane systemy zostały uznane przez bank za krytyczne dla prawidłowego funkcjonowania banku
Outsourcing	Zarządzanie bankiem	▪ zawsze w przypadku gdy bank powierza wykonywanie czynności określonych w art. 6a ust.1 ustawy <i>Prawo bankowe</i> i mają one krytyczne znaczenie dla banku
Spełnianie wymogów	Ryzyko rynkowe	▪ zawsze w przypadku banków, które uzyskały

Specyficzny blok tematyczny	Rodzaj ryzyka	Uwarunkowania wskazujące na potrzebę oceny specyficznego bloku tematycznego
MIFID i EMIR (w zakresie bloku dotyczącego MIFID)		zezwoleń KNF na wykonywanie czynności maklerskich lub/i banków, które świadczą usługi na podstawie art. 70 ust. 2 <i>ustawy o obrocie instrumentami finansowymi</i> w zakresie określonym w statucie banku lub/i dla banków powierniczych w zakresie działalności powierniczej

II.3.2 Analiza modelu biznesowego

Definicje

Model biznesowy to środki i metody używane przez instytucję do prowadzenia działalności, generowania zysków i rozwoju. Regularna analiza modelu biznesowego instytucji ma zapewnić nadzorowi ocenę ryzyka biznesowego i strategicznego tej instytucji w ramach badania:

- a) obecnego modelu biznesowego nadzorowanej instytucji, w tym zdolności do generowania akceptowanych stóp zwrotu w perspektywie do 12 miesięcy;
- b) potencjalnych kierunków zmian w modelu biznesowym instytucji w związku z realizacją strategicznych decyzji przez instytucję i/lub wpływem zmian środowiska biznesowego w którym instytucja funkcjonuje w perspektywie 3 lat.

W ramach analizy modelu biznesowego badane jest:

Ryzyko biznesowe – ryzyko nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej.

Ryzyko strategiczne – ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany.

Wymogi regulacyjne:

Ramy procesu badania i oceny nadzorczej w obszarze analizy modelu biznesowego określają:

- 1) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE;
- 2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE,

2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012;

- 3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012;
- 4) Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 710/2014 z dnia 23.06.2014 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne dotyczące warunków stosowania procedury wspólnej decyzji na temat wymogów ostrożnościowych dostosowanych do konkretnych instytucji zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE;
- 5) Wytyczne ws. wspólnych procedur i metodyk dotyczących procesu przeglądu i oceny nadzorczej z dnia 19.12.2014 r.

Zgodnie z pkt 46 preambuły do *Rozporządzenia CRR* „Państwa członkowskie powinny zapewnić, by wymogi określone w niniejszym rozporządzeniu miały zastosowanie proporcjonalnie do charakteru, skali i stopnia złożoności ryzyka, które wynikają z modelu biznesowego danej instytucji oraz działalności przez nią prowadzonej.” *Rozporządzenie CRR* nie określa ram regulacyjnych dla analizy modeli biznesowych, natomiast *Dyrektywa CRD IV* wskazuje na model biznesowy instytucji jako jeden z elementów podlegających przeglądowi oraz ocenie dokonywanej przez nadzorców w ramach procesu przeglądu i oceny nadzorczej (art. 98 ust.1 lit. i), tj. procesu BION.

W odniesieniu do banków komercyjnych działających w strukturach międzynarodowych grup kapitałowych mających podmioty dominujące z siedzibą w UE, wyniki przeglądu i oceny nadzorczej są podstawą do wydawania wspólnych decyzji na temat wymogów ostrożnościowych¹⁶.

Zasady w tym zakresie reguluje *Rozporządzenie ws. JRAD*, które wprowadza obowiązek wymiany informacji pomiędzy nadzorami, w tym dotyczących modelu biznesowego w zakresie:

- a) oceny punktowej modelu biznesowego instytucji w skali od 1 do 4,
- b) opisu rozwoju modelu biznesowego, strategii oraz sytuacji finansowej w badanym okresie,
- c) oceny nadzorczej rentowności obecnego modelu biznesowego i stabilności strategii,
- d) wszelkich stosownych środków nadzorczych dotyczących kapitału i nie dotyczących kapitału.

Wymogi *Rozporządzenia ws. JRAD* (lit. a – c) wskazują na minimalny zakres analizy modelu biznesowego, której elementy określają zalecenia *Wytycznych SREP*.

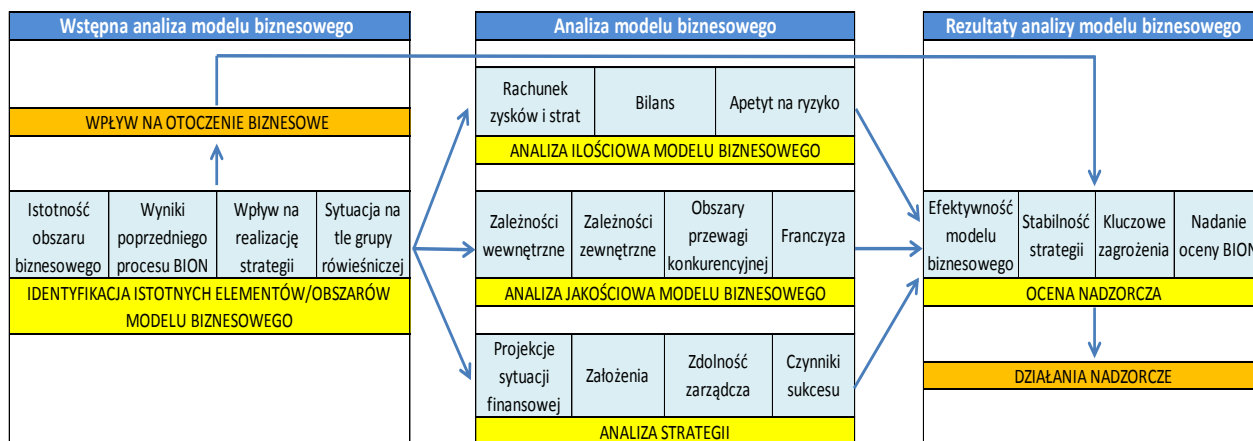
¹⁶ Wspólnej decyzja w sprawie adekwatności funduszy własnych, środków nadzorczych dotyczących nadzoru płynnościowego, poziomu wymogów płynnościowych i kapitałowych stosowanych wobec każdej instytucji wchodzącej w skład grupy i całej grupy.

II.3.2.1 Zakres analizy modelu biznesowego banku

Aby uzyskać informację jak bank działa i generuje zyski w ramach przyjętego modelu biznesowego oraz jakie są zagrożenia dla prowadzenia przez bank dalszej działalności, nadzór dokonuje identyfikacji istotnych elementów/obszarów modelu biznesowego, analizy ilościowej i jakościowej modelu biznesowego oraz analizy strategii banku.

Sekwencja nadzorczej analizy modelu biznesowego banku obejmuje kroki przedstawione na diagramie 4, przy czym w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się pomijanie części elementów w odniesieniu do danego banku.

Diagram 4. Przebieg analizy modelu biznesowego banku

Ocena modelu biznesowego jest procesem równorzędnym do procesu oceny adekwatności kapitału, płynności i zarządzania bankiem. W wyniku tej oceny nadzór może zidentyfikować kluczowe zagrożenia dla rozwoju/efektywności modelu biznesowego banku w perspektywie krótko- i długoterminowej dotyczące np.:

- oczekiwanego wyniku finansowego (np. działalność przynosząca straty, spadek rentowności, ROE znacznie poniżej kosztów kapitału w okresie objętym planowaniem),
- strategii banku w zakresie faktycznej możliwości jej realizacji,
- nadmiernej koncentracji lub dużej zmienności przychodów (np. poleganie na jednym źródle finansowania lub rentowności),
- nadmiernej ekspozycji na ryzyko,
- struktury finansowania (np. utrudniony dostęp do rynku finansowego),
- istotnych czynników zewnętrznych (np. trudności z implementacją wymogów regulacyjnych).

Wnioski z analizy modelu biznesowego powinny umożliwiać ocenę realizacji planów finansowych banku w odniesieniu do wykonalności założeń w zakresie struktury finansowania, zwrotu z kapitału oraz apetytu na ryzyko, a także wykonalności strategii banku w aspekcie zdolności banku do implementacji planowanych zmian, w obecnym/ spodziewanym otoczeniu biznesowym.

Wnioski z analizy modelu biznesowego nie mogą być powodem zastosowania środka nadzorczego w postaci nałożenia na bank dodatkowego wymogu kapitałowego (zgodnie z art. 138

ust. 1 pkt 2a ustawy *Prawo bankowe* lub art. 138 ust. 1 pkt 2 ustawy *Prawo bankowe*). Jednakże, wnioski te powinny być uwzględnione podczas oceny jakości zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, gdzie wykryte istotne nieprawidłowości mogą przełożyć się na wysokość dodatkowego wymogu kapitałowego.

II.3.2.2 Identyfikacja istotnych elementów/obszarów modelu biznesowego (profilowanie)

Identyfikacja szczególnie istotnych elementów/obszarów modelu biznesowego odbywa się podczas wstępnej analizy modelu biznesowego banku i stanowi jedno z głównych źródeł informacji na potrzeby ustalenia profilu działalności banku. Badanie nadzorcze skoncentrowane jest przede wszystkim na tych obszarach/elementach modelu biznesowego banku, które uznane zostaną za istotne w ramach wstępnej oceny tego modelu. Wstępna ocena modelu biznesowego obejmuje:

- główne linie biznesowe, tj. linie biznesowe wraz z powiązanymi usługami, które stanowią dla instytucji lub grupy, w której skład wchodzi instytucja, istotne źródła przychodu, zysku¹⁷,
- główne spółki zależne/oddziały (i ich związek z liniami biznesowymi/produktowymi/obszarami geograficznymi),
- główne obszary geograficzne,
- główne linie produktowe.

Podczas identyfikowania szczególnie istotnych elementów/obszarów modelu biznesowego danego banku, nadzór bierze pod uwagę udział banku w aktywach, wybranych przychodach/kosztach, łącznej kwocie ekspozycji na ryzyko – w sektorze. Analizowana jest również pozycja rynkowa banku, a także wyniki analizy porównawczej na tle grupy rówieśniczej tj. m.in. czy wskazują one:

- na obszary/linie biznesowe istotnie wyróżniające się (odstające) w danym banku w stosunku do pozostałych banków z grupy rówieśniczej,
- że model biznesowy banku oraz obowiązująca strategia opiera się na nadmiernej ekspozycji na ryzyko, tj. czy dla realizacji celów biznesowych i zakładanej rentowności działania nie podejmuje ryzyka istotnie większego niż w przypadku pozostałych banków z grupy rówieśniczej.

W trakcie identyfikacji istotnych elementów/obszarów modelu biznesowego określany jest profil działalności banku w oparciu o badanie:

- a) poziomu specjalizacji – aktywność biznesowa skoncentrowana na wybranych formach usług np. finansowanie handlu zagranicznego, finansowanie rynku nieruchomości (banki specjalistyczne np. hipoteczne) versus różnorodny profil świadczonych usług (banki uniwersalne),
- b) zakresu działalności i związane z nim źródła finansowania – aktywność biznesowa skoncentrowana na obrocie papierami wartościowymi oraz gwarantowaniu emisji

¹⁷ Definicja jest zbieżna z zawartą w art. 2 ust. 1 pkt 36 Dyrektywy BRRD.

- i doradztwie (banki inwestycyjne) versus tradycyjna bankowość depozytowo-kredytowa (banki komercyjne),
- c) specyficznego segmentu rynku – aktywność biznesowa skoncentrowana na wybranych segmentach rynku np. finansowanie branży motoryzacyjnej (banki samochodowe), segment klientów detalicznych (banki detaliczne), segment podmiotów gospodarczych (banki korporacyjne),
 - d) kanałów dystrybucji usług – banki wykorzystujące bardzo wąski zakres kanałów dystrybucji produktów np. tylko bankowość elektroniczną z pominięciem sprzedaży bezpośredniej poprzez fizyczną sieć placówek (banki internetowe),
 - e) struktury właścicielskiej (formy prawnej).

Uznaje się, że profil działalności banku jest jednym z istotniejszych elementów determinujących profil ryzyka banku. Ze względu na specyfikę polskiego sektora finansowego, dla potrzeb profilowania banków w ramach procesu BION wyodrębnia się profile działalności banków w oparciu o kryteria istotności określone w tabeli 4. Przyjmuje się także, możliwość identyfikacji złożonych profili działalności banku, w których jednym z elementów jest profil działalności „uniwersalne” (np. bank o profilu uniwersalno – detalicznym).

Tabela 4. Profilowanie działalności banku

Zakres analizy	Kryterium istotności	Profile działalności banków
Struktura portfela kredytowego:	udział portfela detalicznych ekspozycji kredytowych przekracza 2% wartości detalicznych ekspozycji kredytowych dla całego sektora bankowego w Polsce – bank istotnie zaangażowany w kontekście Rekomendacji T lub portfel tych kredytów stanowi więcej niż 50% całego portfela kredytowego banku	detaliczne
	znaczące zaangażowanie w kredyty korporacyjne lub dynamiczny wzrost portfela kredytów korporacyjnych wskazujący na zmianę struktury aktywów banku w kierunku specjalizacji w tym obszarze	korporacyjne
	znaczące zaangażowanie w kredyty samochodowe lub istotna dynamika wzrostu portfela kredytów samochodowych wskazująca na zmianę struktury aktywów banku w kierunku specjalizacji w tym obszarze	samochodowe
Sposób finansowania:	znacząca zależność od finansowania hurtowego lub dynamiczny wzrost finansowania hurtowego mogący skutkować zależnością od finansowania hurtowego	korporacyjne
	znacząca zależność od finansowania detalicznego lub dynamiczny wzrost finansowania depozytami klientów detalicznych mogący skutkować zależnością od tego finansowania.	detaliczne
	znacząca zależność od refinansowania w postaci	hipoteczne

Zakres analizy	Kryterium istotności	Profile działalności banków
	listów zastawnych	
Specjalizacja w prowadzonej działalności:	znaczące zaangażowanie w finansowanie handlu zagranicznego	handlowo - inwestycyjne
	w banku występuje znaczące zróżnicowanie linii biznesowych/produktowych	uniwersalne
Struktura właścicielska	pełnienie funkcji zrzeczeniowej	zrzeszające
Prowadzenie w banku procesu przekształcenia	bank w trakcie połączenia, zmiany modelu biznesowego, nowy bank	przekształcane

Dla banków wyróżnionych w tabeli 4 dopuszcza się różnicowanie kryteriów oceny w ramach prowadzenia badania i oceny nadzorczej oraz nadawania oceny BION.

II.3.2.3 Analiza jakościowa modelu biznesowego banku i strategii banku

Dla potrzeb analizy modelu biznesowego przyjęto, że część jakościowa analizy opiera się na ustaleniach nadzoru przeprowadzonych w ramach badań z za biurka lub/i na miejscu, odnoszących do obszarów wymienionych w poniżej wskazanych głównych blokach tematycznych. Część zagadnień może wymagać uwzględnienia wyników z analizy ilościowej pozycji ujętych w sprawozdaniu finansowym banku/ sprawozdawczości obowiązkowej banku oraz projekcjach finansowych banku.

L.p.	Bloki tematyczne badane w procesie BION
1.	Analiza strategii banku i planów finansowych
2.	Aktualny model biznesowy banku

W trakcie analizy jakościowej modelu biznesowego istotne jest dokonanie oceny podatności banku na wpływ faktycznych i potencjalnych czynników ryzyka pochodzących z otoczenia biznesowego, takich jak:

- makroekonomiczne czynniki ryzyka,
- zmiany w przepisach prawa regulujących działalność bankową,
- trendy rynkowe i zmiany zachodzące w sektorze, także w obszarze konkurencyjności oferowanych usług czy technologii bankowych,
- powiązania geograficzne, kapitałowe i biznesowe.

Badanie uwarunkowań środowiska biznesowego uwzględnia ostrzeżenia, zalecenia, rekomendacje, wytyczne oraz decyzje wydawane przez organy odpowiedzialne za nadzór makro- oraz mikroostrożnościowy w ramach mechanizmu SSM (*Single Supervisory Mechanism*) dotyczące banku lub/i podmiotów grupy kapitałowej banku, w przypadku gdy bank jest częścią grupy kapitałowej z podmiotem dominującym z kraju członkowskiego UE).

II.3.2.4 Analiza ilościowa modelu biznesowego banku

Do analizy ilościowej modelu biznesowego nadzór wykorzystuje pozycje ujęte w sporządzanych przez bank: sprawozdaniach finansowych, sprawozdawczości obowiązkowej oraz projekcjach finansowych. Analiza prowadzona jest dla banku indywidualnie i w ramach porównań do grupy rówieśniczej, gdzie pod uwagę bierze się w szczególności wyniki finansowe i główne czynniki wpływające na te wyniki w banku oraz w grupie rówieśniczej.

Ilościowa analiza modelu biznesowego banku ma na celu zbadanie zarówno rentowności bieżącego modelu biznesowego banku jak i zdolności do generowania zakładanych przez bank wyników w ciągu 12 miesięcy po dacie BION, mając na względzie:

- kluczowe czynniki i zależności decydujące o skutecznej realizacji planów,
- zdolność strukturalną banku do stabilnego funkcjonowania i generowania zysku,
- otoczenie biznesowe.

W ramach analizy ilościowej modelu biznesowego uwzględniane są również wnioski/ spostrzeżenia z bieżącego nadzoru analitycznego nad bankiem wynikające m.in. z przeglądu realizacji planów finansowych banku przekazywanych do nadzoru, relacji w ramach grupy kapitałowej czy planowanych zmian o charakterze strategicznym dla banku.

II.3.2.5 Wytyczne do oceny modelu biznesowego banku

Wytyczne do oceny modelu biznesowego banku w zakresie dotyczącym:

- analizy jakościowej – znajdują się w załączniku 1 do niniejszej Metodyki BION w części A,
- analizy ilościowej – znajdują się w załączniku 2 do niniejszej Metodyki BION w części A.

Poziom oceny BION nadanej w wyniku analizy modelu biznesowego banku nie jest wyrazem preferencji nadzorczych dla danego modelu biznesowego.

II.3.3 Ryzyko kredytowe

Definicje

Ryzyko kredytowe – ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta.

Ryzyko koncentracji - zagrożenie wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji wobec poszczególnych klientów, grup powiązanych klientów, klientów działających w tym samym sektorze gospodarki, regionie geograficznym, prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami, podmiotów należących do grupy kapitałowej banku (zarówno w ujęciu transgranicznym, jak i krajowym), ekspozycji denominowanych w tej samej walucie lub indeksowanych do tej samej waluty, z tytułu stosowanych technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz dużych pośrednich ekspozycji kredytowych, takich jak pojedynczy wystawca zabezpieczenia, charakteryzujących się potencjałem do generowania strat na tyle

dużych, by zagrozić kondycji finansowej banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka banku.

Ryzyko zbiorowego niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców – specyficzne ryzyko koncentracji wynikające z potencjalnej możliwości poniesienia przez instytucję znacznych strat kredytowych w wyniku koncentracji ekspozycji wobec grupy kredytobiorców charakteryzujących się podobnym zachowaniem pod względem niewykonania zobowiązań, a także związane z potencjalną możliwością wystąpienia zdarzenia (np. naturalnego lub społecznego/politycznego) o charakterze ogólnokrajowym skutkującego niewypełnieniem zobowiązań przez dużą grupę dłużników.

Ryzyko kredytowe kontrahenta – ("CCR") oznacza ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta transakcji przed ostatecznym rozliczeniem przepływów pieniężnych związanych z tą transakcją.

Ryzyko rozliczenia/dostawy – jest to ryzyko tego, że instrumenty dłużne, instrumenty kapitałowe, waluty obce i towary (z wyjątkiem transakcji odkupu i transakcji udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów) pozostaną nierozliczone po ustalonych datach rozliczenia/dostawy.

Ryzyko kredytowania w walutach obcych – rzeczywiste lub potencjalne zagrożenie dla wyników i kapitałów banku związane z kredytami w walutach obcych udzielanymi kredytobiorcom niezabezpieczonym.

Kredytobiorcy niezabezpieczeni – kredytobiorcy detaliczni nieposiadający zabezpieczenia (hedge) naturalnego lub finansowego, którzy są narażeni na niedopasowanie walutowe pomiędzy walutą kredytu a walutą zabezpieczenia; zabezpieczenie naturalne występuje w szczególności wówczas, gdy kredytobiorcy otrzymują dochód w walucie obcej (np. przekazy pieniężne z zagranicy/przychody z eksportu), zabezpieczenie finansowe zaś wymaga z reguły zawarcia umowy z instytucją finansową.

Przy badaniu obszaru ryzyka kredytowego ocenie podlega narażenie banku na potencjalną stratę finansową wynikającą z niewykonania przez klienta zaciągniętego zobowiązania lub jego części w określonych w umowie terminach.

Wymogi regulacyjne

W procesie badania i oceny nadzorczej obszaru ryzyka kredytowego nadzór ocenia czy bank adekwatnie do swojego profilu ryzyka i modelu biznesowego stosuje się do:

- 1) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE;

- 2) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, w szczególności wymogów określonych w Części III, tytule 2 (art. 107-311) oraz Części IV (art. 387-403);
- 3) Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania rachunku zabezpieczenia listów zastawnych oraz testu równowagi pokrycia i testu płynności;
- 4) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06.03.2017 r. ws. sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
- 5) Uchwały KNF nr 312/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością bankową;
- 6) Aktów delegowanych Komisji Europejskiej wydawanych na podstawie przepisów Rozporządzenia CRR:
 - a) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013
 - b) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) NR 183/2014 z dnia 20 grudnia 2013 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia sposobu obliczania korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.
 - c) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) NR 529/2014 z dnia 12 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących oceny istotności rozszerzeń i zmian metody wewnętrznych ratingów oraz metody zaawansowanego pomiaru;
- 7) Rekomendacji KNF:
 - a) Rekomendacji A dotyczącej zarządzania ryzykiem towarzyszącym zawieraniu przez banki transakcji na rynku instrumentów pochodnych,
 - b) Rekomendacji B dotyczącej ograniczania ryzyka inwestycji finansowych banków,
 - c) Rekomendacji C dotyczącej zarządzania ryzykiem koncentracji,
 - d) Rekomendacji H dotyczącej kontroli wewnętrznej w banku,
 - e) Rekomendacji J dotyczącej zasad gromadzenia i przetwarzania przez banki danych o nieruchomościach,
 - f) Rekomendacji K dotyczącej zasad prowadzenia przez banki hipoteczne rachunku zabezpieczenia listów zastawnych,
 - g) Rekomendacji R dotyczącej zasad identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania: odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe.

- h) Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie,
- i) Rekomendacji T dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- j) Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance,
- k) Rekomendacji W dotyczącej zarządzania ryzykiem modeli w bankach;

8) Innych obowiązujących banki przepisów prawa.

II.3.3.1 Jakość zarządzania ryzykiem kredytowym

Mając na uwadze najlepsze praktyki zarządzania ryzykiem kredytowym, w procesie badania i oceny nadzorczej ryzyka kredytowego przyjęto, że ocena jakości zarządzania ryzykiem kredytowym opiera się na ustaleniach nadzoru przeprowadzonych w ramach badań z za biurka lub/i na miejscu, odnoszących do obszarów zgrupowanych w poniżej wskazanych głównych blokach tematycznych.

L.p.	Bloki tematyczne badane w procesie BION
I.	Ryzyko kredytowe
1.	Strategia/polityka
1.1.	Strategia/polityka zarządzania ryzykiem
1.2.	Regulacje wewnętrzne w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym
2.	Warunki realizacji
2.1.	Organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym
2.2.	Identyfikacja oraz pomiar ryzyka kredytowego
2.3.	System limitów ostrożnościowych ograniczających ryzyko kredytowe
2.4.	Zagadnienia specyficzne dla banków hipotecznych
3.	System kontroli i informacji zarządczej
3.1.	System informacji zarządczej
3.2.	System kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka kredytowego
3.3.	Realizacja zaleceń/rekomendacji
4.	Finansowanie nieruchomości i kredyty zabezpieczone hipotecznie
4.1.	Finansowanie nieruchomości i kredyty zabezpieczone hipotecznie
4.2.	Walutowe kredyty hipoteczne
5.	Samoocena w zakresie ryzyka kredytowego
II.	Ryzyko koncentracji kredytowej
III.	Ryzyko rozliczenia/dostawy

II.3.3.2 Ryzyko kredytowania w walutach obcych

Ryzyko kredytowania w walutach obcych podlega badaniu i ocenie nadzorczej w ujęciu standardowym i rozszerzonym.

W nawiązaniu do komunikatu Komisji Nadzoru Finansowego z 252 posiedzenia Komisji Nadzoru Finansowego, które odbyło się w dniu 24 marca 2015 roku – rozszerzona analiza prowadzona jest w odniesieniu do banków, które osiągają następujące progi istotności:

- a) kredyty walutowe udzielane kredytobiorcom niezabezpieczonym¹⁸ stanowią co najmniej 10% całkowitego portfela kredytów banku dla sektora niefinansowego i
- b) całkowity portfel kredytów sektora niefinansowego stanowi co najmniej 25% sumy aktywów banku.

Ustawa Prawo bankowe dopuszcza nałożenie na bank przez Komisję Nadzoru Finansowego dodatkowego wymogu kapitałowego. Wykonując postanowienia *ustawy Prawo bankowe*, Komisja Nadzoru Finansowego w 2015 oraz 2016 roku nałożyła, w ramach Filara II, dodatkowe wymogi kapitałowe na banki osiągające progi istotności w odniesieniu do portfeli kredytów mieszkaniowych w walutach obcych udzielonych kredytobiorcom niezabezpieczonym.

Z początkiem 2017 roku, wobec banków, które osiągają w/w progi istotności stosuje się również postanowienia Uchwały Nr 14/2017 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych (dalej *Uchwała KSF Nr 14/2017*). *Uchwała KSF Nr 14/2017* rekomenduje m.in. przypisanie odpowiednich poziomów narzutów kapitałowych do rodzajów ryzyka związanych z portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych takich jak: ryzyko operacyjne, ryzyko rynkowe i ryzyko zbiorowego niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców. W uzasadnieniu do *Uchwały KSF Nr 14/2017* wskazuje się, że działania nadzorcze powinny prowadzić do zapewnienia odpowiedniej odporności banków na wszystkie rodzaje ryzyka związane z kredytami walutowymi. W szczególności, powinny one uwzględniać ryzyko prawne.

W załączniku 4 do niniejszej Metodyki BION opisano w sposób ramowy zasady wyliczania dodatkowych wymogów kapitałowych z tytułu kredytów mieszkaniowych w walutach obcych uwzględniające rekomendację *Uchwały KSF Nr 14/2014*.

Banki nie osiągające wskazanych powyżej progów istotności, które w strukturze aktywów posiadają portfel kredytów walutowych, w tym, zgodnie ze wskazaniem zawartym w rozdziale II.3.1 niniejszej Metodyki BION, spełniające w ocenie nadzoru uwarunkowania wymagające badania zagadnień zawartych w bloku tematycznym *Finansowanie nieruchomości i kredyty zabezpieczone hipotecznie*, objęte są standardowym zakresem badania i oceny nadzorczej ryzyka kredytowania w walutach obcych, a także innych rodzajów ryzyka odnoszących się do zagadnienia kredytowania w walutach obcych, zgodnie z niniejszą Metodyką BION.

Zarówno rozszerzony, jak i standardowy zakres badania jakości zarządzania ryzykiem kredytowania w walutach obcych, uwzględnia ocenę działań podejmowanych przez banki w celu:

- restrukturyzacji portfela mieszkaniowych kredytów walutowych oraz efektywność tych działań,

¹⁸ Dla potrzeb kalkulacji wskaźnika przyjęto wartość kredytów walutowych dla gospodarstw domowych ze sprawozdawczości obowiązkowej banków.

- umożliwienia klientom sprzedaży nieruchomości obciążonych hipoteką w przypadku kredytów o LTV >100%,
- wyjścia naprzeciw zapotrzebowaniu ze strony klientów na przewalutowanie mieszkaniowych kredytów walutowych na złote.

W przypadku wszystkich banków spółdzielczych, ryzyko kredytowania w walutach obcych badane jest w ujęciu standardowym.

II.3.3.3 Wytyczne do oceny ryzyka kredytowego

Wytyczne do oceny jakości zarządzania ryzykiem kredytowym, ryzykiem koncentracji kredytowej oraz ryzykiem rozliczenia/dostawy znajdują się w załączniku 1 do niniejszej Metodyki BION w części B.

Wytyczne do oceny poziomu ryzyka kredytowego, ryzyka koncentracji kredytowej oraz ryzyka rozliczenia/dostawy znajdują się w załączniku 2 do niniejszej Metodyki BION w części B.

II.3.4 Ryzyko rynkowe oraz ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym

Definicje

Ryzyko rynkowe – ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmienność parametrów rynkowych (cen na rynku). Ryzyko rynkowe dotyczy pozycji bilansowych, jak i pozabilansowych.

W obszarze ryzyka rynkowego można wyróżnić m.in. poniższe podkategorie ryzyka.

Ryzyko pozycji – ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w konsekwencji wrażliwości na zmiany cen instrumentów finansowych. Ten rodzaj ryzyka rynkowego obejmuje swoim zakresem ryzyko ogólne i szczególne pozycji w instrumentach dłużnych (ryzyko stóp procentowych) i instrumentach kapitałowych (ryzyko cen instrumentów kapitałowych), przy czym pozycje sekurytyzacyjne w portfelu handlowym traktowane są jako instrumenty dłużne¹⁹. Należy podkreślić, że ryzyko stóp procentowych rozważane w ramach ryzyka rynkowego dotyczy tylko działalności w ramach portfela handlowego.

W obszarze ryzyka pozycji – zgodnie z powyższą definicją – wyróżniamy następujące elementy:

Ryzyko ogólne stóp procentowych – ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w konsekwencji zmiany ceny danego instrumentu w następstwie zmiany wysokości rynkowych stóp procentowych.

¹⁹ Zgodnie z art. 326 Rozporządzenia CRR.

Ryzyko szczególne stóp procentowych – ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w konsekwencji zmiany ceny danego instrumentu dłużnego w następstwie zmian czynników związanych z emitentem tego instrumentu lub emitentem instrumentu bazowego.

Ryzyko ogólne cen instrumentów kapitałowych – ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w konsekwencji zmiany ceny danego instrumentu kapitałowego w następstwie zmian na rynku akcji niezwiązanych z emitentem tego instrumentu lub emitentem instrumentu bazowego.

Ryzyko szczególne cen instrumentów kapitałowych – ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w konsekwencji zmiany ceny danego instrumentu kapitałowego w następstwie zmian czynników związanych z emitentem tego instrumentu lub emitentem instrumentu bazowego.

Ryzyko walutowe – ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmiany kursów walut.

Ryzyko cen towarów – ryzyko utraty wartości aktywów lub zmiany wyniku finansowego w konsekwencji wrażliwości na zmiany cen towarów (jednorodnych – np. platyna, ropa naftowa)²⁰.

Ryzyko korekty wyceny kredytowej (ryzyko CVA – ang. Credit Valuation Adjustment) – jest to ryzyko dotyczące korekty wyceny portfela transakcji z kontrahentem w związku ze zmianą ryzyka kredytowego tego kontrahenta²¹. Korekta ta odzwierciedla bieżącą wartość rynkową ryzyka kredytowego kontrahenta wobec banku, ale nie odzwierciedla bieżącej wartości rynkowej ryzyka kredytowego banku wobec kontrahenta²².

Ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym – ryzyko strat wynikających z niekorzystnych zmian stóp procentowych, które prowadzą do spadku przychodów odsetkowych, wzrostu kosztów odsetkowych lub zmniejszenia wartości bieżącej netto pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych (dotyczy również pozycji zabezpieczających te pozycje). Ryzyko stopy procentowej wynikające z działalności innej niż handlowa wynika z następujących źródeł²³:

- a) niedopasowania terminów zmiany oprocentowania aktywów, pasywów oraz pozycji pozabilansowych (**ryzyko terminów przeszacowania**),

²⁰ Ze względu na zakres prowadzonej działalności ryzyko tego rodzaju zazwyczaj nie występuje wobec braku ekspozycji z tytułu takich transakcji. Dlatego w dalszej części metodologia oceny tego ryzyka nie została przedstawiona.

²¹ Korekta CVA związana jest ze zmiennością *spreadu* za ryzyko kredytowe kontrahenta transakcji. W wymogu kapitałowym z tytułu ryzyka CVA kalkulujemy ryzyko zmiany takiego *spreadu*.

²² Zgodnie z art. 381 *Rozporządzenia CRR*.

²³ Bez względu na sposób wyceny księgowej pozycji zaliczonych do tej podkategorii ryzyka.

- b) zmian w relacjach między krzywymi dochodowości, które wpływają na ustalanie oprocentowania instrumentów znajdujących się w portfelu banku i powodują zmiany relacji pomiędzy oprocentowaniem tych instrumentów (**ryzyko bazowe**),
- c) zmieniających się relacji między oprocentowaniem dla poszczególnych terminów zapadalności/wymagalności krzywej dochodowości (**ryzyko zmiany kształtu krzywej dochodowości**),
- d) opcji związanych z oprocentowaniem, zawartych w produktach bankowych, np. opcja wcześniejszej spłaty (**ryzyko opcji**).

Wymogi regulacyjne

W procesie badania i oceny nadzorczej obszaru ryzyka rynkowego nadzór ocenia czy bank adekwatnie do swojego profilu ryzyka i modelu biznesowego stosuje się do:

- 1) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE;
- 2) Dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (zmieniającej dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającą dyrektywę Rady 93/22/EWG) - (dalej Dyrektywa MiFID);
- 3) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012;
- 4) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (dalej *Rozporządzenie EMIR*);
- 5) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi;
- 6) Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 września 2012 r. (z późn.zm.) w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art.70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi i banków powierniczych;
- 7) Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 września 2012 r. (z późn.zm.) w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art.70 ust.2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi i banków powierniczych;
- 8) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego;

- 9) Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/2205 z dnia 6 sierpnia 2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących obowiązku rozliczania;
- 10) Uchwały KNF nr 312/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością bankową;
- 11) Aktów delegowanych Komisji Europejskiej wydawanych na podstawie przepisów *Rozporządzenia CRR* oraz *Rozporządzenia EMIR*:
 - a) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 530/2014 z dnia 12 marca 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w zakresie regulacyjnych standardów technicznych precyzujących istotne ekspozycje i progi w odniesieniu do wewnętrznych metod dotyczących ryzyka szczególnego w portfelu handlowym,
 - b) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 526/2014 z dnia 12 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ustalania wskaźnika zastępczego spreadu i ograniczonej liczby mniejszych portfeli w odniesieniu do ryzyka korekty wyceny kredytowej,
 - c) Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 945/2014 z dnia 4 września 2014 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne dotyczące stosowanych indeksów o odpowiednim poziomie dywersyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013,
 - d) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 525/2014 z dnia 12 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących definicji rynku,
 - e) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 528/2014 z dnia 12 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ryzyka związanego z opcjami innego niż ryzyko delta w ramach standardowego podejścia do ryzyka rynkowego,
 - f) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2205/2015 z dnia 6 sierpnia 2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących obowiązku rozliczania (dalej *RTS 2015/2205*),
 - g) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 1178/2016 z dnia 10 czerwca 2016 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących obowiązku rozliczania (dalej *RTS 2016/1178*),
 - h) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2251/2016 z dnia 4 października 2016 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących technik ograniczania ryzyka związanego z kontraktami pochodnymi będącymi przedmiotem obrotu poza rynkiem

regulowanym, które nie są rozliczane przez kontrahenta centralnego (dalej *RTS 2016/2251*).

12) Rekomendacji KNF:

- a) Rekomendacji A dotyczącej zarządzania ryzykiem towarzyszącym zawieraniu przez banki transakcji na rynku instrumentów pochodnych,
- b) Rekomendacji D dotyczącej zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach,
- c) Rekomendacji G dotyczącej zarządzania ryzykiem stopy procentowej w bankach,
- d) Rekomendacji H dotyczącej kontroli wewnętrznej w bankach,
- e) Rekomendacji I dotyczącej zarządzania ryzykiem operacji walutowych w bankach oraz zasad dokonywania przez banki operacji obciążonych ryzykiem walutowym,
- f) Rekomendacji W dotyczącej zarządzania ryzykiem modeli w bankach;

13) Wytycznych, tj.:

- a) Wytycznych EBA w sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej wynikającym z działalności zaliczonej do portfela niehandlowego (EBA/GL/2015/08) z dnia 5 października 2015 r.,
- b) Wytycznych KNF dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych z 24 maja 2016 r.

14) Innych obowiązujących banki przepisów prawa.

II.3.4.1 Jakość zarządzania ryzykiem rynkowym oraz ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym.

Mając na uwadze najlepsze praktyki zarządzania ryzykiem rynkowym, w procesie badania i oceny nadzorczej ryzyka rynkowego przyjęto, że ocena jakości zarządzania tym ryzykiem opiera się na ustaleniach nadzoru przeprowadzonych w ramach badań zza biurka lub/i na miejscu, odnoszących do ryzyka stopy procentowej, w tym w szczególności ryzyka ogólnego stóp procentowych w portfelu bankowym oraz ryzyka operacji walutowych, tj. ryzyka walutowego, jak również ryzyka płynności, kredytowego i operacyjnego powiązanego z przeprowadzaniem, potwierdzaniem, księgowaniem i rozliczaniem transakcji związanych z wymianą walut.

Zawsze w przypadku, gdy skala działalności handlowej banku jest znacząca (w rozumieniu przepisów *Rozporządzenia CRR*), przy ocenie poziomu ryzyka i jakości zarządzania ryzykiem rynkowym uwzględniany jest proces zarządzania ryzykiem związanym z zaangażowaniem banku w instrumenty pochodne²⁴. W części bloków ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym zostało wydzielone z ryzyka rynkowego i oceniane jest odrębnie.

²⁴ Organizację zarządzania ryzykiem, identyfikację oraz pomiar ryzyka, system limitów ostrożnościowych związanych z instrumentami pochodnymi należy opisać w odpowiednich blokach pozostałych rodzajów ryzyka rynkowego.

Zakres badania i oceny nadzorczego ryzyka rynkowego obejmuje obszary zgrupowane w poniżej wskazanych głównych blokach tematycznych.

L.p.	Bloki tematyczne badane w procesie BION
I.	Ryzyko rynkowe
1.	Strategia/polityka
1.1	Strategia/Polityka zarządzania ryzykiem rynkowym
1.2	Regulacje wewnętrzne w obszarze zarządzania ryzykiem rynkowym
1.3	Regulacje wewnętrzne w obszarze zarządzania ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym
2.	Warunki realizacji w zakresie pozostałych rodzajów ryzyka rynkowego
2.1	Organizacja zarządzania w zakresie pozostałych rodzajów ryzyka rynkowego - struktura organizacyjna, uczestnicy procesu zarządzania ryzykiem, nadzór kierownictwa
2.2	Identyfikacja oraz pomiar w zakresie pozostałych rodzajów ryzyka rynkowego
2.3	System limitów ostrożnościowych ograniczających i monitoring w zakresie pozostałych rodzajów ryzyka rynkowego
2.4	Zagadnienia związane z instrumentami pochodnymi
3.	System kontroli i informacji zarządczej
3.1	System informacji zarządczej
3.2	System kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka rynkowego
3.3	Realizacja zaleceń/rekomendacji
4.	Spełnianie wymogów MIFID i EMIR
4.1	MIFID
4.2	EMIR
II.	Ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym
1.1	Organizacja zarządzania ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym - struktura organizacyjna, uczestnicy procesu zarządzania
1.2	Identyfikacja oraz pomiar ryzyka ogólnego stóp procentowych w portfelu bankowym
1.3	System limitów ostrożnościowych ograniczających ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym i monitoring ryzyka ogólnego stóp procentowych w portfelu bankowym

W ramach bloku tematycznego pt. *Spełnianie wymogów MIFID i EMIR*, ryzyko rynkowe obejmuje również zagadnienie ochrony i należytego zabezpieczenia interesów klienta, wynikające z implementacji do krajowych przepisów prawa Dyrektywy MIFID, w odniesieniu do banków oferujących klientom instrumenty finansowe rynku OTC w ramach prowadzenia działalności z art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz banków spełniających kryteria firmy inwestycyjnej. W tym zakresie badaniem objęte jest wdrożenie przez banki wymogów Wytycznych KNF dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych, obowiązujących od września 2016 r.

II.3.4.2 Wytyczne do oceny ryzyka rynkowego oraz ryzyka ogólnego stóp procentowych

Wytyczne do oceny jakości zarządzania ryzykiem rynkowym oraz ryzykiem ogólnym stóp procentowych w portfelu bankowym zamieszczono w załączniku 1 do niniejszej Metodyki BION odpowiednio w części C oraz D.

Wytyczne do oceny poziomu ryzyka rynkowego oraz ryzyka ogólnego stóp procentowych w portfelu bankowym znajdują się w załączniku 2 do niniejszej Metodyki BION w części C oraz D.

II.3.5 Ryzyko operacyjne

Definicje

Zgodnie z definicją zamieszczoną w art. 4 ust. 1 pkt 52 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012:

Ryzyko operacyjne – to możliwość wystąpienia straty wynikającej z nieodpowiednich lub zawodnych procedur wewnętrznych, błędów ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmując także ryzyko prawne.

Na potrzeby prowadzenia oceny nadzorczej przyjmuje się, że w zakres ryzyka operacyjnego wchodzi ryzyka wyodrębnione wg poniższej systematyki i definicji.

Ryzyko prowadzenia działalności (postępowania – ang. conduct risk), w tym relacje z klientami – rzeczywiste lub potencjalne ryzyko strat, jakie może ponieść dana instytucja w wyniku niewłaściwego świadczenia usług finansowych, w tym umyślnego uchybienia lub zaniedbania.

Ryzyko IT – ryzyko wynikające z niepewności związanej z prawidłowym, efektywnym i bezpiecznym wspieraniem działalności banku przez jego środowisko teleinformatyczne w szczególności pod pojęciem ryzyka IT należy rozumieć ryzyko związane z funkcjonowaniem i bezpieczeństwem infrastruktury teleinformatycznej i procesów z nią związanych, wykorzystywanej dla potrzeb działalności banku oraz do świadczenia usług dla klientów.

Ryzyko prawne – ryzyko poniesienia strat na skutek błędnego lub zbyt późnego opracowania lub uchwalenia regulacji, ich niestabilności, zmian w orzecznictwie, błędnego ukształtowania stosunków prawnych, jakości dokumentacji formalno-prawnej czy niekorzystnych rozstrzygnięć sądów lub innych organów w sprawach spornych prowadzonych z innymi podmiotami.

Ryzyko modelu – oznacza potencjalną stratę, jaką może ponieść instytucja, w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli (art. 3 ust. 1 pkt 11 Dyrektywy CRD IV).

Ryzyko modeli w praktyce objawia się poprzez występowanie rozbieżności pomiędzy oszacowaniem zaraportowanym przez dany model a wielkością rzeczywistą. Można wyróżnić cztery zasadnicze źródła tych rozbieżności:

- a) immanentne ograniczenia modeli,

- b) ryzyko danych,
- c) ryzyko założeń modeli,
- d) ryzyko administrowania modelami.

Pranie pieniędzy – rozumie się przez to zamierzone postępowanie polegające na:

- a) zamianie lub przekazaniu wartości majątkowych pochodzących z działalności o charakterze przestępczym lub z udziału w takiej działalności, w celu ukrycia lub zatajenia bezprawnego pochodzenia tych wartości majątkowych albo udzieleniu pomocy osobie, która bierze udział w takiej działalności w celu uniknięcia przez nią prawnych konsekwencji tych działań,
- b) ukryciu lub zatajeniu prawdziwego charakteru wartości majątkowych lub praw związanych z nimi, ich źródła, miejsca przechowywania, rozporządzania, faktu ich przemieszczania, ze świadomością, że wartości te pochodzą z działalności o charakterze przestępczym lub udziału w takiej działalności,
- c) nabyciu, objęciu w posiadanie albo używaniu wartości majątkowych pochodzących z działalności o charakterze przestępczym lub udziału w takiej działalności,
- d) współdziałaniu, usiłowaniu popełnienia, pomocnictwie lub podżeganiu w przypadkach zachowań określonych w lit. a – c,

– również, jeżeli działania, w ramach których uzyskano wartości majątkowe, były prowadzone na terytorium innego państwa niż Rzeczpospolita Polska.

Finansowanie terroryzmu – rozumie się przez to czyn określony w art. 165a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

Wymogi regulacyjne

Przy badaniu obszaru ryzyka operacyjnego ocenie podlega wrażliwość banku na ryzyko operacyjne oraz jakość zarządzania tym ryzykiem, ze szczególnym uwzględnieniem ryzyka systemów teleinformatycznych i bankowości elektronicznej.

W procesie badania i oceny nadzorczej obszaru ryzyka operacyjnego nadzór ocenia czy bank adekwatnie do swojego profilu ryzyka i modelu biznesowego stosuje się do:

- 1) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE;
- 2) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012;
- 3) Ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 4) Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym;

- 5) Ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta;
- 6) Ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim;
- 7) Uchwały KNF nr 312/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością bankową,
- 8) Rekomendacji KNF:
 - a) Rekomendacji D dotyczącej zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach,
 - b) Rekomendacji H dotyczącej kontroli wewnętrznej w bankach,
 - c) Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach,
 - d) Rekomendacji W dotyczącej zarządzania ryzykiem modeli w bankach,
 - e) Rekomendacji dotyczącej bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w internecie przez banki, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe;
- 9) Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych przez KNF;
- 10) Wytycznych EBA dotyczących zasad nadzoru nad produktami i ustaleń zarządczych dla produktów bankowości detalicznej (EBA/GL/2015/18) z dnia 22 marca 2016 r.;
- 11) Innych obowiązujących banki przepisów prawa.

II.3.5.1 Jakość zarządzania ryzykiem operacyjnym

Mając na uwadze najlepsze praktyki zarządzania ryzykiem operacyjnym, w procesie badania i oceny nadzorczej ryzyka operacyjnego przyjęto, że ocena jakości zarządzania ryzykiem operacyjnym opiera się na ustaleniach nadzoru przeprowadzonych w ramach badań zza biurka lub/i na miejscu, odnoszących do obszarach zgrupowanych w poniżej wskazanych głównych blokach tematycznych.

L.p.	Bloki tematyczne badane w procesie BION
1.	Strategia/polityka
1.1	Strategia/polityka zarządzania
1.2	Regulacje wewnętrzne w zakresie ryzyka operacyjnego
2.	Warunki realizacji
2.1	Organizacja zarządzania ryzykiem operacyjnym - struktura organizacyjna, uczestnicy procesu zarządzania ryzykiem, nadzór kierownictwa
2.2	Identyfikacja i pomiar/szacowanie ryzyka operacyjnego
2.3	System limitów ostrożnościowych ograniczających ryzyko i monitoring ryzyka operacyjnego
2.4	System zarządzania ciągłością działania
3.	System kontroli i informacji zarządczej
3.1	System informacji zarządczej
3.2	System kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego
3.3	Realizacja zaleceń/rekomendacji

L.p.	Bloki tematyczne badane w procesie BION
4.	Ryzyko modeli
5.	Ryzyko IT
5.1	Środowisko teleinformatyczne
5.2	Bankowość elektroniczna
5.3	Outsourcing usług IT
6.	Conduct risk, w tym relacje z klientami
7.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu²⁵

II.3.5.2 Wytyczne do oceny ryzyka operacyjnego

Wytyczne do oceny jakości zarządzania ryzykiem operacyjnym zamieszczono w załączniku 1 do niniejszej Metodyki BION w części E.

Wytyczne do oceny poziomu ryzyka operacyjnego znajdują się w załączniku 2 do niniejszej Metodyki BION w części E.

II.3.6 Ryzyko płynności i finansowania

Definicje

Płynność śróddzienna – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu.

Płynność krótkoterminowa – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni.

Płynność średnioterminowa – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie od 1 do 12 miesięcy.

Płynność długoterminowa – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy.

Ryzyko płynności – zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.

Ryzyko płynności rynku (produktu) – zagrożenie utraty możliwości zamiany na gotówkę w wymaganym czasie określonych produktów na rynku, powodujące konieczność poniesienia strat finansowych na tych produktach.

²⁵ Blok badany tylko w trakcie inspekcji.

Ryzyko płynności śróddziennej – zagrożenie utraty zdolności do realizacji zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu.

Ryzyko finansowania – zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez bank z zobowiązań finansowych, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związanym z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.

Ryzyko koncentracji płynności – zagrożenie niewywiązania się z bieżących zobowiązań ze względu na uzależnienie się (brak dywersyfikacji) lub nadmierną ekspozycję wobec jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych.

Proces oceny adekwatności zasobów płynności (ILAAP - internal liquidity adequacy assessment process) – wewnętrzny proces identyfikacji, pomiaru, zarządzania i monitorowania płynności stosowany przez bank zgodnie z art. 86 Dyrektywy CRD IV.

Rozporządzenie CRR w części VI dotyczącej ryzyka płynności określa wymogi wobec banków w zakresie:

- pokrycia płynności (art. 412) – tj. utrzymania aktywów płynnych, których łączna wartość pokrywa odpływy płynności pomniejszone o przyływy płynności w warunkach skrajnych, w celu zagwarantowania utrzymania przez banki odpowiednich poziomów zabezpieczeń przed utratą płynności w warunkach skrajnych, w okresie trzydziestu dni,
- stabilnego finansowania (art. 413) – tj. zapewnienia właściwego spełnienia długoterminowych zobowiązań za pomocą różnorodnych instrumentów stabilnego finansowania, zarówno w warunkach normalnych jak i skrajnych.

Wymogi te powiązane są z nowymi nadzorczymi normami płynności ograniczającymi ryzyko płynności i finansowania tj.:

- normą płynności krótkoterminowej: LCR – Liquidity Coverage Ratio,
- normą płynności strukturalnej (długoterminowej): NSFR – Net Stable Funding Ratio.

W dniu 1 października 2015 r. weszło w życie Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające *Rozporządzenie CRR* w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych (dalej *Rozporządzenie LCR*). *Rozporządzenie LCR* wskazuje, że instytucje kredytowe zobowiązane są do utrzymywania wskaźnika pokrycia wpływów netto (wskaźnika LCR) na poziomie:

- 70% od dnia 01.01.2016 r.,
- 80% od dnia 01.01.2017 r.,
- 100% od dnia 01.01.2018 r.

Zgodnie z art. 94 ust. 2 *ustawy o nadzorze makroostrożnościowym*:

- a) do czasu wprowadzenia docelowego poziomu normy LCR (tj. 100%), banki obowiązane są również do przestrzegania dotychczasowych norm płynności krótkoterminowej (tj. M1 i M2), wskazanych w Uchwale KNF nr 386/2008, chyba że rozporządzeniem Ministra

Finansów wymóg LCR wynoszący 100% wprowadzony zostanie wcześniej niż z dniem 01.01.2018 r.;

- b) przepisy Uchwały KNF nr 386/2008 w odniesieniu do norm płynności długoterminowej (tj. M3 i M4) zachowują moc do dnia, w którym znajdą zastosowanie przepisy dotyczące NSFR wydane na podstawie wniosku ustawodawczego, o którym mowa w art. 510 ust. 3 Rozporządzenia CRR.

Dla potrzeb badania i oceny nadzorczej w 2016 roku wykorzystane zostaną informacje dotyczące wartości wskaźnika LCR oraz NSFR wyliczone na bazie informacji przekazanych przez banki w ankietach dedykowanych w/w wskaźnikom²⁶.

Zgodnie z art. 113 ust. 1 lit. b) *Dyrektywy CRD IV*, właściwe władze nadzorcze są zobowiązane do podjęcia wspólnej decyzji dotyczącej środków nadzorczych w wyniku oceny poziomu płynności oraz zarządzania ryzykiem płynności (wspólna decyzja płynnościowa). Obowiązujące *Rozporządzenie JRAD* wskazuje, że nadzory dla potrzeb podjęcia wspólnej decyzji płynnościowej oceniają adekwatność płynności banku (adekwatna/nieadekwatna) oraz zobligowane są do nadania w trakcie procesu przeglądu i oceny nadzorczej:

- oceny ryzyka płynności (liquidity risk),
- oceny ryzyka finansowania (financing risk),
- oceny zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem finansowania,
- oceny ogólnej za zarządzanie ryzykiem płynności.

Rozporządzenie JRAD określa, że w ramach procesu podejmowania wspólnej decyzji płynnościowej, każdy z nadzorów powinien odnieść się do kwestii, czy konieczne jest nałożenie dodatkowego wymogu w zakresie płynności.

W związku z powyższymi wymogami podczas badania obszaru ryzyka płynności w procesie BION ocenie podlega:

- poziom ryzyka płynności i ryzyka finansowania (odrębnie),
- jakość zarządzania tymi rodzajami ryzyka łącznie przy założeniu, że ryzyko finansowania jest podkategorią ryzyka płynności.

W ramach oceny jakości zarządzania ryzykiem nadzór przeprowadza okresowy przegląd ILAAP banku i określa jego prawidłowość, efektywność oraz kompleksowość. Ocenie podlega również zintegrowanie ILAAP z całokształtem praktyk zarządzania ryzykiem i zarządzania strategicznego w banku, w tym planowania płynności. Ocenę ILAAP banku prowadzi się w oparciu o materiały przekazane przez bank zgodnie z zakresem i trybem określonym w rozdziale II.2.5.3 niniejszej

²⁶ Informacje o badaniach zawarte w piśmie Z-cy Przewodniczącego KNF p. Wojciecha Kwaśniaka:

- z dnia 13.11.2015 r. (znak: DRB/DRB_II/0735/26/1/2015) ws. wskaźnika LCR – w przypadku kalkulacji LCR przekazywanych do 31.08.2016 r., natomiast począwszy od kalkulacji LCR wg stanu na 30.09.2016 r. informacje z arkuszy sprawozdawczości obowiązkowej.
- z dnia 01.07.2016 r. (znak: DBK/DBK6/7111/1/1/2016) ws. wskaźnika NSFR.

Metodyki BION, odpowiedzi banku na pytania zawarte w *Formularzu samooceny* oraz inne dane/informacje dostępne w UKNF w ramach bieżącego nadzoru.

W celu ustalenia, czy płynność, jaką posiada instytucja, zapewnia odpowiednie pokrycie ryzyka płynności i ryzyka finansowania, nadzór przeprowadza w ramach BION proces oceny adekwatności płynności banku, który przebiega zgodnie z poniższą sekwencją działań:

- a) nadanie oceny ogólnej za zarządzanie ryzykiem płynności²⁷,
- b) ustalenie potrzeby zastosowania środków nadzorczych w zakresie płynności,
- c) ilościowe określenie potencjalnych dodatkowych wymogów w zakresie płynności (dodatkowego bufora płynności lub stabilnego finansowania),
- d) nadanie oceny BION za adekwatność płynności,
- e) wyrażenie dodatkowych wymogów w zakresie płynności.

Czynności wskazane w lit. c-e prowadzone są tylko w przypadku, gdy w ramach wniosków z badania i oceny nadzorczej poziomu i jakości zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem finansowania wskazana zostanie konieczność nałożenia dodatkowego wymogu w zakresie płynności (art. 138 ust.1 a) *ustawy Prawo bankowe*, w związku z:

- niedotrzymaniem nadzorczych norm płynności lub możliwością ich niedotrzymania wskutek pogarszającej się sytuacji płynnościowej banku,
- nieadekwatnym poziomem lub nieprawidłową strukturą nadwyżki płynności utrzymywanej przez bank na wypadek zaistnienia warunków skrajnych²⁸,
- nieadekwatną strukturą i stabilnością finansowania w dłuższej perspektywie czasowej (>1 roku), które stwarzają wysoki poziom ryzyka płynności w świetle prowadzonej przez bank działalności i modelu biznesowego banku,
- utrudnieniami lub zablokowaniem przepływu płynności pomiędzy podmiotami w grupie,
- istotnymi brakami/nieprawidłowościami w planie awaryjnym płynności.

Wymogi regulacyjne

W procesie badania i oceny nadzorczej obszaru ryzyka płynności nadzór ocenia czy bank adekwatnie do swojego profilu ryzyka i modelu biznesowego stosuje się do:

- 1) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE²⁹;

²⁷ Zgodnie z postanowieniami rozdziału II.4.3 *Algorytm nadawania oceny BION* - jest to ocena netto BION za ryzyko płynności i ryzyko finansowania.

²⁸ Nadwyżka płynności określona zgodnie z wymogami zawartymi w Rekomendacji P KNF dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków z marca 2015 r. (rekomendacja 13).

²⁹ Zakres badania i oceny nadzorczej obejmuje art. 86 *Dyrektywy CRD IV*.

- 2) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012;
- 3) Ustaw, tj.:
 - a) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe,
 - b) Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających,
 - c) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych,
 - d) Ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach,
 - e) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi;
- 4) Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania rachunku zabezpieczenia listów zastawnych oraz testu równowagi pokrycia i testu płynności;
- 5) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
- 6) Uchwały KNF nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności (dalej Uchwała KNF nr 386/2008);
- 7) Aktów delegowanych/wykonawczych Komisji Europejskiej wydawanych na podstawie przepisów *Rozporządzenia CRR*:
 - a) Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013,
 - b) Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych;
- 8) Wytycznych tj.:
 - a) Dokumentu Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego dot. narzędzi do monitorowania ryzyka płynności śróddziennej z kwietnia 2013 roku,
 - b) Dokumentu Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego Bazylea III: Wskaźnik stabilnego finansowania netto (NSFR) z października 2014 roku,
 - c) Wytycznych EBA dot. zharmonizowanych definicji i formularzy planów finansowania instytucji kredytowych zgodnie z Rekomendacją A4 ESRB/2012/2 - z dnia 19 czerwca 2014 roku³⁰,

³⁰ Dotyczy banków wskazanych w uchwale NBP nr 38/2015 z 23 lipca 2015 r. zmieniająca uchwałę w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania

- d) Wytycznych EBA dotyczących informacji nt. ICAAP oraz ILAAP gromadzonych dla celów procesu przeglądu i oceny nadzorczej (SREP) – z października 2016 r.;
- 9) Rekomendacji KNF, w szczególności:
- a) Rekomendacji H dotyczącej kontroli wewnętrznej w bankach,
 - b) Rekomendacji P dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków,
 - c) Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 10) Innych obowiązujących banki przepisów prawa.

II.3.6.1 Jakość zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem finansowania

Zgodne z *Wytycznymi SREP* ramy zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem finansowania w banku powinny być wewnętrznie spójne, dobrze zintegrowane z ogólnym procesem zarządzania ryzykiem stosowanym przez instytucję oraz zapewniać możliwość przeprowadzenia przez bank kompleksowego procesu oceny adekwatności zasobów płynności (ILAAP).

Mając na uwadze powyższe oraz najlepsze praktyki zarządzania płynnością, w procesie badania i oceny nadzorczej ryzyka płynności i finansowania przyjęto, że ocena jakości zarządzania ryzykiem płynności i finansowania opiera się na ustaleniach nadzoru przeprowadzonych w ramach badań zza biurka lub/i na miejscu, odnoszących do obszarów zgrupowanych w poniżej wskazanych głównych blokach tematycznych.

L.p.	Bloki tematyczne badane w procesie BION
1.	Strategia/polityka
1.1	Strategia/polityka zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem finansowania
1.2	Regulacje wewnętrzne banku w obszarze zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem finansowania
2.	Warunki realizacji
2.1	Organizacja zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem finansowania - struktura organizacyjna, uczestnicy procesu zarządzania ryzykiem, nadzór kierownictwa
2.2	Identyfikacja oraz pomiar ryzyka płynności i ryzyka finansowania
2.3	System limitów ostrożnościowych i monitoring w obszarze ryzyka płynności i finansowania
2.4	Zagadnienia specyficzne dla banków hipotecznych
2.5	Plan awaryjny utrzymania płynności
3.	Adekwatność płynności (ILAAP, nadwyżka płynności)
4.	System kontroli i informacji zarządczej
4.1	System informacji zarządczej
4.2	System kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka płynności i ryzyka finansowania
4.3	Realizacja zaleceń/rekomendacji

polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego.

Badanie zarządzania ryzykiem płynności w bankach spółdzielczych, które przystąpiły do systemów ochrony, odbywa się na podstawie rozdziału II.3.6.1. Przynależność do systemów ochrony będzie uwzględniana w ocenie końcowej BION poprzez zmianę wagi 1° przypisanej do oceny netto za obszar ryzyka płynności i finansowania (waga w macierzy standardowej: 0,7).

W przypadku banków, które pozostają poza utworzonymi systemami ochrony instytucjonalnej ocena jakości zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem finansowania odbywa się standardowo, zgodnie z zasadami określonymi w niniejszej Metodyce BION.

II.3.6.3 Wytyczne do oceny ryzyka płynności i ryzyka finansowania

Wytyczne do oceny jakości zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem finansowania określają wymogi w odniesieniu do ryzyka płynności przy założeniu, że ryzyko finansowania jest podkategorią ryzyka płynności. Wytyczne te zamieszczono w załączniku 1 do niniejszej Metodyki BION w części F.

Wytyczne do oceny poziomu ryzyka płynności oraz ryzyka finansowania znajdują się w załączniku 2 do niniejszej Metodyki BION w części F.

II.3.7 Obszar adekwatności kapitałowej

Definicje

Ryzyko nadmiernej dźwigni – oznacza podatność instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia nieplanowanych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogących przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów.

Ryzyko niewypłacalności – zagrożenie wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie banku.

Przy badaniu obszaru adekwatności kapitałowej ocenie podlega poziom adekwatności kapitałowej banku, w tym wpływ wyników nadzorczych testów warunków skrajnych oraz jakość zarządzania tym obszarem. Ocena jakości zarządzania obejmuje zarządzanie kapitałem, w tym zgodność z wymogami prawa, uchwałami KNF i dobrą praktyką bankową, a także proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP) oraz sposób przeprowadzenia przez bank testów warunków skrajnych. W celu właściwego zarządzania adekwatnością kapitałową przez bank niezbędne jest prawidłowe funkcjonowanie w banku wewnętrznego procesu ICAAP, który jako element II Filaru ma na celu wzmocnienie powiązania między profilem ryzyka, zarządzaniem ryzykiem oraz posiadanym kapitałem. Szeroko rozumiany system zarządzania ryzykiem powinien zostać powiązany z zarządzaniem kapitałem i procesem jego planowania.

Należy podkreślić, że zgodnie z Wytycznymi SREP, w ramach oceny adekwatności kapitałowej szczególną uwagę należy zwrócić na proces ICAAP, w tym:

- zaangażowanie organów banku w proces zarządzania kapitałem oraz kapitałem wewnętrznym,
- zgodność polityki w zakresie kapitału i kapitału wewnętrznego ze strategią banku oraz apetytem na ryzyko,
- zadania poszczególnych komórek/funkcji lub komitetów zarządzających odpowiedzialnych za poszczególne elementy ICAAP (np. modelowanie i kwantyfikacja, audyt wewnętrzny i walidacja, monitorowanie i sprawozdawczość, przekazywanie spraw na wyższy poziom kompetencji itp.),
- planowanie kapitału i płynności, w tym uwzględnienie planowanych zmian w działalności banku,
- mechanizmy alokacji zasobu kapitału na poszczególne linie biznesowe oraz alokacji kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka oraz ich monitorowanie (np. limity ryzyka określone dla linii biznesowych, podmiotów lub poszczególnych rodzajów ryzyka są zgodne z celem, jakim jest zapewnienie ogólnej adekwatności zasobów kapitału),
- system informacji zarządczej w zakresie adekwatności kapitałowej.

Wymogi regulacyjne

W procesie badania i oceny nadzorczej obszaru adekwatności kapitałowej nadzór ocenia czy bank adekwatnie do swojego profilu ryzyka i modelu biznesowego stosuje się do:

- 1) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012;
- 2) Aktów delegowanych/wykonawczych Komisji Europejskiej wydawanych na podstawie przepisów *Rozporządzenia CRR*:
 - a) Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/923 z dnia 11 marca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie delegowane (UE) nr 241/2014 uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących wymogów w zakresie funduszy własnych obowiązujących instytucje,
 - b) Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/850 z dnia 30 stycznia 2015 r. w sprawie zmiany rozporządzenia delegowanego (UE) nr 241/2014 uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących wymogów w zakresie funduszy własnych obowiązujących instytucje,
 - c) Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013,
 - d) Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 241/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013

w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących wymogów w zakresie funduszy własnych obowiązujących instytucje,

- e) Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013;

3) Ustaw, tj.:

- a) Ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych,
- b) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe,
- c) Ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach,
- d) Ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze,
- e) Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających,
- f) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi,
- g) Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym;

- 4) Uchwały KNF nr 312/2012 KNF z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością bankową, w zakresie zapisów, które są niesprzeczne z przepisami *Rozporządzenia CRR*;

- 5) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;

- 6) Innych obowiązujących banki przepisów prawa.

II.3.7.1 Jakość zarządzania

Mając na uwadze najlepsze praktyki zarządzania w zakresie zarządzania kapitałowego oraz adekwatności kapitałowej, w procesie badania i oceny nadzorczej przyjęto, że ocena jakości zarządzania kapitałowego opiera się na ustaleniach nadzoru przeprowadzonych w ramach badań zza biurka lub/i na miejscu, odnoszących do obszarów zgrupowanych w poniżej wskazanych głównych blokach tematycznych.

L.p.	Bloki tematyczne badane w procesie BION
I.	Adekwatność kapitałowa
1.	Strategia/polityka
2.	Warunki realizacji w zakresie zarządzania kapitałowego
2.1	Struktura organizacyjna – uczestnicy procesu, nadzór kierownictwa
2.2	Zarządzenie kapitałowe
2.3	Kapitałowy plan awaryjny
2.4	Testy warunków skrajnych

L.p.	Bloki tematyczne badane w procesie BION
2.5	System limitów ostrożnościowych w zakresie adekwatności kapitałowej
2.6	Poprawność obliczania kapitałów
2.7	Ujawnienia
2.8	Ocena adekwatności kapitału na bazie skonsolidowanej
3.	System kontroli i informacji zarządczej
3.1	System informacji zarządczej
3.2	System kontroli wewnętrznej
3.3	Realizacja zaleceń/ rekomendacji
4.	Kapitał wewnętrzny
II.	Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej
III.	Inne istotne rodzaje ryzyka (nie uwzględnione w innych częściach rozdziału II.3)

II.3.7.2 Wytyczne do oceny jakości zarządzania

Wytyczne do oceny obszaru jakości zarządzania adekwatnością kapitałową zamieszczono w załączniku 1 do niniejszej Metodyki BION w części G.

Wytyczne do oceny poziomu adekwatności kapitałowej zamieszczono w załączniku 2 do niniejszej Metodyki BION w części G, natomiast wytyczne do oceny poziomu ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej w części H.

Należy zwrócić uwagę, iż za jakość zarządzania rodzajami ryzyka uznanymi przez bank za istotne, a nieuwzględnionymi w innych częściach niniejszej Metodyki BION, nadawana jest jedna ocena ekspercka, uwzględniająca wszystkie ustalenia dokonane w trakcie analizy dostępnych w tym zakresie materiałów, w tym odpowiedzi udzielonych przez bank w formularzu samooceny.

II.3.8 Zarządzanie bankiem

W ramach oceny zarządzania bankiem uwzględnia się ponadto poniższe aspekty zarządzania bankiem:

- organizacja i funkcjonowanie organów banku – walne zgromadzenie, rada nadzorcza banku i jej komitety (ze szczególnym uwzględnieniem komitetu audytu) oraz sposób wewnętrznego podziału zadań i funkcjonowanie zarządu banku,
- struktura organizacyjna banku, w tym przyjęte rozwiązania organizacyjne banku i zarządzanie zasobami kadrowymi,
- polityka wynagrodzeń, w szczególności zmiennych składników wynagrodzeń, osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka banku,

- system zarządzania ryzykiem – strategia zarządzania ryzykiem oraz organizacja systemu zarządzania ryzykiem (rola organów i komórek organizacyjnych banku, proces zarządzania ryzykiem),
- system informacji zarządczej,
- powierzanie wykonywania czynności innym podmiotom (outsourcing)³¹,
- system kontroli wewnętrznej w tym funkcja kontroli, zapewnianie zgodności i audyt wewnętrzny,
- wybrane dodatkowe elementy ładu korporacyjnego, które nie wchodzą w skład innych podbloków w obszarze „Zarządzanie bankiem” a znajdują się w ustawach i rozporządzeniach oraz Zasadach Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych przez KNF (przyjęcie Zasad Ładu Korporacyjnego, zarządzanie konfliktem interesów, wprowadzanie nowych produktów, whistleblowing, polityka informacyjna),
- ryzyko reputacji,
- bancassurance,
- współpraca z podmiotem dominującym,
- audyt zewnętrzny (biegły rewident),
- realizacja zaleceń wydanych przez KNF,
- współpraca z nadzorem,
- plany naprawy.

W trakcie oceny ww. elementów bierze się pod uwagę wnioski z analizy modelu biznesowego oraz uwzględnia się wyniki analiz jakości zarządzania biorąc pod uwagę wyodrębnione poniżej bloki tematyczne.

Definicje

Ryzyko braku zgodności – skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych.

Ryzyko reputacji – bieżące lub przyszłe ryzyko dla wyniku finansowego, funduszy własnych lub płynności, powstałe na skutek naruszenia reputacji banku.

Wymogi regulacyjne

Uwzględniając powyższe, ocena BION w obszarze zarządzania nadzór ocenia, czy bank stosuje się do:

- 1) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 w zakresie, w jakim dotyczy ono zarządzania bankiem;
- 2) Aktów delegowanych wydanych na podstawie obowiązujących Dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady:

³¹ Za wyjątkiem outsourcingu IT, który jest badany w ramach ryzyka operacyjnego.

- a) Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) NR 604/2014 z dnia 4 marca 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji,
- b) Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) NR 527/2014 z dnia 12 marca 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych określających klasy instrumentów, które odpowiednio odzwierciedlają jakość kredytową instytucji kontynuującej działalność i są przeznaczone do wykorzystania do celów wynagrodzenia zmiennego;

3) Ustaw, tj.:

- a) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe,
 - b) Ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze,
 - c) Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających,
 - d) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych,
 - e) Ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach,
 - f) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi,
 - g) Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji,
 - h) Ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym,
 - i) Ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami,
- 4) Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania rachunku zabezpieczenia listów zastawnych oraz testu równowagi pokrycia i testu płynności;
- 5) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
- 6) Uchwał KNF, tj.:
- a) Uchwały nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności,
 - b) Uchwały nr 389/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wykazu dokumentów załączanych do wniosków do Komisji Nadzoru Finansowego w sprawach o wydanie zezwolenia na utworzenie banku, o wyrażenie zgody na powołanie członków zarządu banku oraz do informacji o składzie zarządu przedstawianej Komisji Nadzoru Finansowego przez radę nadzorczą banku;
- 7) Wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA), w szczególności:
- a) Wytycznych EBA w sprawie zarządzania wewnętrznego, (GL 44), 2011 – (EBA Internal Governance Guidelines (GL44)),

- b) Wytycznych EBA w sprawie polityki i praktyki wynagrodzeń (Guidelines on Remuneration Policies and Practices), 2010,
 - c) Wytycznych EBA w sprawie oceny kwalifikacji członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje (Guidelines on the assessment of the suitability of members of the management body and key function holders), 2012,
 - d) Wytycznych EBA w sprawie minimalnego wykazu jakościowych i ilościowych wskaźników planu naprawy, 2015,
 - e) Wytycznych EBA w sprawie rodzajów scenariuszy, które należy uwzględnić w planach naprawy, 2014;
- 8) Wytycznych Financial Stability Board w sprawie apetytu na ryzyko (FSB, Principles for An Effective Risk Appetite Framework), 2013;
- 9) Wytycznych Komitetu Bazylejskiego, w szczególności:
- a) Wytycznych w sprawie zasad efektywnej agregacji danych i raportowania ryzyka (Principles for effective risk data aggregation and risk reporting), 2013,
 - b) Wytycznych w sprawie zasad ładu korporacyjnego dla banków (Corporate governance principles for banks), 2015;
- 10) Wytycznych Institute of Internal Auditors dotyczących standardów audytu wewnętrznego (Międzynarodowe standardy praktyki zawodowej audytu wewnętrznego - International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing), 2017;
- 11) Dobrych Praktyk i Rekomendacji KNF w zakresie, w jakim dotyczą one aspektów zarządzania w poszczególnych obszarach ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem Rekomendacji H, Rekomendacji U, Rekomendacji M, Rekomendacji D, Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych przez KNF, Rekomendacji KNF dotyczącej funkcjonowania Komitetów Audytu;
- 12) Innych przepisów prawa, regulujących działalność bankową.

II.3.8.1 Jakość zarządzania bankiem

Mając na uwadze najlepsze praktyki dotyczące zarządzania, w procesie badania i oceny nadzorczej jakość procesu zarządzania bankiem oceniana jest na podstawie ustaleń nadzoru przeprowadzonych w ramach badań z/biurka lub/i na miejscu, odnoszących się do obszarów zgrupowanych w poniżej wskazanych głównych blokach tematycznych.

L.p.	Bloki tematyczne badane w procesie BION
1.	Strategia/polityka
1.1	Strategia zarządzania ryzykiem
1.2	Polityka wynagrodzeń
1.	Warunki realizacji
2.1	Organizacja i funkcjonowanie organów banku
2.2	Struktura organizacyjna
2.3	Organizacja zarządzania ryzykiem
2.4	Outsourcing

L.p.	Bloki tematyczne badane w procesie BION
	<i>(Jeśli bank powierza wykonywanie czynności określonych w art. 6a ust.1 ustawy Prawo bankowe przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu - wstępna analiza charakteru powierzonych czynności powinna ocenić czy mają one krytyczne znaczenie dla banku.)</i>
2.5	Wybrane dodatkowe elementy ładu korporacyjnego
2.6	Ryzyko reputacji
2.7	Bancassurance
2.8	Zagadnienia specyficzne dla banków hipotecznych
3.	System kontroli i informacji zarządczej
3.1	System informacji zarządczej
3.2	System kontroli wewnętrznej
3.3	Realizacja zaleceń/rekomendacji
4.	Współpraca z nadzorem
5.	Plany naprawy
6.	Współpraca banku z podmiotem dominującym

II.3.8.2 Wytyczne do oceny obszaru zarządzania bankiem

Wytyczne do oceny obszaru zarządzania bankiem zamieszczono w załączniku 1 do niniejszej Metodyki BION w części H.

II.3.9 Ryzyko systemowe

Definicje

Ryzyko systemowe – ryzyko zakłócenia w funkcjonowaniu systemu finansowego, które w razie jego materializacji zaburza działanie systemu finansowego i gospodarki narodowej jako całości, którego źródłem mogą być w szczególności tendencje związane z nadmierną dynamiką akcji kredytowej lub zadłużenia i związane z nimi nierównowagi w zakresie cen aktywów, niestabilne modele finansowania, rozkład ryzyka w systemie finansowym, powiązania pomiędzy instytucjami finansowymi lub nierównowagi makroekonomiczne i sektorowe.

Ryzyko zarażenia – zagrożenie przeniesienia zakłóceń w funkcjonowaniu rynku lub uczestnika rynku finansowego na inny rynek lub innego uczestnika/uczestników rynku finansowego, w szczególności gdy transmisja zakłóceń jest wyjątkowo silna (ekstremalna) a jej źródłem nie są powszechnie występujące czynniki rynkowe lub uwarunkowania ekonomiczne.

Wymogi regulacyjne

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012,
- 2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego), zmiany decyzji nr 716/2009/WE oraz uchylecia decyzji Komisji 2009/78/WE (z późniejszymi zmianami);

- 3) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym;
- 4) Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe;
- 5) Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim.

Zgodnie z postanowieniami art. 133a ust. 3 *ustawy Prawo bankowe* w badaniu i ocenie nadzorczej nadzór bierze pod uwagę ryzyko systemowe, jakie może stwarzać bank oraz wyniki identyfikacji, oceny i monitorowania ryzyka systemowego powstającego w systemie finansowym lub jego otoczeniu, a także działania na rzecz wyeliminowania lub ograniczenia tego ryzyka z wykorzystaniem instrumentów makroostrożnościowych, wprowadzone przez Komitet Stabilności Finansowej (KSF).

Art. 133a ust. 6 *ustawy Prawo bankowe* wskazuje, że w przypadku gdy badanie i ocena nadzorcza wykáže, że bank może stwarzać ryzyko systemowe zgodnie z art. 23 *Rozporządzenia nr 1093/2010*, nadzór informuje o tym EBA oraz KSF.

W ramach badania i oceny nadzorczej ocena ryzyka systemowego jakie bank może stwarzać dla systemu finansowego prowadzona jest w oparciu o:

- ustalenia, informacje i analizy przekazywane zgodnie z przepisami prawa krajowego pomiędzy KSF, NBP oraz KNF,
- informacje pozyskane bezpośrednio z banków,
- wnioski z badań nadzoru inspekcyjnego lub/i analitycznego.

KSF jest organem kolegialnym, który pełni funkcję organu właściwego w zakresie nadzoru makroostrożnościowego w Polsce. Zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi w procesie nadzorowania i oceny ryzyka systemowego biorą udział: KSF, NBP oraz KNF, przy czym pracom KSF w zakresie zadań nadzoru makroostrożnościowego przewodniczy Prezes NBP. Określony przepisami krajowymi zakres kompetencji i zadania KNF, NBP oraz KSF w procesie nadzorowania i oceny ryzyka systemowego wskazują na wzajemny przepływ informacji przy zachowaniu funkcji decyzyjnej po stronie KSF.

II.4 Ustalanie oceny BION

II.4.1 Skala ocen

Podstawową skalą ocen stosowaną do wszystkich ocenianych obszarów – z wyjątkiem oceny końcowej BION – jest siedmiostopniowa skala ocen mieszcząca się w przedziale od 1 do 4, ze zmianą oceny co 0,5. Oznacza to, iż można nadać następujące oceny: 1; 1,5; 2; 2,5; 3; 3,5; 4.

Dla oceny końcowej BION obowiązuje skala ocen od 1 do 4, z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku oraz ocena F (ang. fail). Jednocześnie obowiązuje generalna zasada, że ocena 1 jest oceną najlepszą a 4 – najgorszą, z zastrzeżeniem dotyczącym oceny F, która nadawana jest bankowi uznanemu za zagrożony upadłością w związku z zaistnieniem co najmniej jednej z okoliczności określonych w art. 101 ust. 3 ustawy o BFG.

II.4.2 Rodzaje ocen nadawanych obszarom w procesie BION i ich interpretacja

W ramach procesu badania i oceny nadzorczej nadaje się:

- oceny za poziom ryzyka,
- oceny za jakość zarządzania,
- oceny netto,
- ocena końcowa BION,

oraz

- dodatkowa ocena ryzyka, której zasady wyznaczania opisane zostały w rozdziale II.4.3.2.

Ocena poziomu ryzyka dokonywana jest z wykorzystaniem wskaźników ilościowych z uwzględnieniem osądu eksperckiego. W załączniku 5 do niniejszej Metodyki BION opisano sposób ustalania oceny za poziom ryzyka w trakcie procesu BION.

Tabela 5. Interpretacja ocen za poziom ryzyka

	1; 1,5	2; 2,5	3	3,5; 4
Ocena poziomu ryzyka	Niski	Umiarkowany	Podwyższony	Wysoki

Podstawą do nadania ocen za jakość zarządzania jest *Formularz Samooceny*, inne informacje przekazywane przez bank oraz istotne materiały i informacje pozyskane w ramach bieżącego nadzoru po dacie BION.

Podczas nadawania oceny szczególną uwagę zwraca się na zagadnienia, które w trakcie analizy wrażliwości modelu biznesowego na czynniki specyficzne uznano za istotne w przypadku danego banku. Ponadto, w uzasadnionych przypadkach w ocenie za jakość zarządzania danym ryzykiem uwzględnia się w szczególności takie czynniki jak:

- udzielenie upomnienia lub/i
- brak realizacji programu postępowania naprawczego/wdrożenia planu naprawy pomimo przesłanek zobowiązujących bank do jego uruchomienia i realizacji.

Interpretacja poszczególnych ocen za jakość zarządzania została zamieszczona w tabeli 6:

Tabela 6. Interpretacja ocen za jakość zarządzania

	1; 1,5	2; 2,5	3	3,5; 4
Ocena jakości zarządzania	Dobra	Poprawna	Budząca zastrzeżenia	Niedostateczna

Ocena netto jest pochodną oceny za poziom ryzyka oraz jakość zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka (z wyjątkiem innych rodzajów ryzyka uznanych przez bank za istotne).

Podstawą do ustalenia oceny netto danego obszaru jest wartość oceny za poziom ryzyka (OPR). OPR podlega korekcie (tj. pogorszeniu lub polepszeniu) w zależności od wartości oceny nadanej za jakość zarządzania (OJZ) danym obszarem. Wartość korekty (K), której podlega ocena nadana bankowi za poziom ryzyka w zależności od oceny nadanej za jakość zarządzania została wskazana w tabeli 7.

Tabela 7. Wartości korekt oceny nadanej bankowi za poziom ryzyka

Ocena nadana za jakość zarządzania	Wartość korekty (K) do oceny nadanej za poziom ryzyka	Rodzaj korekty
1,0	-0,5	polepszająca
1,5	-0,5	polepszająca
2,0	n.d.	n.d.
2,5	n.d.	n.d.
3,0	0,5	pogarszająca
3,5	0,5	pogarszająca
4,0	1,0	pogarszająca

Ocenę ryzyka netto dla danego obszaru wyznacza się w oparciu o macierz ryzyka netto. Poszczególne oceny netto (ON) do macierzy ocen netto wylicza się z uwzględnieniem wartości korekt wskazanych w tabeli 7 wg następujących zasad:

- jeżeli ocena za jakość zarządzania jest lepsza od oceny za poziom ryzyka oraz ocena za jakość zarządzania jest lepsza od 2,0 to do oceny za poziom ryzyka dodaje się korektę polepszającą o wartości - 0,5;
- jeżeli ocena za jakość zarządzania jest gorsza od oceny za poziom ryzyka i jest gorsza od 2,5 to do oceny za poziom ryzyka dodaje się korektę pogarszającą o wartości:
 - 0,5 przy ocenie za jakość zarządzania $\in \{3,5; 3,0\}$
 - 1,0 przy ocenie za jakość zarządzania 4,0;
- kalkulacji dokonuje się przy zachowaniu warunku granicznego $OPR+K \leq 4$;
- w przypadku, gdy ocena za jakość zarządzania nadana bankowi wskazuje na poprawne zarządzanie ryzykiem (pasma neutralne) oceny za poziom ryzyka nadanej bankowi nie koryguje się.

Opracowana z uwzględnieniem powyższych zasad macierz ryzyka netto została przedstawiona w tabeli 8.

Tabela 8. Macierz ryzyka netto

		poziom ryzyka						
		1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
jakość zarządzania ryzykiem	1	1,00	1,00	1,50	2,00	2,50	3,00	3,50
	1,5	1,00	1,50	1,50	2,00	2,50	3,00	3,50
	2	1,00	1,50	2,00	2,50	3,00	3,50	4,00
	2,5	1,00	1,50	2,00	2,50	3,00	3,50	4,00
	3	1,50	2,00	2,50	3,00	3,00	3,50	4,00
	3,5	1,50	2,00	2,50	3,00	3,50	3,50	4,00
	4	2,00	2,50	3,00	3,50	4,00	4,00	4,00

Ocena netto nie jest wyznaczana dla kategorii (obszaru) zarządzanie oraz inne rodzaje ryzyka. Dla ryzyka płynności oraz ryzyka finansowania zarządzanie jest oceniane łącznie, a wykorzystywana w macierzy ocena poziomu ryzyka jest średnią z ocen poziomu ryzyka płynności oraz ryzyka finansowania.

II.4.3 Algorytm nadawania oceny BION

Kalkulacja oceny końcowej BION następuje zgodnie z algorytmem, w którym uwzględnia się dwustopniowy system wag:

- wagi 1° – przypisane do ocen netto lub ocen za jakość zarządzania, gdy nie wyznaczana jest ocena netto – nadane poszczególnym obszarom w procesie BION wg matrycy standardowej z możliwością zróżnicowania wag dla banków o wysokim stopniu specjalizacji lub banków o specyficznym profilu ryzyka opisanym w rozdziale II.4.3.1,
- wagi 2° – przypisane do ocen nadanych poszczególnym Grupom obszarów (I, II, III, IV i V) zgodnie z mechanizmem kalkulacji ocen dla Grup obszarów opisanym w rozdziale II.4.3.1.

Obszary objęte algorytmem oceny BION oraz Grupy obszarów wraz z wartościami wag 1° i 2° zamieszczono w tabeli 9.

Tabela 9. Algorytm nadawania oceny BION

Oceniana Grupa obszarów/obszar	poziom ryzyka	jakość zarządzania ryzykiem	ocena netto	wagi 1° (matryca standardowa)	wagi 2°
Grupa obszarów I. ZB, AMB	1-4				0,2
• zarządzanie bankiem (ZB)		1-4	-	0,5	obszar wiodący
• analiza modelu biznesowego (AMB)	1-4	1-4	1-4	0,5	-
Grupa obszarów II. AK (JZAK+PAK), RNDF, IR	1-4				0,3
• adekwatność kapitałowa (AK): poziom adekwatności kapitałowej (PAK), jakość zarządzania adekwatnością kapitałową (JZAK)	1-4	1-4	1-4	0,7	obszar wiodący
• ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej (RNDF)	1-4	1-4	1-4	0,1	-
• inne rodzaje ryzyka (IR)		1-4	-	0,2	-
Grupa obszarów III. RK, RRD, RKK	1-4				0,3
• ryzyko kredytowe (RK)	1-4	1-4	1-4	0,6	obszar wiodący

UKNF – Metodyka BION

• ryzyko rozliczenia/dostawy (RRD)	1-4	1-4	1-4	0,1	
• ryzyko koncentracji kredytowej (RKK)	1-4	1-4	1-4	0,3	
Grupa obszarów IV. RP, RF, RR, RRKB	1-4				0,1
• ryzyko płynności (RP)	1-4	1-4	1-4	0,7	obszar wiodący
• ryzyko finansowania (RF)	1-4				
• ryzyko rynkowe (RR)	1-4				
• ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej (RRKB)	1-4				
Grupa obszarów V. ryzyko operacyjne (RO)	1-4	1-4	1-4	1,0	0,1
VI. Dodatkowa ocena ryzyka wynikająca z:					
A. uwzględnienia profilu ryzyka banku w ramach zwiększenia wagi dla jednej wybranej Grupy obszarów o max 10 p.p.				0-0,1	
B. identyfikacji negatywnego wpływu na bank zjawisk / zależności pomiędzy ryzykami lub zaistnienie istotnych zdarzeń po dacie BION	Dodatkowa ocena ryzyka	1-4		0-0,2	
Ocena końcowa BION					

W ramach wykonywanych czynności nadzorczych w procesie BION nadawane są oceny dla obszarów zaznaczonych w tabeli 9 kolorem żółtym.

Jeżeli zakres usług świadczonych przez bank jest ograniczony lub skala prowadzonej działalności jest niewielka, tak jak ma to miejsce w szczególności w przypadku banków spółdzielczych, możliwe jest stosowanie uproszczonego algorytmu oceny BION. Do uproszczonego algorytmu oceny BION implementowane są oceny nadawane łącznie za:

- obszar adekwatności kapitałowej (AK) i ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej (RNDF) – z Grupy obszarów II;
- obszar ryzyka kredytowego (RK) i ryzyka rozliczenia/dostawy (RRD) i ryzyka koncentracji kredytowej (RKK) – z Grupy obszarów III;
- obszar ryzyka rynkowego (RR) i ryzyka stóp procentowych w księdze bankowej (RRKB) – z Grupy obszarów IV;
- obszar ryzyka płynności (RP) i ryzyka finansowania (RF) – z Grupy obszarów IV.

W przypadku stosowania uproszczonego algorytmu oceny BION, wagi 1° dla ocenianych łącznie obszarów ryzyka podlegają sumowaniu, natomiast wagi 2° nie ulegają zmianom.

W przypadku wszystkich banków spółdzielczych, przy nadawaniu oceny końcowej BION wykorzystywany jest algorytm uproszczony, przy czym w Grupie obszarów III jakość zarządzania ryzykiem koncentracji (RK) ocenia się odrębnie, podczas gdy dla poziomów ryzyka nadawana jest łączna ocena za wszystkie obszary wchodzące w skład Grupy III, tj. RK, RRD i RKK.

II.4.3.1 Mechanizm kalkulacji ocen dla Grup obszarów

Oceny wyznaczone dla Grup obszarów (I, II, III, IV, V) służą do kalkulacji oceny końcowej BION z uwzględnieniem wag 2°, przy czym:

- oceną dla Grupy obszarów V, w której znajduje się tylko obszar ryzyka operacyjnego (RO) jest ocena ryzyka netto nadawana temu obszarowi w procesie BION,

- oceną dla Grupy obszarów III, w przypadku stosowania uproszczonego algorytmu oceny BION, jest ocena ryzyka netto nadawana obszarowi ryzyka kredytowego, w ramach którego badane jest również ryzyko rozliczenia/dostawy i ryzyko koncentracji kredytowej.

Oceny dla Grup obszarów (I, II, III, IV, V) oznaczono kolorem zielonym w tabeli 9 opisującej algorytm nadawania oceny BION.

Z wyłączeniem przypadków opisanych powyżej obowiązuje następujący schemat postępowania przy wyznaczaniu ocen dla Grup obszarów:

- w każdej Grupie obszarów wskazuje się obszar wiodący. Obszary wiodące przedstawiono w tabeli 10;

Tabela 10. Identyfikacja obszarów wiodących

Grupa obszarów	Obszar wiodący	Pozostałe obszary
I. ZB, AMB	zarządzanie bankiem (ZB)	analiza modelu biznesowego (AMB)
II. AK (JZAK+PAK), RNDF, IR	adekwatność kapitałowa (AK): poziom adekwatności kapitałowej (PAK) - jakość zarządzania adekwatnością kapitałową (JZAK)	ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej (RNDF) inne rodzaje ryzyka (IR)
III. RK, RRD, RKK	ryzyko kredytowe (RK)	ryzyko rozliczenia/dostawy (RRD) ryzyko koncentracji kredytowej (RKK)
IV. RP, RF, RR, RRKB	ryzyko płynności (RP) ryzyko finansowania (RF)	ryzyko rynkowe (RR) ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej (RRKB)

- ocena netto dla każdego z obszarów wiodących wyznacza maksymalną (tj. najlepszą) ocenę dla danej Grupy obszarów. Oznacza to, że ocena netto dla pozostałych obszarów nie może poprawić oceny dla Grupy obszarów. Z drugiej strony oceny dla pozostałych obszarów mogą wpłynąć na pogorszenie oceny dla Grupy obszarów, w przypadku gdy ich oceny są gorsze od oceny dla obszaru wiodącego. Siła oddziaływania wynika z wartości przyjętych wag ¹, przedstawionych w tabeli 8.

Przykład – wpływ mechanizmu kalkulacji oceny dla Grupy obszarów III. RK, RRD, RKK:

A. Ocena obszaru wiodącego gorsza od ocen pozostałych obszarów :

ocena netto dla ryzyka kredytowego:	2,5
ocena netto dla ryzyka rozliczenia/dostawy:	1
ocena netto dla ryzyka koncentracji kredytowej:	2

ocena dla Grupy obszarów III. RK, RRD, RKK: 2,5

B. Ocena obszaru wiodącego lepsza od ocen pozostałych obszarów:

ocena netto dla ryzyka kredytowego:	1,5
ocena netto dla ryzyka rozliczenia/dostawy:	2,5
ocena netto dla ryzyka koncentracji kredytowej:	3

Ocena dla Grupy obszarów III. RK, RRD, RKK: 2

II.4.3.2 Dodatkowa ocena ryzyka

W celu uwzględnienia specyfiki działalności banku oraz dodatkowych czynników wpływających na ocenę banku w procesie BION, do algorytmu nadawania oceny BION:

- zaimplementowano możliwość zmiany standardowego zestawu wag 1° dla modeli biznesowych, w których znajdują się banki o wysokim stopniu specjalizacji (np. banków hipotecznych), banków o specyficznym profilu ryzyka lub banków, które przystąpiły do systemów ochrony,
- wprowadzony obszar VI. Dodatkowa ocena ryzyka.

Możliwość zmiany standardowego zestawu wag dotyczy rodzajów ryzyka przypisanych do Grupy obszarów III i IV. W pozostałych Grupach obszarów (tj. I, II i V) wagi 1° nie ulegają zmianie i dla wszystkich ocenianych banków komercyjnych, spółdzielczych i zrzeszających stosuje się w tym zakresie wagi z matrycy standardowej zamieszczonej w tabeli 9. Mając na uwadze powyższe w tabeli 11 zamieszczono matryce wag 1° stosowanej dla wyodrębnionych grup banków o zidentyfikowanym wysokim stopniu specjalizacji/specyficznym profilu ryzyka.

Tabela 11. Matryca wag 1° - banki o wysokim stopniu specjalizacji/specyficznym profilu ryzyka

Model biznesowy/ profil ryzyka	Rodzaje ryzyka z Grupy obszarów IV				Rodzaje ryzyka z Grupy obszarów III		
	RP	RF	RR	RRKB	RK	RRD	RKK
banki o znaczącym portfelu kredytów walutowych	z matrycy standardowej				0,5	0,1	0,4
banki hipoteczne	0,5		0,2	0,3	0,5	0,1	0,4
banki spółdzielcze należące do systemów ochrony	0,5		0,5		z matrycy standardowej		

Dodatkowa ocena ryzyka może wynikać z:

- potrzeby uwzględnienia profilu ryzyka banku w ramach zwiększenia wagi 2° dla jednej wybranej Grupy obszarów (od I do V) o 5 p.p. lub 10 p.p.,
- identyfikacji negatywnego wpływu na bank zjawisk / zależności pomiędzy ryzykami, które w ocenie nadzoru:
 - nie mogły być dostatecznie silnie uwzględnione w zakresie obszarów, którym nadaje się oceny w procesie BION,

- dotyczą kilku obszarów ryzyka,
lub też uwzględnienia zdarzeń po dacie BION.

Czynnik B może otrzymać wagę 2° na poziomie 5%, 10%, 15% lub 20% przypisaną do *Dodatkowej oceny ryzyka*, która co do zasady przyjmuje wartość w siedmiostopniowej skali ocen mieszczącej się w przedziale od 1 do 4, ze zmianą oceny co 0,5.

Wskazane powyżej czynniki A i B mogą być stosowane jednocześnie, w takim przypadku łączna waga 2° obu czynników nie może przekroczyć 20%.

Zastosowanie czynników ryzyka proporcjonalnie zmniejsza wagi 2° dla Grup obszarów od I. do V.

II.4.4 Czynniki korygujące

Czynniki korygujące mają na celu uwzględnienie określonych w załączniku 3 niniejszej Metodyki BION zagadnień w ocenie BION. Czynniki te dotyczą takich zagadnień jak:

- a) ocena stosowania metod wewnętrznych (dotyczy zarządzania ryzykiem kredytowym, ryzykiem rynkowym, ryzykiem operacyjnym oraz adekwatnością kapitałową),
- b) udział w rynku międzybankowym (dotyczy zarządzania ryzykiem płynności),
- c) zarządzanie bankiem (dotyczy obszaru zarządzania bankiem oraz oceny końcowej BION),
- d) badanie biegłego rewidenta (dotyczy oceny końcowej BION),
- e) wyniki testów warunków skrajnych (dotyczy oceny poziomu adekwatności kapitałowej);
- f) uruchomienie planu naprawy (dotyczy oceny końcowej BION),
- g) bank znajdujący się u progu upadłości (dotyczy oceny końcowej BION na poziomie 4,00),
- h) bank uznany za zagrożony upadłością (dotyczy oceny końcowej BION na poziomie F).

Korekty oceny końcowej BION do poziomu oceny 4,00 (bank u progu upadłości) lub F (bank uznany za zagrożony upadłością), dokonuje się po przyjęciu przez Komisję Nadzoru Finansowego propozycji nadania bankowi oceny końcowej BION odpowiednio na poziomie 4,00 lub F.

W przypadku, gdy dla danego obszaru bank spełnia więcej niż jedną z przesłanek obniżenia oceny, stosuje się przesłankę skutkującą nadaniem gorszej oceny.

Uwzględnienie dodatkowego czynnika korygującego ocenę powinno nastąpić po zakończeniu trybu dokonywania oceny obszaru, którego czynnik dotyczy.

II.4.5 Ocena końcowa BION

Ocena końcowa BION jest wyznaczana za pomocą algorytmu wskazanego w tabeli 9. Należy ją interpretować zgodnie z tabelą 12.

Tabela 12. Interpretacja oceny końcowej BION

Ocena BION	1,00 - 1,75	1,76 - 2,50	2,51 – 3,25	3,26 – 4,00	F
Interpretacja oceny	Dobra ogólna sytuacja banku	Zadowalająca ogólna sytuacja banku	Budząca zastrzeżenia ogólna sytuacja banku	Bardzo niekorzystna ogólna sytuacja banku lub uruchomienie planu naprawy ³²	Bank uznany za zagrożony upadłością

O sytuacji, gdy bankowi nadana zostanie ocena końcowa BION gorsza niż 3,25 lub w banku uruchomiony został plan naprawy informowana jest Komisja Nadzoru Finansowego.

Ocena końcowa BION nadana bankowi podlega mapowaniu na 5-stopniową masterskalę stosowaną dla podmiotów z poszczególnych sektorów rynku finansowego nadzorowanych w ramach Urzędu KNF w sposób wskazany w tabeli 13.

Tabela 13. Mapowanie oceny końcowej BION na masterskalę UKNF

Ocena BION	1,00 - 1,75	1,76 - 2,50	2,51 – 3,25	3,26 – 4,00	F
Ocena wg masterskali UKNF	1	2	3	4	F

II.4.6 Współpraca z nadzorem macierzystym przy wspólnych decyzjach kapitałowej i płynnościowej

W przypadku banku krajowego posiadającego podmiot dominujący podlegający nadzorowi zagranicznemu, informacje o wynikach procesu BION przekazywane są przez UKNF do nadzorca konsolidującego (macierzystego) na potrzeby przeprowadzenia wspólnej oceny nadzorczej oraz podjęcia wspólnych decyzji dotyczących kapitału oraz płynności. Sposób i format przekazywania ww. informacji regulują *Rozporządzenie ws. JRAD* oraz *Rozporządzenia kolegiowe*.

Podpisana przez Przewodniczącego KNF lub Z-cę Przewodniczącego KNF odpowiedzialnego za nadzór nad sektorem bankowym wspólna decyzja jest przekazywana oficjalnie do nadzoru konsolidującego oraz w części dotyczącej banku znajdującego się w obszarze nadzoru KNF – do tego banku.

³² W przypadku uruchomienia planu naprawy na podstawie art.141s ust. 1 *ustawy Prawo bankowe*, bank może otrzymać ocenę końcową BION, na poziomie lepszym niż 3,26.

II.5 Działania nadzorcze

II.5.1 Powiązanie oceny BION z działaniami nadzorczymi

II.5.1.1 Zasady ogólne

Zalecenia podjęcia działań zmierzających do ograniczenia ryzyka występującego w banku lub/i poprawy jakości zarządzania, o których mowa w art. 138 ust. 1 pkt 4 i 6 *ustawy Prawo bankowe* powinny być wystosowane w każdym przypadku gdy dany obszar (zarządzanie ryzykiem lub/i ocena netto) otrzymał ocenę 3 lub gorszą (o ile nie zostały wydane w wyniku inspekcji lub realizacja uprzednio wydanych zaleceń nie została zakończona) oraz w innych obszarach wymagających poprawy.

Środkiem nadzorczym, który może być zastosowany w stosunku do każdego banku jest:

- upomnienie,
- nałożenie dodatkowego wymogu kapitałowego, zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt 2a *ustawy Prawo bankowe* lub art. 138 ust. 1 pkt 2 *ustawy Prawo bankowe*,
- nałożenie obowiązku przestrzegania dodatkowych wymogów w zakresie płynności zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt 1a *ustawy Prawo bankowe*,
- objęcie banku zwiększonym nadzorem, o którym mowa w art. 138c *ustawy Prawo bankowe*.

W przypadku stwierdzenia wystąpienia rażących nieprawidłowości/niskiej jakości danych lub informacji przekazanych przez bank, analityk może wnioskować o przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego/inspekcji problemowej na miejscu w banku.

Ponadto, oprócz środków nadzorczych, o których mowa w niniejszym tytule, w razie naruszenia przez bank lub wystąpienia niebezpieczeństwa naruszenia wskazanych w art. 142 ust. 1 *ustawy Prawo bankowe* wymogów kapitałowych, płynnościowych oraz wymogów przejrzystości dla systemu obrotu – możliwe jest zastosowanie wobec banku środków wczesnej interwencji określonych w art. 142 ust. 3 *ustawy Prawo bankowe*. Środki wczesnej interwencji podejmowane są w drodze decyzji i powinny być stosowane bez uszczerbku dla środków nadzorczych.

II.5.1.2 Zasady szczegółowe

Intensywność działań nadzorczych jest pochodną oceny BION banku oraz jego istotności w systemie bankowym. Są one ustalane indywidualnie dla każdego banku, przy uwzględnieniu również innych okoliczności oraz prowadzonych czynności nadzorczych.

Ocenę końcową nadaną w wyniku procesu BION należy interpretować w sposób następujący:

Ocena BION 1,00 – 1,75 – **Dobra ogólna sytuacja banku**: brak istotnych nieprawidłowości z punktu widzenia bezpieczeństwa środków zgromadzonych na rachunkach bankowych.

Ocena BION 1,76 – 2,50 – **Zadowolająca ogólna sytuacja banku**: mogą występować pewne nieprawidłowości w działalności banku, jednak nie stanowią one zagrożenia z punktu widzenia bezpieczeństwa środków zgromadzonych na rachunkach bankowych.

Ocena BION 2,51 – 3,25 – **Budząca zastrzeżenia ogólna sytuacja banku**: występujące nieprawidłowości – jeżeli nie zostaną wyeliminowane – mogą być istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa środków zgromadzonych na rachunkach bankowych.

Ocena BION 3,26 – 4,00 – **Bardzo niekorzystna ogólna sytuacja banku**: występujące nieprawidłowości są istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, w skrajnym przypadku (ocena końcowa BION 4,00) bank może znajdować się u progu upadłości.

Ocena BION „F” – **Bank uznany za zagrożony upadłością**: występuje co najmniej jedna z okoliczności określonych w art. 101 ust. 3 ustawy o BFG, tj.:

- występują przesłanki uznania, że bank nie będzie spełniał warunków prowadzenia działalności w stopniu uzasadniającym uchylenie albo cofnięcie zezwolenia na utworzenie banku albo prowadzenie działalności maklerskiej przez firmę inwestycyjną;
- aktywa banku nie wystarczają na zaspokojenie jego zobowiązań albo występują przesłanki uznania, że aktywa banku nie wystarczą na zaspokojenie jego zobowiązań;
- bank nie reguluje swoich wymagalnych zobowiązań albo występują przesłanki uznania, że nie będzie ich regulował;
- kontynuacja działalności banku wymaga zaangażowania nadzwyczajnych środków publicznych.

II.5.2 Intensywność działań nadzorczych

Nadzór ma możliwość stosowania środków nadzorczych niezależnie od wyników procesu BION. Jednakże – zgodnie z zasadą proporcjonalności – intensywność tych działań zależy od poziomu oceny końcowej BION oraz istotności banku w systemie. Istotność banku jest pochodną kategoryzacji.

Macierz intensywności działań nadzorczych ilustrującą powiązanie istotności banków w systemie z oceną końcową BION zamieszczono w tabeli 14.

Tabela 14. Macierz intensywności działań nadzorczych.*

Ocena Końcowa BION	Dobra	Zadowalająca	Budząca zastrzeżenia	Bardzo niekorzystna	Bank uznany za zagrożony upadłością
Kategoria III					
Kategoria I i II					

*Działania nadzorcze dla Banku Gospodarstwa Krajowego ustalane są na zasadach indywidualnych.

Katalog możliwych działań nadzorczych uporządkowanych wg skali kolorów zgodnie z macierzą intensywności działań nadzorczych zamieszczono w tabeli 15. Katalog należy odczytywać „narastająco” tj. w szczególności pełną listę działań można zastosować dla banków zaklasyfikowanych do czerwonego obszaru intensywności działań nadzorczych.

Tabela 15. Katalog możliwych działań nadzorczych

1. Bieżące monitorowanie i analizowanie danych sprawozdawczych oraz innych dostępnych informacji na temat nadzorowanego podmiotu, w tym przeglądanie wyników testów warunków skrajnych przeprowadzanych przez banki oraz UKNF.	
2. Monitorowanie sytuacji podmiotu w ramach analiz poziomu ryzyka.	
3. Monitorowanie realizacji wydanych zaleceń KNF.	
4. Wystosowanie zaleceń nadzorczych zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy <i>Prawo bankowe</i> dla bloków/podbloków ocenionych na 3 lub gorzej oraz w innych obszarach wymagających poprawy.	
5. Żądanie dodatkowych wyjaśnień i informacji dotyczących obszarów podwyższonego ryzyka.	
6. Możliwość nałożenia na bank dodatkowych obowiązków sprawozdawczych lub zwiększenie ich częstotliwości, w tym sprawozdawczości w zakresie funduszu własnych i płynności zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt 8 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
7. Możliwość zobowiązania banku do ujawniania dodatkowych informacji zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt. 9 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
8. Możliwość przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego lub inspekcji problemowej dla zbadania obszarów ocenianych na 3 lub gorzej.	
9. Możliwość ograniczenia wysokości zmiennego składnika wynagrodzenia osób objętych polityką wynagrodzeń, jako odsetka przychodów netto, w przypadku gdy jego wysokość utrudnia spełnienie wymogów w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt. 7 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
10. Możliwość zalecenia bankowi zastosowania szczególnych zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków lub odpisów z tytułu utraty wartości aktywów, lub szczególnego traktowania aktywów przy obliczaniu wymogów kapitałowych zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt 5 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
11. Możliwość przeprowadzenia inspekcji kompleksowej.	
12. Możliwość zalecenie bankowi zaniechania określonych form reklamy zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt 3 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
13. Możliwość ograniczenia zakresu działalności banku, zgodnie z art. 138 ust. 3 pkt 3 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
14. Możliwość nałożenia na bank kary pieniężnej, o której mowa w art. 138 ust. 3 pkt 3a ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	

15. Możliwość nałożenia na członka zarządu kary pieniężnej ³³ , o której mowa w art. 141 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
16. Możliwość wystąpienia do właściwego organu banku z wnioskiem o odwołanie prezesa, wiceprezesa lub innego członka zarządu bezpośrednio odpowiedzialnego za stwierdzone nieprawidłowości, zgodnie z art. 138 ust. 3 pkt 1 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
17. Możliwość zawieszenia prezesa, wiceprezesa lub innego członka zarządu bezpośrednio odpowiedzialnego za stwierdzone nieprawidłowości do czasu podjęcia przez radę nadzorczą stosownej uchwały, zgodnie z art. 138 ust. 3 pkt 2 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
18. Możliwość zobowiązania banku do zlecenia wskazanemu biegłemu rewidentowi zbadania prawidłowości i rzetelności sprawozdania finansowego sporządzonego przez bank, zgodnie z art. 135 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
19. Możliwość – w drodze decyzji – wystąpienia do zarządu banku z żądaniem wdrożenia planu naprawy, w tym podjęcia działań określonych w planie naprawy lub aktualizacji tego planu, jeżeli przesłanki jego wdrożenia są odmienne od przesłanek przyjętych przy opracowywaniu planu naprawy, albo z żądaniem podjęcia w określonym czasie działań przewidzianych w zaktualizowanym planie, w celu spełnienia wymagań, o których mowa w ust. 1, lub poprawy sytuacji finansowej, zgodnie z art. 142 ust. 3 pkt. 1 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
20. Możliwość – w drodze decyzji – zakazania udzielania lub ograniczenia udzielania kredytów i pożyczek pieniężnych akcjonariuszom (członkom) oraz członkom zarządu, rady nadzorczej i pracownikom banku zgodnie z art. 142 ust. 3 pkt. 2 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
21. Możliwość – w drodze decyzji – nakazania obniżenia lub wstrzymania wypłaty niektórych zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku, zgodnie z art. 142 ust. 3 pkt. 3 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
22. Możliwość – w drodze decyzji – wystąpienia do zarządu banku z żądaniem zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia w celu rozpatrzenia sytuacji banku, podjęcia decyzji o pokryciu straty bilansowej lub podjęcia innych uchwał, w tym o zwiększeniu funduszy własnych, zgodnie z art. 142 ust. 3 pkt. 4 ustawy <i>Prawo bankowe</i> .	
23. Możliwość – w drodze decyzji – wystąpienia do banku z żądaniem odwołania jednego lub kilku członków zarządu banku lub osób zajmujących stanowiska kierownicze, jeżeli osoby te nie dają rękojmi	

³³ Przy stosowaniu kary pieniężnej należy kierować się przesłankami wskazanymi w art. 141 ust. 1a ustawy *Prawo bankowe*.

ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem, zgodnie z art. 142 ust. 3 pkt. 5 <i>ustawy Prawo bankowe</i> .	
24. Możliwość – w drodze decyzji – nakazania, z uwzględnieniem planu naprawy, sporządzenia oraz realizacji planu restrukturyzacji zobowiązań wobec niektórych lub wszystkich wierzycieli, zgodnie z art. 142 ust. 3 pkt. 6 <i>ustawy Prawo bankowe</i> .	
25. Możliwość – w drodze decyzji – nakazania wprowadzenia zmian w strategii biznesowej banku, zgodnie z art. 142 ust. 3 pkt. 7 <i>ustawy Prawo bankowe</i> .	
26. Możliwość – w drodze decyzji – nakazania wprowadzenia zmian w statucie banku lub jego strukturze organizacyjnej, zgodnie z art. 142 ust. 3 pkt. 8 <i>ustawy Prawo bankowe</i> .	
27. Możliwość wprowadzenia kuratora do banku, zgodnie z art. 144 <i>ustawy Prawo bankowe</i> .	
28. Możliwość wprowadzenia w banku zarządu komisarycznego, zgodnie z art. 145 <i>ustawy Prawo bankowe</i> .	
29. Możliwość uchylecia zezwolenia na utworzenie banku i podjęcia decyzji o jego likwidacji, zgodnie z art. 138 ust. 3 pkt 4 <i>ustawy Prawo bankowe</i> .	
30. Zawieszenie działalności banku, zgodnie z art. 158 <i>ustawy Prawo bankowe</i> .	
31. Wydanie przez KNF decyzji o uchyleniu zezwolenia na utworzenie banku i jego likwidację lub wystąpienie do Rady Ministrów o likwidację banku – w przypadku banku państwowego, zgodnie z art. 147 ust. 1 <i>ustawy Prawo bankowe</i> .	

Wymienione w tabeli 15 działania nadzorcze nie wyłączają możliwości zastosowania innych środków nadzorczych ad hoc, w przypadku zidentyfikowania konieczności ich zastosowania w konkretnym przypadku.

ZAŁĄCZNIK 1. Wytyczne do oceny obszarów badanych w procesie BION w zakresie jakości zarządzania

Oceny „połówkowe” pozwalają na doprecyzowanie oceny w przypadku banku, który spełnia nie wszystkie, a większość przesłanek dla nadania oceny całkowitej. Ocena „połówkowa” nadawana jest w momencie, gdy powstaje wątpliwość, którą z ocen „całkowitych” nadać.

Część A – Analiza modelu biznesowego

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Realizacja przyjętej przez bank strategii/planów finansowych jest zgodna z założeniami i wzmocni przewagę konkurencyjną banku. Bank przyjął trafne i realne założenia przy budowie strategii/planów finansowych i w pełni je realizuje. Projekcje finansowe banku zostały oparte na prawdopodobnych założeniach w zakresie przyszłego otoczenia biznesowego. Strategia banku jest adekwatna do obecnego modelu biznesowego i zarządczej zdolności banku.	Realizacja strategii/planów finansowych w niewielkim stopniu odbiega od założeń (można odnieść się do podstawowych składników rachunku wyników, wypracowany wynik finansowy nie niższy niż 90% wielkości planowanej, nieznaczące opóźnienia w realizacji nowych zadań i inicjatyw biznesowych niezagrożające dotrzymaniu terminu finalnego). Projekcje finansowe banku zostały oparte na optymistycznych założeniach w zakresie przyszłego otoczenia biznesowego. Strategia banku jest adekwatna do obecnego modelu biznesowego i zarządczej zdolności banku, jednak jej realizacja obarczona jest pewnym ryzykiem.	Realizacja strategii/planów finansowych znacząco odbiega od założeń (można odnieść się do podstawowych składników rachunku wyników, wypracowany wynik finansowy znacząco odbiega od wielkości planowanej (realizacja wyniku w przedziale 50-90% wielkości planowanej) , znaczące opóźnienia w realizacji nowych zadań i inicjatyw biznesowych, stwarzające realne zagrożenie niedotrzymania finalnego terminu). Projekcje finansowe banku zostały sporządzone na zbyt optymistycznych założeniach w zakresie przyszłego otoczenia biznesowego. Strategia banku nie jest w pełni adekwatna do obecnego modelu biznesowego i zarządczej zdolności banku.	Strategia/plany finansowe nie są realizowane (można odnieść się do podstawowych składników rachunku wyników, wypracowany wynik finansowy poniżej 50% wielkości planowanej, opóźnienia w realizacji nowych zadań i inicjatyw biznesowych powodujące, iż niemożliwym będzie dotrzymanie finalnego terminu). Projekcje finansowe banku zostały oparte na nierealistycznych założeniach dotyczących przyszłego otoczenia biznesowego. Strategia banku nie jest adekwatna do obecnego modelu biznesowego i zarządczej zdolności banku.
Wrażliwość banku na kluczowe czynniki wewnętrzne i zależności zewnętrzne nie stanowi zagrożenia dla prowadzenia działalności, generowania zysków i rozwoju banku. Bank ma silną przewagę konkurencyjną w zakresie oferowanych produktów/usług.	Wrażliwość banku na kluczowe czynniki wewnętrzne/zależności zewnętrzne może mieć wpływ na prowadzenie działalności, generowanie zysków i rozwój banku. Bank działa w warunkach silnej presji ze strony konkurencji w odniesieniu do jednego lub kilku oferowanych produktów/usług, z dobrą perspektywą dla osiągnięcia przewagi w przypadku pozostałych produktów/usług.	Wrażliwość banku na kluczowe czynniki wewnętrzne/zależności zewnętrzne ma istotny wpływ na prowadzenie działalności, generowanie zysków i rozwój banku. Bank działa w warunkach silnej presji ze strony konkurencji w odniesieniu do większości oferowanych produktów/usług, z dobrą perspektywą rozwoju przewagi konkurencyjnej w przypadku kilku linii biznesowych.	Wrażliwość banku na kluczowe czynniki wewnętrzne/zależności zewnętrzne determinuje brak możliwości generowania zysków/rozwój banku. Bank ma bardzo słabą pozycję konkurencyjną na rynku. Brak perspektywy rozwoju przewagi konkurencyjnej banku w zakresie realizowanych linii biznesowych.

Część B – Ryzyko kredytowe, ryzyko koncentracji kredytowej, ryzyko rozliczenia/dostawy

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5;4
Bank przyjął strategię/politykę w zakresie ryzyka kredytowego. Strategia/polityka banku jest dostosowana do aktualnego modelu biznesowego banku (ogólnej strategii banku) oraz zatwierdzona przez odpowiednie organa banku. Realizacja strategii/polityki jest regularnie monitorowana. Bank posiada regulacje stanowiące podstawę zarządzania ryzykiem kredytowym, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku, dostosowane do skali i stopnia złożoności działalności kredytowej prowadzonej przez bank. Regulacje podlegają regularnym, co najmniej rocznym przeglądom. Regulacje dostosowane do obowiązujących przepisów prawa, mają charakter całościowy i skonsolidowany. Ewentualnie niektóre zapisy procedur są na etapie implementacji, niemniej związane jest to ze zmianą przepisów przez regulatora.	Bank przyjął strategię/politykę w zakresie ryzyka kredytowego. Strategia/polityka zaakceptowana na poziomie zgodnym z procedurami wewnętrznymi banku, niemniej nie wyczerpuje zapisów prawa. Występują braki w strategii/polityce, nie wpływają one jednak na wzrost ryzyka kredytowego. Monitorowanie realizacji strategii/polityki jest regularne. Bank posiada regulacje stanowiące podstawę zarządzania ryzykiem kredytowym, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku. Regulacje zawierają braki, niemniej nie są one istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa funkcjonowania banku. Regulacje podlegają regularnym co najmniej rocznym przeglądom. Regulacje w większości dostosowane są do obowiązujących przepisów prawa, mają charakter całościowy i skonsolidowany. Nieznaczna część w trakcie implementacji, zmian, które niekoniecznie wynikają ze zmian w otoczeniu regulacyjnym banku.	Bank przyjął strategię/politykę w zakresie ryzyka kredytowego. Strategia/polityka zaakceptowana na poziomie nie zgodnym z procedurami wewnętrznymi banku oraz przepisami prawa. Występują braki w strategii/polityce, które powodują wzrost ryzyka kredytowego (braki dotyczące pożądanej struktury bilansu, akceptowalnego poziomu ryzyka, zakresów odpowiedzialności, organizacji zarządzania ryzykiem). Monitorowanie realizacji strategii/polityki regularne, niemniej zbyt rzadkie. Bank posiada regulacji stanowiące podstawę zarządzania ryzykiem kredytowym, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku. Regulacje zawierają braki, które są istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa funkcjonowania banku. Jakość przeglądów oceniana na podstawie przekazanych przez bank raportów budzi istotne zastrzeżenia. Regulacje Banku w zdecydowanej większości są w trakcie implementacji. Nieprawidłowości ujawnione w wyniku inspekcji UKNF, badań audytu wewnętrznego, biegłego rewidenta etc.	Bank nie posiada strategii/polityki w zakresie ryzyka kredytowego. Strategia/polityka ma charakter bardzo ogólny. Strategia/polityka nie została przyjęta przez odpowiednie organa banku. Monitorowanie realizacji nieregularne. Brak regulacji, przeglądów regulacji. Regulacje wymagają licznych uzupełnień.
Organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym nie budzi zastrzeżeń, gdyż m.in: - zapewnia rozdzielenie funkcji operacyjnej od kontrolnej, - zapewnia funkcjonowanie niezależnego przeglądu należności, - występuje jasny i przejrzysty podział odpowiedzialności pomiędzy członków zarządu.	Organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym budzi zastrzeżenia, niemniej zapewnia rozdzielenie funkcji operacyjnej od kontrolnej oraz funkcjonowanie niezależnego przeglądu należności. Proces identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego obejmuje wszystkie ekspozycje banku. W procesie oceny ryzyka bank korzysta z zewnętrznych baz danych. System przeglądu i	Organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym budzi zastrzeżenia – nie zapewnia rozdzielenia funkcji operacyjnej od kontrolnej lub funkcjonowania, niezależnego przeglądu należności. Zastrzeżenia dotyczące procesu identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego wpływają na podwyższenie ryzyka kredytowego. Testy warunków skrajnych nie są przeprowadzane lub są	Organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym budzi zastrzeżenia – nie zapewnia rozdzielenia funkcji operacyjnej od kontrolnej i funkcjonowania, niezależnego przeglądu należności. Testy warunków skrajnych nie są przeprowadzane. Bank nie korzysta z zewnętrznych baz danych w procesie oceny ryzyka. Bank nie posiada systemu limitów

UKNF – Metodyka BION

Proces identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego obejmuje wszystkie ekspozycje banku. W procesie oceny ryzyka bank korzysta z zewnętrznych baz danych. System przeglądu i klasyfikacji/system wyceny jego przebieg jest zgodny z obowiązującymi regulacjami prawnymi. Bank regularnie, zgodnie z procedurą przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka kredytowego. Proces „odzyskiwania” należności został sformalizowany. System limitów jest kompletny (uwzględnia co najmniej limity wynikające z przepisów prawa i dobrych praktyk bankowych) dostosowany do skali i złożoności działania banku. Limity są przestrzegane a ich wykorzystanie właściwie raportowane. Bank przestrzega ustawowych limitów i monitoruje relacje kwoty pojedynczego kredytu/ogólnej kwoty wierzytelności hipotecznej do bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości. Regulamin ustalania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości został zatwierdzony przez KNF. Prawidłowo przeprowadza proces emisji listów zastawnych.	klasyfikacji/system wyceny jego przebieg jest zgodny z obowiązującymi regulacjami prawnymi, niemniej bank nie ustalił kryteriów klasyfikowania ekspozycji kredytowych do kategorii "pod obserwacją". Bank regularnie, zgodnie z procedurą przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka kredytowego. Proces „odzyskiwania” należności został sformalizowany, jednak nie wszystkie procesy zostały uregulowane. System limitów nie jest kompletny, niemniej dostosowany do skali i złożoności działania banku. Występują sporadyczne przekroczenia limitów, które są właściwie raportowane. Bank przestrzega ustawowych limitów, jednak nie monitoruje relacji kwoty pojedynczego kredytu/ogólnej kwoty wierzytelności hipotecznej do bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości. Nieprawidłowości stwierdzone w procesie emisji listów zastawnych nie są znaczące z nadzorczego punktu widzenia.	nieregularne. Bank w minimalnym zakresie wspomaga proces oceny ryzyka o informacje pozyskane z zewnętrznych baz danych. Proces „odzyskiwania” należności został sformalizowany, jednak nie wszystkie procesy zostały uregulowane. System limitów jest kompletny, niemniej nie jest dostosowany do skali i złożoności działania banku. Występują częste przekroczenia limitów i przypadki niewłaściwego raportowania realizacji limitów. Stwierdzono nieprawidłowości w przestrzeganiu limitów lub monitorowaniu relacji kwoty pojedynczego kredytu/ogólnej kwoty wierzytelności hipotecznej do bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości. Stwierdzono nieprawidłowości w procesie emisji listów zastawnych.	ograniczających ryzyko lub system limitów nie jest kompletny i nie jest dostosowany do skali i złożoności działania banku. Przekroczenia limitów nie są raportowane lub są raportowane z opóźnieniem wpływającym na skuteczność zarządzania ryzykiem. Występują przypadki braku akceptacji stosowanych limitów. Stwierdzono istotne nieprawidłowości w przestrzeganiu limitów lub monitorowaniu relacji kwoty pojedynczego kredytu/ogólnej kwoty wierzytelności hipotecznej do bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości. Bank nie posiada procedur weryfikacji ekspertyz bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości lub regulamin ustalania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości nie został zatwierdzony przez KNF. Stwierdzono istotne nieprawidłowości w procesie emisji listów zastawnych.
System informacji zarządczej jest kompletny (określa częstotliwość, zakres informacji, odbiorców, komórki sporządzające, sposób raportowania), zapewnia dostarczanie rzetelnej (obejmującej cały obszar ryzyka kredytowego i regularnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar objęty jest systemem kontroli wewnętrznej. Bank przypisał kluczowe mechanizmy kontrolne procesom uznanym za istotne oraz niezależnie monitoruje ich przestrzeganie. Obszar	System informacji zarządczej zawiera nieznaczne braki (nie określa zakresu, bądź częstotliwości, bądź odbiorców, bądź komórek sporządzających, bądź sposobu raportowania), niemniej zapewnia dostarczanie regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar niemal całkowicie objęty jest systemem kontroli wewnętrznej. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION dotyczące przypisania mechanizmów kontrolnych procesom istotnym oraz niezależnego ich	System informacji zarządczej zawiera istotne braki (nie jest kompletny) i/lub nie zapewnia dostarczania regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. System informacji zarządczej został sformalizowany (jest kompletny), niemniej nie zapewnia regularnej i/lub rzetelnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar w dużej mierze nie jest objęty systemem kontroli wewnętrznej. Bank w przeważającym stopniu nie przypisał kluczowych mechanizmów kontrolnych procesom uznanym za istotne	System informacji zarządczej nie został sformalizowany lub w systemie występują nieprawidłowości ograniczające dostęp do informacji o poziomie i profilu ryzyka. System informacji zarządczej wymaga istotnych uzupełnień. Obszar w ogóle nie jest objęty systemem kontroli wewnętrznej. Bank nie przypisał kluczowych mechanizmów kontrolnych procesom uznanym za istotne oraz nie dokonuje niezależnego monitorowania przestrzegania tych mechanizmów. Obszar ryzyka nie został w ogóle ujęty w

UKNF – Metodyka BION

ryzyka został ujęty w planie audytu, badania audytu wewnętrznego zostały zrealizowane. Zalecenia audytu są w pełni i terminowo realizowane, a efektywność realizacji podlega niezależnej weryfikacji.	monitorowania nie są znaczące z nadzorczego punktu widzenia (nie stwarzają zagrożeń bezpośredniego i pośredniego) dla bezpieczeństwa lokat, tym samym w sposób znaczący nie obniżają oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej. Obszar ryzyka nie w pełni został ujęty w planie audytu, badania audytu wewnętrznego zostały zrealizowane. Zalecenia audytu wewnętrznego w przeważającym stopniu realizowane są terminowo i w przeważającym stopniu podlegają niezależnej weryfikacji.	oraz w przeważającym stopniu nie dokonuje niezależnego monitorowania przestrzegania tych mechanizmów Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia radykalnych działań. Brak ich eliminacji w przyszłości może w negatywny sposób wpłynąć na sytuację ekonomiczną – finansową banku. Obszar ryzyka w przeważającym stopniu nie został ujęty w planie audytu, badania audytu wewnętrznego w większości nie zostały zrealizowane. Zalecenia audytu wewnętrznego nie są realizowane terminowo lub nie są w ogóle weryfikowane.	planie audytu. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia natychmiastowych działań przez bank (włącznie z ewentualnym zastosowaniem przez KNF środka nadzorczego lub sankcji nadzorczej).
Bank posiada aktualną politykę zarządzania ryzykiem portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Wyznaczone zostały osoby/komórki organizacyjne odpowiedzialne za realizację przyjętej polityki. Struktura organizacyjna banku jest dostosowana do realizacji przyjętej polityki i zapewnia wymóg rozdzielenia funkcji sprzedaży, akceptacji ryzyka, monitorowania i kontroli ryzyka hipotecznych ekspozycji kredytowych. Bank posiada kompletne i aktualne procedury dotyczące procesu udzielania kredytów hipotecznych, w tym dotyczące oceny zdolności kredytowej i przyjmowanego zabezpieczenia. W banku funkcjonują systemy informacyjne i narzędzia analityczne wspierające proces pomiaru ryzyka związanego z kredytami hipotecznymi. Określone zostały wewnętrzne limity ograniczające ryzyko kredytowe zarówno dla całego portfela oraz poszczególnych rodzajów ekspozycji kredytowych zabezpieczonych	Bank posiada aktualną politykę zarządzania ryzykiem portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie a występujące w niej braki nie wpływają na istotny wzrost poziomu ryzyka. Wątpliwości wzbudza dostosowanie struktury organizacyjnej banku do realizacji przyjętej polityki. Nie w pełni zapewniony został wymóg rozdzielenia funkcji sprzedaży, akceptacji ryzyka, monitorowania i kontroli ryzyka hipotecznych ekspozycji kredytowych. Występują braki w procedurach dotyczących procesu udzielania kredytów hipotecznych, w tym dotyczące oceny zdolności kredytowej i przyjmowanego zabezpieczenia lub nie są one na bieżąco aktualizowane. Funkcjonowanie systemów informacyjnych i narzędzi analitycznych wspierających proces pomiaru ryzyka związanego z kredytami hipotecznymi wymaga uzupełnienia. Wewnętrzne limity ograniczające ryzyko kredytowe zarówno dla całego portfela oraz poszczególnych rodzajów ekspozycji	Bank posiada niepełną politykę zarządzania ryzykiem portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie a występujące w niej braki wpływają na wzrost poziomu ryzyka. Istotne zastrzeżenia wzbudza sposób dostosowanie struktury organizacyjnej banku do realizacji przyjętej polityki. Występują istotne zastrzeżenia odnośnie zapewnienia wymogu rozdzielenia funkcji sprzedaży, akceptacji ryzyka, monitorowania i kontroli ryzyka hipotecznych ekspozycji kredytowych. Występują istotne braki w procedurach dotyczących procesu udzielania kredytów hipotecznych, w tym dotyczące oceny zdolności kredytowej i przyjmowanego zabezpieczenia. Funkcjonowanie systemów informacyjnych i narzędzi analitycznych wspierających proces pomiaru ryzyka związanego z kredytami hipotecznymi budzi istotne zastrzeżenia. Istotnego uzupełnienia wymagają wewnętrzne limity ograniczające ryzyko kredytowe zarówno dla całego portfela	Bank nie posiada polityki zarządzania ryzykiem portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Struktura organizacyjna banku nie jest dostosowana do działalności w zakresie kredytów hipotecznych. Nie został zapewniony wymóg rozdzielenia funkcji sprzedaży, akceptacji ryzyka, monitorowania i kontroli ryzyka hipotecznych ekspozycji kredytowych. Występują poważne braki w procedurach dotyczących procesu udzielania kredytów hipotecznych, w tym dotyczące oceny zdolności kredytowej i przyjmowanego zabezpieczenia. Nie funkcjonują systemy informacyjne i występuje brak narzędzi analitycznych wspierających proces pomiaru ryzyka związanego z kredytami hipotecznymi. Bank nie ustalił wewnętrznych limitów ograniczających ryzyko kredytowe zarówno dla całego portfela oraz poszczególnych rodzajów ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. W banku nie funkcjonuje skuteczny system raportowania realizacji

UKNF – Metodyka BION

hipotecznie. W banku funkcjonuje skuteczny system raportowania realizacji polityki zarządzania ryzykiem hipotecznych ekspozycji kredytowych. Funkcjonuje sprawny system kontroli wewnętrznej obejmujący działalność w zakresie kredytów hipotecznych. Bank opracował politykę dotyczącą posiadanego portfela kredytów walutowych zabezpieczonych hipotecznie. Dokonuje bieżącej oceny ryzyka związanego z posiadanym portfelem kredytów hipotecznych wyrażonych w walutach obcych i posiada plany oraz cele restrukturyzacji portfela walutowych kredytów hipotecznych i jego finansowania. Efektywnie wdraża wyznaczone cele restrukturyzacji portfela walutowych kredytów hipotecznych.	kredytowych zabezpieczonych hipotecznie wymagają uzupełnień. Skuteczność systemu raportowania realizacji polityki zarządzania ryzykiem hipotecznych ekspozycji kredytowych budzi zastrzeżenia. System kontroli wewnętrznej nie w pełni obejmuje działalność w zakresie kredytów hipotecznych. Polityka banku dotyczącą posiadanego portfela kredytów walutowych zabezpieczonych hipotecznie wymaga uzupełnienia lub aktualizacji. Bank nie dokonuje z odpowiednią częstotliwością oceny ryzyka związanego z posiadanym portfelem kredytów hipotecznych wyrażonych w walutach obcych a plany oraz cele restrukturyzacji portfela walutowych kredytów hipotecznych i jego finansowania wzbudzają wątpliwości. Działania restrukturyzacyjne w odniesieniu do portfela kredytów hipotecznych wyrażonych w walutach obcych nie są w pełni skuteczne.	oraz poszczególnych rodzajów ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Skuteczność systemu raportowania realizacji polityki zarządzania ryzykiem hipotecznych ekspozycji kredytowych budzi zastrzeżenia. System kontroli wewnętrznej w zakresie kredytów hipotecznych budzi zastrzeżenia. Polityka banku dotyczącą posiadanego portfela kredytów walutowych zabezpieczonych hipotecznie jest niepełna i wymaga uzupełnienia. Bank nie dokonuje z odpowiednią częstotliwością oceny ryzyka związanego z posiadanym portfelem kredytów hipotecznych wyrażonych w walutach obcych a plany oraz cele restrukturyzacji portfela walutowych kredytów hipotecznych i jego finansowania wzbudzają istotne zastrzeżenia. Działania restrukturyzacyjne w odniesieniu do portfela kredytów hipotecznych wyrażonych w walutach obcych charakteryzują się niską skutecznością.	polityki zarządzania ryzykiem hipotecznych ekspozycji kredytowych. System kontroli wewnętrznej nie obejmuje działalności w zakresie kredytów hipotecznych. Bank nie opracował polityki dotyczącej posiadanego portfela kredytów walutowych zabezpieczonych hipotecznie. Bank nie dokonuje oceny ryzyka związanego z posiadanym portfelem kredytów hipotecznych wyrażonych w walutach obcych i nie sformułował planów oraz celów restrukturyzacji portfela walutowych kredytów hipotecznych i jego finansowania. Bank nie podejmuje działań mających na celu restrukturyzację portfela kredytów hipotecznych wyrażonych w walutach obcych lub działania te są nieskuteczne.
Bank posiada regulacje stanowiące podstawę zarządzania ryzykiem koncentracji kredytowej (w tym w ramach strategii zarządzania ryzykiem kredytowym), zatwierdzone przez odpowiednie organy banku, zawierające podstawowe aspekty stosowne dla tego typu dokumentów. Regulacje podlegają regularnym co najmniej rocznym przeglądom. Regulacje dostosowane do obowiązujących przepisów prawa i uwzględniające zapisy dobrych praktyk bankowych. Ewentualnie niektóre zapisy procedur są na etapie implementacji, niemniej związane jest to ze zmianą przepisów przez regulatora.	Bank posiada regulacje stanowiące podstawę zarządzania ryzykiem koncentracji kredytowej, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku. Regulacje zawierają braki, niemniej nie są one istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa funkcjonowania banku. Regulacje podlegają regularnym co najmniej rocznym przeglądom. Regulacje w większości dostosowane są do obowiązujących przepisów prawa i uwzględniają zbiór dobrych praktyk bankowych. Nieznaczną część w trakcie implementacji, zmian, które niekoniecznie wynikają ze zmian w otoczeniu regulacyjnym banku. Zastrzeżenia dotyczące procesu	Bank posiada regulacje stanowiące podstawę zarządzania ryzykiem koncentracji kredytowej, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku. Regulacje zawierają braki, które są istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa funkcjonowania banku. Jakość przeglądów oceniana na podstawie przekazanych przez bank raportów budzi istotne zastrzeżenia. Regulacje Banku w zdecydowanej większości są w trakcie implementacji. Nieprawidłowości ujawnione w wyniku inspekcji UKNF, badań audytu wewnętrznego, biegłego rewidenta etc. Zastrzeżenia dotyczące procesu identyfikacji i pomiaru ryzyka	Brak regulacji, przeglądów regulacji. Regulacje wymagają licznych uzupełnień. Bank nie dokonuje identyfikacji i/lub pomiaru ryzyka koncentracji kredytowej. Bank nie przeprowadza testów warunków skrajnych dla ryzyka koncentracji kredytowej. System informacji zarządczej nie został sformalizowany lub w systemie występują nieprawidłowości ograniczające dostęp do informacji o poziomie i profilu ryzyka. System informacji zarządczej wymaga istotnych uzupełnień. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia natychmiastowych działań przez bank

UKNF – Metodyka BION

Proces identyfikacji i pomiaru ryzyka koncentracji kredytowej obejmuje wszystkie ekspozycje banku generujące to ryzyko, w tym pozycje pozabilansowej. Bank regularnie, zgodnie z procedurą przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka koncentracji kredytowej. System informacji zarządczej jest kompletny (określa częstotliwość, zakres informacji, odbiorców, komórki sporządzające, sposób raportowania), zapewnia dostarczanie rzetelnej (obejmującej cały obszar ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji) i regularnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar objęty jest kontrolą wewnętrzną, która obejmuje całość ryzyka koncentracji kredytowej (potwierdzone planem kontroli). Na podstawie wyników procesu BION audyt wewnętrzny oceniony jako skuteczny. Zalecenia audytu wewnętrznego nie dotyczyły istotnych obszarów zarządzania ryzykiem koncentracji kredytowej, w tym prawidłowości stosowania <i>Rozporządzenia CRR</i>. Zalecenia audytu są w pełni i terminowo realizowane, a sposób realizacji podlega niezależnej weryfikacji. Zalecenia wydane przez KNF w zakresie ryzyka koncentracji kredytowej są realizowane zgodnie z harmonogramem. Przekazywane do KNF sprawozdania z realizacji zaleceń są szczegółowe (zawierają szerszy opis podejmowanych przez bank działań).	identyfikacji i pomiaru ryzyka koncentracji kredytowej nie wpływają na podwyższenie ryzyka kredytowego. Bank niezgodnie z procedurą (niezgodnie z metodologią lub nieterminowo) przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka koncentracji kredytowej. System informacji zarządczej zawiera nieznaczne braki (nie określa zakresu, bądź częstotliwości, bądź odbiorców, bądź komórek sporządzających, bądź sposobu raportowania), niemniej zapewnia dostarczanie regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar objęty jest kontrolą wewnętrzną, która obejmuje całość ryzyka koncentracji kredytowej. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION nie są znaczące z nadzorczego punktu widzenia (nie stwarzają zagrożeń bezpośredniego i pośredniego) dla bezpieczeństwa lokat, tym samym w sposób znaczący nie obniżają oceny skuteczności audytu wewnętrznego. Zalecenia audytu wewnętrznego dotyczyły w niewielkim stopniu istotnych obszarów zarządzania ryzykiem koncentracji kredytowej. Zalecenia audytu wewnętrznego realizowane są terminowo, ale nie podlegają niezależnej weryfikacji. Sposób realizacji zaleceń wydanych przez KNF w zakresie ryzyka koncentracji kredytowej jest terminowy, ale bank dokonywał uzgodnionej z UKNF zmiany terminów. Przekazywane do KNF sprawozdania z realizacji zaleceń są w większości przypadków szczegółowe i w niewielkim zakresie wymagają	kredytowego wpływają na podwyższenie ryzyka koncentracji kredytowej. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka koncentracji kredytowej jedynie w przypadku zbliżającego się zagrożenia. System informacji zarządczej zawiera istotne braki (nie jest kompletny) i/lub nie zapewnia dostarczania regularnej i pełnej informacji o poziomie lub profilu ryzyka. System informacji zarządczej został sformalizowany (jest kompletny), niemniej nie zapewnia regularnej i/lub rzetelnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia radykalnych działań. Brak ich eliminacji w przyszłości może w negatywny sposób wpłynąć na sytuację ekonomiczno – finansową banku. Obniżają istotnie skuteczność audytu wewnętrznego. Zalecenia audytu wewnętrznego dotyczyły istotnych obszarów zarządzania ryzykiem koncentracji kredytowej, w tym prawidłowości stosowania <i>Rozporządzenia CRR</i>. Zalecenia audytu wewnętrznego nie są realizowane terminowo. Bank z opóźnieniem (po terminie realizacji) występuje z wnioskami o przesunięcie terminu realizacji zaleceń wydanych przez KNF w zakresie ryzyka koncentracji kredytowej. Realizacja zaleceń budzi zastrzeżenia. Przekazywane do KNF sprawozdania z realizacji zaleceń wymagają istotnych uzupełnień.	(włącznie z ewentualnym zastosowaniem przez KNF środka nadzorczego lub sankcji nadzorczej). Świadczą o braku efektywnego i skutecznego audytu. Zalecenia audytu wewnętrznego nie są realizowane. Brak realizacji zaleceń wydanych przez KNF w zakresie ryzyka koncentracji kredytowej lub negatywna ocena ich realizacji. Opóźnienia w realizacji i brak uzgodnień z UKNF w tym zakresie. Przekazywane do KNF sprawozdania z realizacji zaleceń nie opisują sposobu wyeliminowania nieprawidłowości i nie dają podstawy do oceny stopnia realizacji zaleceń bez uzyskania od banku dodatkowego raportu/sprawozdania.
--	---	---	---

UKNF – Metodyka BION

	uzupełnień.		
Bank posiada regulacje stanowiące podstawę zarządzania ryzykiem rozliczenia/dostawy, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku, zawierające podstawowe aspekty stosowne dla tego typu dokumentów. Regulacje podlegają regularnym co najmniej rocznym przeglądom. Regulacje dostosowane do obowiązujących przepisów prawa i uwzględniające zapisy dobrych praktyk bankowych. Ewentualnie niektóre zapisy procedur są na etapie implementacji, niemniej związane jest to ze zmianą przepisów przez regulatora. Proces identyfikacji i pomiaru ryzyka rozliczenia/dostawy obejmuje wszystkie ekspozycje banku generujące to ryzyko, w tym pozycje pozabilansowej. Bank regularnie, zgodnie z procedurą przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka rozliczenia/dostawy Modele pomiaru ryzyka podlegają regularnemu procesowi weryfikacji, w tym weryfikacji historycznej. System limitów jest kompletny (uwzględnia co najmniej limity wynikające z przepisów prawa i dobrych praktyk bankowych) dostosowany do skali i złożoności działania banku. Limity są zaakceptowane na odpowiednim poziomie, zgodnie z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi. Limity są przestrzegane a ich wykorzystanie właściwie raportowane. System informacji zarządczej jest kompletny (określa częstotliwość, zakres informacji, odbiorców, komórki sporządzające, sposób raportowania),	Bank posiada regulacje stanowiące podstawę zarządzania ryzykiem rozliczenia/dostawy, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku. Regulacje zawierają braki, niemniej nie są one istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa funkcjonowania banku. Regulacje podlegają regularnym co najmniej rocznym przeglądom. Regulacje w większości dostosowane są do obowiązujących przepisów prawa i uwzględniają zbiór dobrych praktyk bankowych. Nieznaczna część w trakcie implementacji, zmian, które niekoniecznie wynikają ze zmian w otoczeniu regulacyjnym banku. Zastrzeżenia dotyczące procesu identyfikacji i pomiaru ryzyka rozliczenia/dostawy nie wpływają na podwyższenie ryzyka kredytowego. Bank niezgodnie z procedurą (niezgodnie z metodologią lub nieterminowo) przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka rozliczenia/dostawy. Modele pomiaru ryzyka nieregularnie podlegają procesowi weryfikacji, w tym weryfikacji historycznej. System limitów nie jest kompletny, niemniej dostosowany do skali i złożoności działania banku. Występują sporadyczne przekroczenia limitów, które są właściwie raportowane. System informacji zarządczej zawiera nieznaczne braki (nie określa zakresu, bądź częstotliwości, bądź odbiorców, bądź komórek sporządzających, bądź sposobu raportowania), niemniej zapewnia dostarczanie regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka.	Bank posiada regulacje stanowiące podstawę zarządzania ryzykiem rozliczenia/dostawy, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku. Regulacje zawierają braki, które są istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa funkcjonowania banku. Jakość przeglądów oceniana na podstawie przekazanych przez bank raportów budzi istotne zastrzeżenia. Regulacje Banku w zdecydowanej większości są w trakcie implementacji. Nieprawidłowości ujawnione w wyniku inspekcji UKNF, badań audytu wewnętrznego, biegłego rewidenta etc. Zastrzeżenia dotyczące procesu identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego wpływają na podwyższenie ryzyka rozliczenia/dostawy. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka rozliczenia/dostawy jedynie w przypadku zbliżającego się zagrożenia. Modele pomiaru ryzyka nie podlegają procesowi weryfikacji, w tym weryfikacji historycznej. System limitów jest kompletny, niemniej nie jest dostosowany do skali i złożoności działania banku. Występują częste przekroczenia limitów i przypadki niewłaściwego raportowania realizacji limitów. System informacji zarządczej zawiera istotne braki (nie jest kompletny) i/lub nie zapewnia dostarczania regularnej i pełnej informacji o poziomie lub profilu ryzyka. System informacji zarządczej został sformalizowany (jest kompletny), niemniej nie zapewnia regularnej i/lub rzetelnej informacji o poziomie i profilu	Brak regulacji, przeglądów regulacji Regulacje wymagają licznych uzupełnień. Bank nie dokonuje identyfikacji i/lub pomiaru ryzyka rozliczenia/dostawy. Bank nie przeprowadza testów warunków skrajnych dla ryzyka rozliczenia/dostawy. Bank nie posiada systemu limitów ograniczających ryzyko lub system limitów nie jest kompletny i nie jest dostosowany do skali i złożoności działania banku. Przekroczenia limitów nie są raportowane lub są raportowane z opóźnieniem wpływającym na skuteczność zarządzania ryzykiem. Występują przypadki braku akceptacji stosowanych limitów. System informacji zarządczej nie został sformalizowany lub w systemie występują nieprawidłowości ograniczające dostęp do informacji o poziomie i profilu ryzyka. System informacji zarządczej wymaga istotnych uzupełnień Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia natychmiastowych działań przez bank (włącznie z ewentualnym zastosowaniem przez KNF środka nadzorczego lub sankcji nadzorczej). Świadczą o braku efektywnego i skutecznego audytu. Zalecenia audytu wewnętrznego nie są realizowane. Brak realizacji zaleceń wydanych przez KNF w zakresie ryzyka kredytowego lub negatywna ocena ich realizacji. Opóźnienia w realizacji i brak uzgodnień z UKNF w tym zakresie. Przekazywane do KNF sprawozdania z

UKNF – Metodyka BION

zapewnia dostarczanie rzetelnej (obejmującej cały obszar ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji) regularnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar objęty jest kontrolą wewnętrzną, która obejmuje całość ryzyka rozliczenia/dostawy kredytowej (potwierdzone planem kontroli). Na podstawie wyników procesu BION audyt wewnętrzny oceniony jako skuteczny. Zalecenia audytu wewnętrznego nie dotyczyły istotnych obszarów zarządzania ryzykiem rozliczenia/dostawy, w tym prawidłowości stosowania <i>Rozporządzenia CRR</i>. Zalecenia audytu są w pełni i terminowo realizowane, a sposób realizacji podlega niezależnej weryfikacji. Zalecenia wydane przez KNF w zakresie ryzyka rozliczenia/dostawy są realizowane zgodnie z harmonogramem. Przekazywane do KNF sprawozdania z realizacji zaleceń są szczegółowe (zawierają szerszy opis podejmowanych przez bank działań).	Obszar objęty jest kontrolą wewnętrzną, która obejmuje całość ryzyka rozliczenia/dostawy. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION nie są znaczące z nadzorczego punktu widzenia (nie stwarzają zagrożeń bezpośredniego i pośredniego) dla bezpieczeństwa lokat, tym samym w sposób znaczący nie obniżają oceny skuteczności audytu wewnętrznego. Zalecenia audytu wewnętrznego dotyczyły w niewielkim stopniu istotnych obszarów zarządzania ryzykiem rozliczenia/dostawy. Zalecenia audytu wewnętrznego realizowane są terminowo, ale nie podlegają niezależnej weryfikacji. Sposób realizacji zaleceń wydanych przez KNF w zakresie ryzyka rozliczenia/dostawy jest terminowy, ale bank dokonywał uzgodnionej z UKNF zmiany terminów. Przekazywane do KNF sprawozdania z realizacji zaleceń są w większości przypadków szczegółowe i w niewielkim zakresie wymagają uzupełnień.	ryzyka. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia radykalnych działań. Brak ich eliminacji w przyszłości może w negatywny sposób wpłynąć na sytuację ekonomiczną – finansową banku. Obniżają istotnie skuteczność audytu wewnętrznego. Zalecenia audytu wewnętrznego dotyczyły istotnych obszarów zarządzania ryzykiem rozliczenia/dostawy, w tym prawidłowości stosowania <i>Rozporządzenia CRR</i>. Zalecenia audytu wewnętrznego nie są realizowane terminowo. Bank z opóźnieniem (po terminie realizacji) występuje z wnioskami o przesunięcie terminu realizacji zaleceń wydanych przez KNF w zakresie ryzyka rozliczenia/dostawy. Realizacja zaleceń budzi zastrzeżenia. Przekazywane do KNF sprawozdania z realizacji zaleceń wymagają istotnych uzupełnień.	realizacji zaleceń nie opisują sposobu wyeliminowania nieprawidłowości i nie dają podstawy do oceny stopnia realizacji zaleceń bez uzyskania od banku dodatkowego raportu/sprawozdania.
---	---	---	--

Część C – Ryzyko rynkowe

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5;4
Bank przyjął strategię/politykę zarządzania ryzykiem rynkowym. Strategia/polityka banku jest dostosowana do modelu biznesowego banku. Realizacja strategii/polityki jest zgodna z założeniami. Strategia/polityka poddawana jest regularnym przeglądom. Bank posiada procedury stanowiące podstawę zarządzania ryzykiem rynkowym, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku, zawierające wymagane elementy dla tego typu dokumentów. Adekwatnie do skali i charakteru prowadzonej przez bank działalności procedury zawierają postanowienia obowiązujących przepisów prawa i uwzględniają zapisy dobrych praktyk bankowych. Procedury podlegają regularnym co najmniej rocznym przeglądom.	Bank przyjął strategię/politykę zarządzania ryzykiem rynkowym. Braki w strategii/polityce nie wpływają na wzrost ryzyka rynkowego. Strategia/polityka poddawana jest przeglądom. Bank posiada procedury stanowiące podstawę zarządzania ryzykiem rynkowym, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku. Procedury zawierają braki, niemniej nie są one istotne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem rynkowym. Procedury podlegają regularnym co najmniej rocznym przeglądom.	Strategia/polityka zarządzania ryzykiem rynkowym pomija istotne elementy wynikające z dobrych praktyk bankowych, co wpływa na wzrost ryzyka rynkowego. Realizacja strategii/polityki odbiega od założeń. Bank nie posiada wszystkich istotnych i niezbędnych w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym procedur, bądź w procedurach występują istotne braki (braki dotyczą w szczególności identyfikacji i pomiaru ryzyka oraz wyceny transakcji). Procedury nie podlegają regularnym przeglądom.	Bank nie posiada strategii/polityki zarządzania ryzykiem rynkowym lub strategia/polityka ta nie podlega regularnym przeglądom. Realizacja strategii/polityki istotnie odbiega od założeń. Brak procedur, przeglądów procedur. Procedury niezgodne z przepisami prawa i/lub zbiorem dobrych praktyk bankowych.
Struktura organizacyjna banku jest w pełni dostosowana do potrzeb zarządzania pozostałymi rodzajami ryzyka rynkowego. Zapewnia rozdzielenie obowiązków osób: • inicjujących transakcje (front office), • prowadzących obsługę księgową transakcji (back office), • monitorujących ryzyko wynikające z działalności transakcyjnej/front office, • sprawujących kontrolę nad operacjami obciążonymi pozostałymi rodzajami ryzyka rynkowego, • opracowujących oprogramowanie dla operacji obciążonych pozostałymi	Struktura organizacyjna banku jest wystarczająco dostosowana do potrzeb zarządzania pozostałymi rodzajami ryzyka rynkowego. Zapewnia rozdzielenie kluczowych zadań w procesie zarządzania ryzykiem, w szczególności zapewniona jest niezależność funkcji transakcyjnych, rozliczeniowych i kontrolnych (monitorujących ryzyko). Proces identyfikowania i pomiaru pozostałych rodzajów ryzyka rynkowego jest poprawny, występują pewne braki obniżające efektywność zarządzania (nie pomijają jednak istotnych aspektów	Struktura organizacyjna banku budzi zastrzeżenia z punktu widzenia potrzeb zarządzania pozostałymi rodzajami ryzyka rynkowego, np. brak jest niezależności funkcji sprzedaży od oceny ryzyka lub brak jasnego określenia innych kompetencji. Proces identyfikowania i pomiaru pozostałych rodzajów ryzyka rynkowego budzi zastrzeżenia. Występują błędy w pomiarze ryzyka, bądź pomiar pomija istotne aspekty działalności banku. Wyniki pomiaru nie są pełne i nie przedstawiają całościowo sytuacji banku w obszarze pozostałych rodzajów ryzyka	Struktura organizacyjna banku jest niedostosowana do potrzeb zarządzania pozostałymi rodzajami ryzyka rynkowego. Pomiar nie jest adekwatny do skali i złożoności działania banku, nie odzwierciedla aktualnej sytuacji banku w obszarze pozostałych rodzajów ryzyka rynkowego. Bank nie przeprowadza testów warunków skrajnych bądź ich jakość i/lub częstotliwość nie stanowi wsparcia dla procesu zarządzania. Modele pomiaru nie podlegają weryfikacji. Bank nie posiada systemu limitów ograniczających pozostałe rodzaje ryzyka

UKNF – Metodyka BION

rodzajami ryzyka rynkowego. Linie podległości i podział kompetencji zostały jasno zdefiniowane. Proces identyfikowania i pomiaru pozostałych rodzajów ryzyka rynkowego jest właściwy i adekwatny do skali i złożoności prowadzonej działalności. Stosowane metody pomiaru ryzyka w sposób dokładny i ostrożny szacują ryzyko tj.: • metody pomiaru ryzyka są dostosowane do ryzyka wynikającego z działalności prowadzonej w ramach portfela handlowego; • pomiar ryzyka uwzględnia wszystkie odpowiednie pozycje bilansowe i pozabilansowe oraz podział na główne waluty; Modele pomiaru ryzyka podlegają regularnemu procesowi weryfikacji, monitoringu lub walidacji. Bank przeprowadza regularne testy warunków skrajnych, których wyniki uwzględniane są w procesie zarządzania ryzykiem. System limitów jest kompletny (uwzględnia co najmniej limity wynikające z przepisów prawa i dobrych praktyk bankowych) dostosowany do profilu i skali działania banku. Limity zaakceptowane na odpowiednim poziomie, zgodnie z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi. Limity są przestrzegane a ich wykorzystanie właściwie raportowane. Proces monitoringu ryzyka rynkowego nie budzi zastrzeżeń. Bank nie jest znacząco zaangażowany w transakcje na rynku instrumentów pochodnych. Bank w relacjach z klientem przestrzega co najmniej oczekiwanych	działania banku), nie wpływają znacząco na wyniki pomiaru i poziom ryzyka w prowadzonej działalności. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych, których założenia są rzetelne, niemniej wyniki nie są wykorzystywane w bieżącym zarządzaniu bankiem. Modele pomiaru ryzyka podlegają regularnemu procesowi weryfikacji, monitoringu lub walidacji. System limitów nie jest kompletny, niemniej dostosowany do profilu i skali działania banku. Limity są zaakceptowane na odpowiednim poziomie, niemniej nie wyczerpują przepisów prawa. Limity są przestrzegane a ich wykorzystanie właściwie raportowane. Proces monitoringu ryzyka nie budzi istotnych zastrzeżeń. Bank jest zaangażowany w transakcje na rynku instrumentów pochodnych, niemniej najczęściej oferuje klientom proste produkty zabezpieczające ryzyko walutowe lub ryzyko stopy procentowej. Bank w relacjach z klientami przestrzega co najmniej oczekiwanych standardów. Bank dąży do identyfikowania potrzeb i oczekiwań klienta. Klienci są jasno i rzetelnie poinformowani o ryzyku oraz o konsekwencjach zawierania transakcji pochodnych a zidentyfikowane braki nie mają istotnego wpływu na wzrost ryzyka. Działalność banku w zakresie rynku OTC instrumentów pochodnych jest nadzorowana przez radę nadzorczą a zarząd zapewnia aby obszar był zgodny z celem realizacji działania w najlepiej pojętym interesie klienta, zidentyfikowane braki nie mają istotnego wpływu na wzrost ryzyka. Realizacja umów zawartych z	rynkowego. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych, których założenia nie są dostosowane do skali i złożoności działania banku. Modele pomiaru ryzyka nie podlegają regularnej weryfikacji, monitoringowi lub walidacji. System limitów jest kompletny, niemniej nie jest dostosowany do profilu i skali działania banku. Limity są zaakceptowane, niemniej niezgodnie z procedurami i/lub przepisami prawa. Występują częste przekroczenia limitów i przypadki niewłaściwego raportowania realizacji limitów. Bank jest zaangażowany w transakcje na rynku instrumentów pochodnych, a stopień skomplikowania oferowanych produktów jest istotny. Sposób prezentowania informacji o ryzyku związanym z produktami pochodnymi nie spełnia wymogów Rekomendacji A oraz dobrych praktyk rynkowych a zidentyfikowane uchybienia mogą mieć wpływ na wzrost ryzyka prowadzonej działalności. Działalność banku w zakresie rynku OTC instrumentów pochodnych jest nadzorowana przez radę nadzorczą a zarząd podejmuje działania zapewnia aby obszar był zgodny z celem realizacji działania w najlepiej pojętym interesie klienta, zidentyfikowane nieprawidłowości wskazują na nieuwzględnienie istotnych zapisów Wytocznych dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych w powyższym temacie. Realizacja umów zawartych z podmiotami trzecimi w celu świadczenia usług maklerskich na rynku OTC	rynkowego lub system limitów nie jest kompletny i nie jest dostosowany do profilu i skali działania banku. Występują przypadki braku akceptacji stosownych limitów. Przekroczenia limitów nie są raportowane lub są raportowane z opóźnieniem wpływającym na skuteczność zarządzania ryzykiem. Proces monitoringu ryzyka jest nieskuteczny. Bank jest zaangażowany w transakcje na rynku instrumentów pochodnych, a stopień skomplikowania oferowanych produktów jest istotny. Bank w relacjach z klientem nie przestrzega oczekiwanych standardów a uchybienia wpływają na istotny wzrost ryzyka prowadzonej działalności. Bank nie informuje klientów o ryzyku związanym z instrumentami pochodnymi lub sposób prezentowania takich informacji nie spełnia wymogów Rekomendacji A oraz dobrych praktyk rynkowych. Działalność banku w zakresie rynku OTC instrumentów pochodnych nie jest nadzorowana przez radę nadzorczą w sposób zgodny z Wytocznymi dotyczącymi świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych, a zarząd nie podejmuje działań zapewnia aby obszar był zgodny z celem realizacji działania w najlepiej pojętym interesie klienta. Realizacja umów zawartych z podmiotami trzecimi w celu świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych jest nie jest w sposób właściwy nadzorowana przez władze banku.
--	--	--	--

UKNF – Metodyka BION

standardów. Bank dąży do identyfikowania potrzeb i oczekiwań klienta. Klienci są jasno i rzetelnie poinformowani o ryzyku oraz o konsekwencjach zawierania transakcji pochodnych. Działalność banku w zakresie rynku OTC instrumentów pochodnych jest w sposób odpowiedni nadzorowana przez radę nadzorczą a zarząd zapewnia aby obszar był zgodny z celem realizacji działania w najlepiej pojętym interesie klienta. Realizacja umów zawartych z podmiotami trzecimi w celu świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych jest odpowiednio nadzorowana przez władze banku.	podmiotami trzecimi w celu świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych jest nadzorowana przez władze banku, zidentyfikowane braki nie mają istotnego wpływu na wzrost ryzyka.	instrumentów pochodnych jest nadzorowana przez władze banku, zidentyfikowane nieprawidłowości wskazują na nieuwzględnienie istotnych zapisów Wytocznych dotyczących świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych w powyższym temacie.	
System informacji zarządczej jest kompletny (określa częstotliwość, zakres informacji, odbiorców, komórki sporządzające, sposób raportowania), zapewnia dostarczanie rzetelnej (obejmującej cały obszar ryzyka rynkowego i regularnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar objęty jest systemem kontroli wewnętrznej. Obszar ryzyka został ujęty w planie audytu, badania audytu wewnętrznego zostały zrealizowane. Zalecenia audytu są w pełni i terminowo realizowane, a sposób efektywność realizacji podlega niezależnej weryfikacji .	System informacji zarządczej zawiera nieznaczne braki (nie określa zakresu, bądź częstotliwości, bądź odbiorców, bądź komórek sporządzających, bądź sposobu raportowania), niemniej zapewnia dostarczanie regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar niemal całkowicie objęty jest systemem kontroli wewnętrznej. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION dotyczące przypisania mechanizmów kontrolnych procesom istotnym oraz niezależnego ich monitorowania nie są znaczące z nadzorczego punktu widzenia (nie stwarzają zagrożenia bezpośredniego i pośredniego) dla bezpieczeństwa lokat, tym samym w sposób znaczący nie obniżają oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej. Obszar ryzyka nie w pełni został ujęty w planie audytu na rok objęty oceną BION. Badania audytu wewnętrznego zostały zrealizowane.	System informacji zarządczej zawiera istotne braki (nie jest kompletny) i/lub nie zapewnia dostarczania regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. System informacji zarządczej został sformalizowany (jest kompletny), niemniej nie zapewnia regularnej i/lub rzetelnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar w dużej mierze nie jest objęty systemem kontroli wewnętrznej. W planie audytu wewnętrznego na rok objęty oceną BION obszar ujęty został w bardzo ograniczonym zakresie. Badania audytu wewnętrznego w większości nie zostały zrealizowane. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia radykalnych działań. Brak ich eliminacji w przyszłości może w negatywny sposób wpłynąć na sytuację ekonomiczną – finansową banku. Obszar ryzyka w przeważającym stopniu nie został ujęty w planie audytu, badania audytu wewnętrznego w większości nie	System informacji zarządczej nie został sformalizowany lub w systemie występują nieprawidłowości ograniczające dostęp do informacji o poziomie i profilu ryzyka. System informacji zarządczej wymaga istotnych uzupełnień. Obszar w ogóle nie jest objęty systemem kontroli wewnętrznej. Bank nie przypisał kluczowych mechanizmów kontrolnych procesom uznanym za istotne oraz nie dokonuje niezależnego monitorowania przestrzegania tych mechanizmów. Obszar ryzyka nie został uwzględniony w planie audytu na rok objęty oceną BION. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia natychmiastowych działań przez bank (włącznie z ewentualnym zastosowaniem przez KNF środka nadzorczego lub sankcji nadzorczej).

UKNF – Metodyka BION

	Zalecenia audytu wewnętrznego w przeważającym stopniu realizowane są terminowo i w przeważającym stopniu podlegają niezależnej weryfikacji.	zostały zrealizowane. Zalecenia audytu wewnętrznego nie są realizowane terminowo lub nie są w ogóle weryfikowane.	
Bank spełnia wymogi MIFID i EMIR oraz postanowienia aktów delegowanych uzupełniających EMIR.	Występują nieznaczne braki w stosowaniu przez bank wymogów MIFID lub EMIR oraz postanowień aktów delegowanych uzupełniających EMIR.	Występują znaczne braki w stosowaniu przez bank wymogów MIFID lub EMIR oraz postanowień aktów delegowanych uzupełniających EMIR.	Bank nie spełnia wymogów określonych w MIFID lub EMIR oraz postanowień aktów delegowanych uzupełniających EMIR.

Część D – Ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5;4
Struktura organizacyjna banku jest w pełni dostosowana do potrzeb zarządzania ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym. Zapewnia rozdzielenie obowiązków osób: • inicjujących transakcje (front office), • prowadzących obsługę księgową transakcji (back office), • monitorujących ryzyko wynikające z działalności transakcyjnej/front office., • sprawujących kontrolę nad operacjami obciążonymi ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym, • opracowujących oprogramowanie dla operacji obciążonych ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym. Linie podległości i podział kompetencji zostały jasno zdefiniowane. Proces identyfikowania i pomiaru ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym jest właściwy i adekwatny do skali i złożoności prowadzonej działalności. Stosowane metody pomiaru ryzyka w sposób dokładny i ostrożny szacują ryzyko, tj.: - metody pomiaru ryzyka są dostosowane do ryzyka wynikającego z portfela bankowego - pomiar ryzyka uwzględnia wszystkie odpowiednie pozycje bilansowe i pozabilansowe oraz podział na główne waluty - stosowane przez bank metody umożliwiają pomiar głównych rodzajów ryzyka stopy procentowej, w tym ryzyka	Struktura organizacyjna banku jest wystarczająco dostosowana do potrzeb zarządzania ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym. Zapewnia rozdzielenie kluczowych zadań w procesie zarządzania ryzykiem, w szczególności zapewniona jest niezależność funkcji transakcyjnych, rozliczeniowych i kontrolnych (monitorujących ryzyko). Proces identyfikowania i pomiaru ryzyka jest poprawny, występują pewne braki obniżające efektywność zarządzania (nie pomijają jednak istotnych aspektów działania banku), nie wpływają znacząco na wyniki pomiaru i poziom ryzyka w prowadzonej działalności. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych, których założenia są rzetelne, niemniej wyniki nie są wykorzystywane w bieżącym zarządzaniu bankiem. Modele pomiaru ryzyka podlegają regularnemu procesowi weryfikacji, monitoringu lub walidacji. System limitów nie jest kompletny, niemniej dostosowany do profilu i skali działania banku. Limity są zaakceptowane na odpowiednim poziomie, niemniej nie wyczerpują przepisów prawa. Limity są przestrzegane a ich wykorzystanie właściwie raportowane. Proces monitoringu ryzyka nie budzi istotnych zastrzeżeń.	Struktura organizacyjna banku budzi zastrzeżenia z punktu widzenia potrzeb zarządzania ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym, np. brak jest niezależności funkcji sprzedaży od oceny ryzyka lub brak jasnego określenia innych kompetencji. Proces identyfikowania i pomiaru ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym budzi zastrzeżenia. Występują błędy w pomiarze ryzyka, bądź pomiar pomija istotne aspekty działalności banku. Wyniki pomiaru nie są pełne i nie przedstawiają całościowo sytuacji banku w obszarze ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych, których założenia nie są dostosowane do skali i złożoności działania banku. Modele pomiaru ryzyka nie podlegają regularnej weryfikacji, monitoringowi lub walidacji. System limitów jest kompletny, niemniej nie jest dostosowany do profilu i skali działania banku. Limity są zaakceptowane, niemniej niezgodnie z procedurami i/lub przepisami prawa. Występują częste przekroczenia limitów i przypadki niewłaściwego raportowania realizacji limitów.	Struktura organizacyjna banku jest niedostosowana do potrzeb zarządzania ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym. Pomiar nie jest adekwatny do skali i złożoności działania banku, nie odzwierciedla aktualnej sytuacji banku w obszarze ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym. Bank nie przeprowadza testów warunków skrajnych bądź ich jakość i/lub częstotliwość nie stanowi wsparcia dla procesu zarządzania. Modele pomiaru nie podlegają weryfikacji. Bank nie posiada systemu limitów ograniczających ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym lub system limitów nie jest kompletny i nie jest dostosowany do profilu i skali działania banku. Występują przypadki braku akceptacji stosownych limitów. Przekroczenia limitów nie są raportowane lub są raportowane z opóźnieniem wpływającym na skuteczność zarządzania ryzykiem. Proces monitoringu ryzyka jest nieskuteczny.

UKNF – Metodyka BION

terminów przeszacowania, ryzyka bazowego, ryzyka zmiany kształtu krzywej dochodowości, ryzyka opcji klienta. Modele pomiaru ryzyka podlegają regularnemu procesowi weryfikacji, monitoringu lub walidacji. Bank przeprowadza regularne testy warunków skrajnych, których wyniki uwzględniane są w procesie zarządzania ryzykiem. System limitów jest kompletny (uwzględnia co najmniej limity wynikające z przepisów prawa i dobrych praktyk bankowych) dostosowany do profilu i skali działania banku. Limity zaakceptowane na odpowiednim poziomie, zgodnie z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi. Limity są przestrzegane a ich wykorzystanie właściwie raportowane. Proces monitoringu ryzyka nie budzi zastrzeżeń.			
--	--	--	--

Część E – Ryzyko operacyjne

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5;4
Bank przyjął strategię/politykę zarządzania ryzykiem operacyjnym. Strategia jest adekwatna do skali, złożoności i charakteru prowadzonej przez bank działalności oraz zawiera wszystkie elementy określone w przepisach prawa i dobrych praktykach bankowych. Strategia/polityka banku jest dostosowana do modelu biznesowego banku. Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym zostały ujęte w jednym dokumencie. Zarząd, rada nadzorcza i kierownictwo sprawują wszechstronny nadzór nad realizacją przyjętych regulacji. Strategia, a w tym zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, podlegają regularnym przeglądom oraz jeśli zajdzie taka potrzeba - weryfikacji i aktualizacji. Strategia/polityka określa tolerancję banku na ryzyko operacyjne, uwzględniając: • kierunki zarządzania tym ryzykiem, • priorytet działań zarządczych, • zakres oraz sposób transferowania ryzyka operacyjnego poza bank, • główne zasady identyfikacji, szacowania/pomiaru, monitorowania, zabezpieczania, • system kontroli. Zakres formalizacji i złożoności strategii/polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym jest proporcjonalny do specyfiki działania banku i do określonego profilu ryzyka. Proces zarządzania ryzykiem został sformalizowany poprzez wprowadzenie	Bank przyjął strategię/politykę zarządzania ryzykiem operacyjnym. Braki w strategii/polityce nie wpływają na wzrost ryzyka operacyjnego. Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym zostały ujęte w kilku powiązanych dokumentach. Zarząd, rada nadzorcza i kierownictwo sprawują wszechstronny nadzór nad realizacją przyjętych regulacji. Strategia, a w tym zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, podlegają nieregularnym przeglądom, jedna jeśli zajdzie taka potrzeba są weryfikowane i aktualizowane. Strategia/polityka określa tolerancję banku na ryzyko operacyjne, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy. Zakres formalizacji i złożoności strategii/polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym jest proporcjonalny do specyfiki działania banku i do określonego profilu ryzyka. Proces zarządzania ryzykiem został sformalizowany poprzez wprowadzenie procedur dotyczących zarządzania ryzykiem operacyjnym, które zostały zatwierdzone przez kierownictwo banku. Przyjęte w banku regulacje wewnętrzne nie uwzględniają wszystkich rodzajów ryzyka wchodzących w skład ryzyka operacyjnego zgodnie z przyjętą systematyką. Posiadane przez Bank procedury wewnętrzne w zakresie ryzyka operacyjnego są aktualne.	Strategia/polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym pomija istotne elementy wymienione w rekomendacji M, co wpływa na wzrost ryzyka operacyjnego. Strategia/polityka, a w tym zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, podlegają nieregularnym przeglądom. Mimo zidentyfikowania takiej potrzeby, nie dokonuje się weryfikacji i aktualizacji strategii/polityki. Strategia/polityka określa tolerancję banku na ryzyko operacyjne, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy. Zakres formalizacji i złożoności polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym nie jest proporcjonalny do specyfiki działania banku i do określonego profilu ryzyka. Proces zarządzania ryzykiem został sformalizowany poprzez wprowadzenie procedur dotyczących zarządzania ryzykiem operacyjnym, które zostały zatwierdzone przez kierownictwo banku. Przyjęte w banku regulacje wewnętrzne nie uwzględniają wszystkich ryzyk wchodzących w skład ryzyka operacyjnego zgodnie z przyjętą systematyką. Posiadane przez Bank procedury wewnętrzne w zakresie ryzyka operacyjnego są nieaktualne.	Bank nie posiada strategii/polityki zarządzania ryzykiem lub strategia zarządzania ryzykiem operacyjnym nie podlega regularnym przeglądom. Nadzór sprawowany przez zarząd, rada nadzorcza i kierownictwo nad realizacją przyjętej strategii jest niewystarczający. Proces zarządzania ryzykiem nie został sformalizowany poprzez wprowadzenie procedur dotyczących zarządzania ryzykiem operacyjnym, które zostały zatwierdzone przez kierownictwo banku lub posiadane przez bank procedury wewnętrzne w zakresie ryzyka operacyjnego są nieaktualne.

UKNF – Metodyka BION

procedur dot. zarządzania ryzykiem operacyjnym, które zostały zatwierdzone przez Kierownictwo Banku. Przyjęte w banku regulacje wewnętrzne uwzględniają wszystkie ryzyka wchodzące w skład ryzyka operacyjnego zgodnie z przyjętą w Metodyce BION systematyką. Posiadane przez Bank procedury wewnętrzne w zakresie ryzyka operacyjnego są aktualne.			
Struktura organizacyjna w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym nie budzi zastrzeżeń. Struktura obejmuje wszystkie obszary działalności generujące ryzyko operacyjne oraz zapewnia funkcjonowanie niezależnego procesu identyfikacji ryzyka operacyjnego. W strukturze występuje jasny i przejrzysty podział odpowiedzialności pomiędzy członków zarządu. W banku istnieje udokumentowany proces: identyfikacji i szacowania zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym dla całej działalności banku oraz wrażliwości banku na te zagrożenia, badania ich możliwego wpływu na wynik z działalności, określenia możliwych zabezpieczeń. Bank posiada system identyfikacji i pomiaru ryzyka operacyjnego uwzględniający elementy wskazane w Rekomendacji M. Organ zarządzający i kadra kierownicza wyższego szczebla instytucji rozumieją założenia systemu pomiaru ryzyka i mają świadomość stopnia ryzyka, jakie wiąże się ze stosowaniem danego modelu. Bank przeprowadza regularne testy warunków skrajnych, których wyniki uwzględniane są w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym (np. w ramach corocznego przeglądu strategii i polityki ryzyka	Struktura organizacyjna budzi zastrzeżenia, jednakże obejmuje wszystkie obszary działalności generujące ryzyko operacyjne. Zastrzeżenia budzi proces pomiaru, nie zapewniający pełnej niezależności identyfikacji. W strukturze występuje jasny i przejrzysty podział odpowiedzialności pomiędzy członków zarządu. W banku istnieje udokumentowany proces: identyfikacji i szacowania zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym dla całej działalności banku oraz wrażliwości banku na te zagrożenia, badania ich możliwego wpływu na wynik z działalności, określenia możliwych zabezpieczeń. Bank posiada system identyfikacji i pomiaru ryzyka operacyjnego, który nie uwzględnia wszystkich elementów wskazanych w Rekomendacji M, jednakże nie wpływa to na wzrost ryzyka operacyjnego. Bank przeprowadza regularne testy warunków skrajnych, których wyniki uwzględniane są w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym (np. w ramach corocznego przeglądu strategii i polityki ryzyka operacyjnego). Jakościowe podejście do zarządzania ryzykiem operacyjnym zostało uzupełnione podejściem ilościowym. Bank nie analizuje swoich	Struktura organizacyjna w zakresie ryzyka operacyjnego pomija istotne obszary działalności banku generujące ryzyko operacyjne. Podział odpowiedzialności pomiędzy członków zarządu jest nieprzejrzysty. W banku istnieje udokumentowany proces: identyfikacji i szacowania zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym dla całej działalności banku oraz wrażliwości banku na te zagrożenia, badania ich możliwego wpływu na wynik z działalności, określenia możliwych zabezpieczeń. Bank posiada system identyfikacji i pomiaru ryzyka operacyjnego, który uwzględnia tylko jeden z mierników wskazanych w Rekomendacji M. Bank nieregularnie przeprowadza testy warunków skrajnych, których wyniki nie są uwzględniane w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym. Jakościowe podejście do zarządzania ryzykiem operacyjnym nie zostało uzupełnione podejściem ilościowym. Bank nie analizuje swoich operacji i działań na podstawie listy potencjalnych zagrożeń i strat związanych z ryzykiem operacyjnym. System monitorowania ryzyka operacyjnego nie uwzględnia większości elementów określonych w Rekomendacji	Brak struktury organizacyjnej w zakresie identyfikacji ryzyka operacyjnego – procedury banku nie wskazują sposobu przekazywania informacji o zdarzeniach operacyjnych. Bank nie posiada systemu identyfikacji i pomiaru ryzyka operacyjnego. Bank nie przeprowadza testów warunków skrajnych lub przeprowadza je sporadycznie. Bank nie posiada systemu monitorowania ryzyka operacyjnego lub monitorowanie ryzyka prowadzone jest nieregularnie i bez powiązania z procesami zachodzącymi w banku. Bank nie wdrożył systemu regularnego monitorowania zdarzeń operacyjnych i profilu ryzyka operacyjnego. Bank nie ma planu ciągłości działania lub planów awaryjnych lub dotyczą one wąskiego zakresu działania banku (nie uwzględniają krytycznych procesów banku). Procedury te nie podlegają regularnym przeglądom.

UKNF – Metodyka BION

operacyjnego). Jakościowe podejście do zarządzania ryzykiem operacyjnym zostało uzupełnione podejściem ilościowym. Bank analizuje swoje operacje i działania na podstawie listy potencjalnych zagrożeń i strat związanych z ryzykiem operacyjnym. Bank wdrożył system regularnego monitorowania zdarzeń operacyjnych i profilu ryzyka operacyjnego. Bank monitoruje ryzyko operacyjne z uwzględnieniem elementów określonych w rekomendacji 15 Rekomendacji M. System monitorowania obejmuje wszystkie procesy kluczowe. Procesowi monitorowania został poddany przebieg wszystkich ważnych procesów składających się na działalność bankową. W banku został wdrożony system bieżącego monitorowania narażenia na ryzyko operacyjne i powstawania strat w pionach operacyjnych. Monitorowanie opiera się na analizie bieżących kluczowych parametrów, miar oraz norm charakterystycznych dla działalności operacyjnej jednostek organizacyjnych (wartość transakcji, poziom błędów, przerwy i awarie, zmiany kadrowe, wprowadzanie nowych produktów, itd.). Bank posiada kompleksowe i sprawdzone plany awaryjne i plany ciągłości działania, które zapewniają prowadzenie bieżącej działalności i ograniczenia strat w przypadku poważnego zakłócenia działalności. W celu zarządzania ciągłością działania zidentyfikowano krytyczne procesy biznesowe, dla których szybkie odzyskanie sprawności działania może być znaczące, włączając również takie, w których występuje zależność od źródeł zewnętrznych lub osób trzecich.	operacji i działań na podstawie listy potencjalnych zagrożeń. Bank monitoruje ryzyko operacyjne z uwzględnieniem większości elementów określonych w Rekomendacji M. System monitorowania obejmuje procesy kluczowe. Procesowi monitorowania został poddany przebieg tylko wybranych ważnych procesów składających się na działalność bankową. W banku został wdrożony system bieżącego monitorowania narażenia na ryzyko operacyjne i powstawania strat w pionach operacyjnych. Monitorowanie opiera się na analizie bieżących kluczowych parametrów, miar oraz norm charakterystycznych dla działalności operacyjnej jednostek organizacyjnych. W celu zarządzania ciągłością działania zidentyfikowano krytyczne procesy biznesowe, dla których szybkie odzyskanie sprawności działania może być znaczące, włączając również takie, w których występuje zależność od źródeł zewnętrznych lub osób trzecich. Bank posiada i cyklicznie testuje plan ciągłości działania oraz plany awaryjne, jednak dokumenty te wymagają uzupełnień lub nie były aktualizowane adekwatnie do testów. Braki w planie ciągłości działania nie powodują wzrostu ryzyka operacyjnego.	M. System monitorowania nie obejmuje procesów kluczowych. Monitorowanie nie opiera się na analizie bieżących kluczowych parametrów, miar oraz norm charakterystycznych dla działalności operacyjnej jednostek organizacyjnych. O ile bank posiada plan ciągłości działania i plany awaryjne to nie są one dostosowane do specyfiki banku (nie uwzględniają zidentyfikowanych krytycznych procesów biznesowych) lub ich działanie nie podlega cyklicznemu testowaniu/aktualizacji.	
--	--	--	--

UKNF – Metodyka BION

Bank posiada, aktualizuje i cyklicznie testuje plan ciągłości działania (zapewniający ciągłe i niezakłócone działanie banku) oraz plany awaryjne (służące zapewnieniu możliwości prowadzenia bieżącej działalności banku i ograniczeniu strat w przypadku wystąpienia niekorzystnych zdarzeń wewnętrznych i zewnętrznych mogących poważnie zakłócić tę działalność). Plan ciągłości działania uwzględnia wszystkie oczekiwane elementy.			
System informacji zarządczej jest kompletny (określa częstotliwość, zakres informacji, odbiorców, komórki sporządzające, sposób raportowania), zapewnia dostarczanie rzetelnej (obejmującej cały obszar ryzyka operacyjnego i regularnej informacji o poziomie i profilu ryzyka). Obszar objęty jest systemem kontroli wewnętrznej. Bank przypisał kluczowe mechanizmy kontrolne procesom uznanym za istotne oraz niezależnie monitoruje ich przestrzeganie. Obszar ryzyka został ujęty w planie audytu, badania audytu wewnętrznego zostały zrealizowane. Zalecenia audytu są w pełni i terminowo realizowane, a efektywność realizacji podlega niezależnej weryfikacji.	System informacji zarządczej zawiera nieznaczne braki (nie określa zakresu, bądź częstotliwości, bądź odbiorców, bądź komórek sporządzających, bądź sposobu raportowania), niemniej zapewnia dostarczanie regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka operacyjnego. Obszar niemal całkowicie objęty jest systemem kontroli wewnętrznej. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION dotyczące przypisania mechanizmów kontrolnych procesom istotnym oraz niezależnego ich monitorowania nie są znaczące z nadzorczego punktu widzenia (nie stwarzają zagrożenia bezpośredniego i pośredniego) dla bezpieczeństwa lokat, tym samym w sposób znaczący nie obniżają oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej. Obszar ryzyka nie w pełni został ujęty w planie audytu na rok objęty oceną BION, badania audytu wewnętrznego zostały zrealizowane. Zalecenia audytu wewnętrznego w przeważającym stopniu realizowane są terminowo i w przeważającym stopniu podlegają niezależnej weryfikacji.	System informacji zarządczej zawiera istotne braki (nie jest kompletny) i/lub nie zapewnia dostarczania regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka operacyjnego. System informacji zarządczej został sformalizowany (jest kompletny), niemniej nie zapewnia regularnej i/lub rzetelnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar w dużej mierze nie jest objęty systemem kontroli wewnętrznej. Bank w przeważającym stopniu nie przypisał kluczowych mechanizmów kontrolnych procesom uznanym za istotne oraz w przeważającym stopniu nie dokonuje niezależnego monitorowania przestrzegania tych mechanizmów. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia radykalnych działań. Brak ich eliminacji w przyszłości może w negatywny sposób wpłynąć na sytuację ekonomiczną – finansową banku. W planie audytu wewnętrznego na rok objęty oceną BION obszar ujęty został w bardzo ograniczonym zakresie. Badania audytu wewnętrznego w większości nie zostały	System informacji zarządczej nie został sformalizowany lub w systemie występują nieprawidłowości ograniczające dostęp do informacji o poziomie i profilu ryzyka operacyjnego. System informacji zarządczej wymaga istotnych uzupełnień. Obszar w ogóle nie jest objęty jest systemem kontroli wewnętrznej. Bank nie przypisał kluczowych mechanizmów kontrolnych procesom uznanym za istotne oraz nie dokonuje niezależnego monitorowania przestrzegania tych mechanizmów. Obszar ryzyka nie został w ogóle ujęty w planie audytu. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia natychmiastowych działań przez bank (włącznie z ewentualnym zastosowaniem przez KNF środka nadzorczego lub sankcji nadzorczej).

UKNF – Metodyka BION

		zrealizowane. Zalecenia audytu wewnętrznego nie są realizowane terminowo lub nie są w ogóle weryfikowane.	
Bank w sposób kompleksowy uwzględnia zarządzanie ryzykiem modeli w strategii/polityce zarządzania. Dla zdecydowanej większości modeli bank posiada procedury określające od strony operacyjnej sposoby zarządzania ryzykiem modeli we wszystkich fazach cyklu ich życia. Zarząd banku jest bezpośrednio odpowiedzialny za podejmowanie wszystkich istotnych decyzji w odniesieniu do wszystkich najistotniejszych owych modeli występujących w banku. Bank posiada rejestr modeli obejmujący wszystkie występujące w banku modele, który jest aktualizowany na bieżąco a zakres zawartych w nich danych jest szczegółowy i dostosowany do istotności modelu. Bank sformułował minimalne kryteria jakości działania modeli w odniesieniu do wszystkich wykorzystywanych modeli, a wyniki bieżących przeglądów jakości działania (walidacja, monitoring lub audyt) wskazują, że wszystkie występujące w banku modele spełniają te kryteria. Z powodu istotności tego ryzyka, w banku występuje komórka walidacji modeli (lub na poziomie banku zrzeszającego) cechująca się pełną niezależnością względem komórek odpowiedzialnych za budowę i stosowanie modeli a zakresem przedmiotowym jej działania objęte są z określoną i przestrzeganą częstotliwością,	Bank w sposób wystarczający uwzględnia zarządzanie ryzykiem modeli w strategii/polityce zarządzania. Dla dużej części modeli bank posiada procedury określające od strony operacyjnej sposoby zarządzania ryzykiem modeli w najistotniejszych fazach cyklu ich życia. Zarząd banku jest bezpośrednio odpowiedzialny za podejmowanie części istotnych decyzji w odniesieniu do większości najistotniejszych modeli występujących w banku. Bank posiada rejestr modeli obejmujący najistotniejsze modele występujące w banku i jest on aktualizowany – co do zasady - na bieżąco a zakres zawartych w nich danych pozwala na wyciąganie wniosków na poziomie ogólnym w zakresie poszczególnych modeli. Bank sformułował minimalne kryteria jakości działania modeli przynajmniej w odniesieniu do najistotniejszych modeli, a wyniki bieżących przeglądów jakości działania (walidacja, monitoring lub audyt) wskazują, że wszystkie najistotniejsze modele występujące w banku spełniają te kryteria. Z powodu istotności tego ryzyka, w banku występuje komórka walidacji modeli (lub na poziomie banku zrzeszającego) cechująca się pewną niezależnością względem komórek odpowiedzialnych za budowę i stosowanie modeli a zakresem przedmiotowym jej działania objęte są z zazwyczaj określoną i z reguły	Regulacje dotyczące zarządzania ryzykiem modeli w formie strategii/polityki nie są wystarczająco dostosowane do istotności tego ryzyka. Tylko w odniesieniu do wybranych modeli Bank posiada procedury określające od strony operacyjnej sposoby zarządzania ryzykiem modeli lub pomija w nich istotne fazy cyklu ich życia. Zarząd banku lub dedykowany komitet podejmują tylko niektóre istotne decyzje w odniesieniu tylko do wybranych modeli występujących w banku. Bank posiada rejestr modeli obejmujący tylko niektóre występujące w banku modele, a częstotliwość jego aktualizacji lub zakres przedmiotowy budzą zastrzeżenia. Bank sformułował minimalne kryteria jakości działania modeli tylko do wybranych modeli, a wyniki bieżących przeglądów jakości działania (walidacja, monitoring lub audyt) wskazują, że większość z nich spełnia te kryteria. Pomimo istotności tego ryzyka, występująca w banku komórka walidacji modeli (lub na poziomie banku zrzeszającego) cechuje się niskim poziomem niezależności względem komórek odpowiedzialnych za budowę i stosowanie modeli lub zakresem przedmiotowym jej działania objęte są tylko niektóre modele lub częstotliwość tej walidacji jest niewystarczająca. Proces zarządzania ryzykiem modeli stanowi przedmiot audytów	Bank nie posiada regulacji dotyczących zarządzania ryzykiem modeli w formie strategii/polityki, pomimo uznania tego ryzyka za istotne. Bank nie posiada procedur określających od strony operacyjnej sposoby zarządzania ryzykiem modeli. Zarząd banku lub dedykowany komitet w zasadzie nie podejmuje decyzji w odniesieniu do modeli występujących w banku. Bank nie posiada rejestru modeli. Bank nie sformułował minimalnych kryteriów jakości działania modeli lub wyniki bieżących przeglądów jakości działania (walidacja, monitoring lub audyt) wskazują, że większość modeli nie spełnia tych kryteriów. Pomimo istotności tego ryzyka, w banku (lub na poziomie banku zrzeszającego) nie występuje komórka walidacji modeli. Proces zarządzania ryzykiem modeli nie stanowi przedmiotu audytów wewnętrznych lub częstotliwość i zakres tych audytów są niewystarczające lub liczba otwartych zaleceń o wysokim priorytecie jest bardzo duża.

UKNF – Metodyka BION

wszystkie najistotniejsze modele. Proces zarządzania ryzykiem modeli we wszystkich najistotniejszych aspektach stanowi przedmiot okresowych audytów wewnętrznych, a ich częstotliwość i zakres są wystarczające i dostosowane do poziomu ryzyka, z kolei liczba otwartych zaleceń o wysokim priorytecie jest mała.	przestrzegana częstotliwością, wszystkie najistotniejsze modele. Proces zarządzania ryzykiem modeli w przynajmniej części najistotniejszych aspektów stanowi przedmiot okresowych audytów wewnętrznych, a ich częstotliwość i zakres są, co do zasady, wystarczające i dostosowane do poziomu ryzyka, z kolei liczba otwartych zaleceń o wysokim priorytecie jest umiarkowana.	wewnętrznych, a ich częstotliwość i zakres są w ograniczonym stopniu dostosowane do poziomu ryzyka lub liczba otwartych zaleceń o wysokim priorytecie jest duża.	
Bank posiada strategię/politykę w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego. Strategia/polityka zawiera wszystkie oczekiwane elementy i nie budzi zastrzeżeń. Bank zapewnia odpowiednie zasady utrzymania i eksploatacji środowiska IT, zarządzania jakością danych oraz ma określone zasady postępowania zapewniające ciągłość działania środowiska IT. Przed wprowadzeniem zmian związanych z wdrożeniem produktu do środowiska teleinformatycznego przeprowadzana jest analiza ryzyka wynikającego z planowanych do zastosowania technologii oraz jest dokonywana ocena wpływu planowanych zmian na środowisko teleinformatyczne banku. Bank posiada zasady zarządzania bezpieczeństwem środowiska IT dostosowane do skali i złożoności działalności banku, w ramach których klasyfikuje systemy IT i przetwarzane w nich informacje. Bank posiada poprawne procedury w zakresie powierzania czynności z obszaru IT podmiotom zewnętrznym. Proces powierzania czynności podmiotom	Bank posiada strategię/politykę w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego. Strategia zawiera większość oczekiwanych elementów, jednak pozostałe obszary są pokryte procedurami częściowymi. Bank zapewnia odpowiednie zasady utrzymania i eksploatacji środowiska IT, zarządzania jakością danych oraz ma określone zasady postępowania zapewniające ciągłość działania środowiska IT. Zasady te zawierają większość oczekiwanych elementów, jednak występują niedociągnięcia, które obniżają jakość tych zasad. Przed wprowadzeniem zmian związanych z wdrożeniem produktu do środowiska teleinformatycznego przeprowadzana jest analiza ryzyka wynikającego z planowanych do zastosowania technologii oraz jest dokonywana ocena wpływu planowanych zmian na środowisko teleinformatyczne banku, jednak analiza ta oraz ocena wpływu planowanych zmian jest niekompletna. Bank posiada zasady zarządzania bezpieczeństwem środowiska IT - zasady te zawierają większość niezbędnych elementów. Bank dokonuje klasyfikacji	Bank nie posiada strategii w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego - kwestia ta jest regulowana częściowymi procedurami. Bank nie zapewnia odpowiednich zasad utrzymania i eksploatacji środowiska IT, zarządzania jakością danych oraz nie ma określonych zasad postępowania zapewniających ciągłość działania środowiska IT. Kwestia ta jest uregulowana procedurami częściowymi. Przed wprowadzeniem zmian związanych z wdrożeniem produktu do środowiska teleinformatycznego przeprowadzana jest analiza ryzyka wynikającego z planowanych do zastosowania technologii oraz jest dokonywana ocena wpływu planowanych zmian na środowisko teleinformatyczne banku, jednak analiza ta i ocena są niepełne, pomijają aspekty, które mają istotny wpływ na jej wyniki. Bank nie posiada zasad zarządzania bezpieczeństwem środowiska IT - kwestia ta jest regulowana częściowymi procedurami. Bank dokonuje klasyfikacji tylko wybranych systemów IT i przetwarzanych w nich informacji - klasyfikacja budzi jednak zastrzeżenia. Procedury w zakresie powierzania	Bank nie posiada strategii w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, nie posiada także procedur częściowych. Bank nie zapewnia odpowiednich zasad utrzymania i eksploatacji środowiska IT, zarządzania jakością danych oraz nie ma określonych zasad postępowania zapewniających ciągłość działania środowiska IT. Przed wprowadzeniem zmian związanych z wdrożeniem produktu do środowiska teleinformatycznego nie jest przeprowadzana analiza ryzyka wynikającego z planowanych do zastosowania technologii oraz nie jest dokonywana ocena wpływu planowanych zmian na środowisko teleinformatyczne banku. Bank nie posiada zasad zarządzania bezpieczeństwem środowiska IT. Bank nie dokonuje klasyfikacji systemów IT i przetwarzanych w nich informacji. Bank nie posiada procedur w zakresie powierzania czynności w obszarze IT podmiotom zewnętrznym, ale pomimo to powierza wykonywanie ww. czynności podmiotom zewnętrznym. Bank korzysta z rozwiązań dostarczanych

UKNF – Metodyka BION

zewnętrznym jest realizowany zgodnie z procedurami. W przypadku korzystania (lub planowanego korzystania) z rozwiązań dostarczanych w modelu Cloud Computing bank zidentyfikował główne problemy i ryzyka związane z wykorzystaniem przedmiotowego rozwiązania oraz monitoruje i kontroluje te ryzyka. Obszary IT są przedmiotem regularnego przeglądu audytu wewnętrznego banku. Dodatkowo bank prowadzi okresowe audyty bezpieczeństwa przeprowadzane przez wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne. Bank monitoruje statusy realizacji zaleceń wydanych w ramach audytu wewnętrznego jak i zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne. W ramach monitorowania realizacji otwartych zaleceń o priorytecie wysokim bank: - prowadzi rejestr tych zaleceń, - ma zaplanowane działania mające na celu skuteczną mitygację ryzyka wynikającego ze zidentyfikowanych podatności, - opracował harmonogram ich realizacji. Wymienione powyżej strategię/polityki/procedury zostały sformalizowane i podlegają regularnym przeglądom.	systemów IT i przetwarzanych w nich informacji, niemniej jednak występują pewne niedociągnięcia (np. klasyfikacja nie obejmuje wszystkich systemów). Występują braki w procedurach w zakresie powierzania czynności z obszaru IT podmiotom zewnętrznym, jednakże nie powoduje to istotnego wzrostu ryzyka operacyjnego. Proces powierzania czynności jest realizowany zgodnie z ww. procedurami. Bank korzysta z rozwiązań dostarczanych w modelu Cloud Computing i dokonał identyfikacji głównych problemów i ryzyk związanych z wykorzystywaniem przedmiotowego rozwiązania, ale nie w pełni monitoruje i kontroluje te ryzyka. Obszary IT są przedmiotem przeglądu audytu wewnętrznego banku. Dodatkowo bank prowadzi audyty bezpieczeństwa przeprowadzane przez wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne, jednakże przeglądy te nie są regularne/cykliczne. Bank monitoruje statusy realizacji zaleceń wydanych w ramach audytu wewnętrznego, jak i zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne. W ramach monitorowania realizacji otwartych zaleceń o priorytecie wysokim bank: - prowadzi rejestr tylko części z tych zaleceń, - ma zaplanowane działania mające na celu skuteczną mitygację ryzyka wynikającego ze zidentyfikowanej części podatności, - opracował harmonogram ich realizacji. Występują braki w sformalizowaniu wymienionych powyżej strategii/polityk/procedur, jednakże nie powoduje to wzrostu ryzyka	czynności podmiotom zewnętrznym w obszarze IT zawierają istotne braki, narażające bank na dodatkowe ryzyko operacyjne. Bank korzysta z rozwiązań dostarczanych w modelu Cloud Computing. Identyfikacja głównych problemów i ryzyk związanych z wykorzystywaniem przedmiotowego rozwiązania dokonana przez bank wskazuje na niski poziom tej analizy i budzi zastrzeżenia. Dodatkowo bank nie monitoruje i nie kontroluje tych ryzyk. Obszary IT są przedmiotem przeglądu audytu wewnętrznego banku. Dodatkowo bank prowadzi audyty bezpieczeństwa przeprowadzane przez wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne, jednakże przeglądy te nie są regularne/cykliczne, budzą zastrzeżenia i nie są dostosowane do skali i złożoności obszaru IT. Bank monitoruje statusy realizacji tylko części z zaleceń wydanych w ramach audytu wewnętrznego, jak i zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne. Występują częste przekroczenia harmonogramu realizacji zaleceń. Występują istotne braki w sformalizowaniu wymienionych powyżej strategii/polityk/procedur, co naraża bank na dodatkowe ryzyko operacyjne. Istniejące strategię/polityki/procedury nie podlegają regularnym przeglądom.	w modelu Cloud Computing, ale nie dokonał identyfikacji głównych problemów i ryzyk związanych z wykorzystywaniem przedmiotowego rozwiązania. Obszary IT nie są przedmiotem przeglądu audytu wewnętrznego banku. Dodatkowo bank nie prowadzi audytów bezpieczeństwa przeprowadzanych przez wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne. Bank nie monitoruje statusów realizacji zaleceń wydanych w ramach audytu wewnętrznego jak i zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne. Wymienione powyżej strategię/polityki/procedury nie zostały sformalizowane, a tym samym nie podlegają regularnym przeglądom.
---	---	--	--

UKNF – Metodyka BION

	operacyjnego. Istniejące strategie/polityki/procedury podlegają regularnym przeglądom.		
Analiza i ocena conduct risk nie budzą zastrzeżeń. Bank w sposób kompletny ocenia ryzyko wprowadzania nowych produktów. Odpowiednie komórki banku efektywnie uczestniczą w procesie oceny wprowadzania nowych produktów oraz ich modyfikacji. Bank wprowadził efektywne mechanizmy zapewniające przestrzeganie wymogów ustawowych oraz podejmuje skuteczne działania zapobiegające występowaniu klauzul abuzywnych. Bank w odpowiednim zakresie informuje klientów o ryzyku związanym z nowymi produktami/usługami, jak również w sposób właściwy stosuje wymogi dotyczące przekazu reklamowego oraz przeciwdziałania manipulacjom i wprowadzaniu klientów w błąd.	Wyniki analizy i oceny conduct risk w przeważającym stopniu nie budzą zastrzeżeń. Bank w znacznym stopniu dokonuje kompletnej oceny ryzyka wprowadzania nowych produktów (w szczególności w odniesieniu do produktów o istotnych ryzykach). Odpowiednie komórki banku w większości przypadków efektywnie uczestniczą w procesie oceny wprowadzania nowych produktów oraz ich modyfikacji (przynajmniej w odniesieniu do produktów o istotnych ryzykach). Bank wprowadził większość niezbędnych mechanizmów zapewniających przestrzeganie wymogów ustawowych oraz podejmuje działania zapobiegające występowaniu klauzul abuzywnych. Bank zasadniczo w dobrym stopniu informuje klientów o ryzyku związanym z nowymi produktami/usługami, jak również nie narusza w sposób istotny wymogów dotyczących przekazu reklamowego oraz zapewnił wystarczające mechanizmy przeciwdziałania manipulacjom i wprowadzaniu klientów w błąd.	Analiza i ocena conduct risk budzą istotne zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy bank w sposób właściwy ocenia ryzyko wprowadzania nowych produktów. Niezbędne komórki banku nie są efektywnie i/lub w odpowiednim stopniu angażowane w proces oceny wprowadzania nowych produktów oraz ich modyfikacji. Istnieją obawy, czy Bank w sposób właściwy zapewnia przestrzeganie wymogów ustawowych i zapobiega występowaniu klauzul abuzywnych. Informowanie klientów o ryzyku związanym z nowymi produktami/usługami budzi istotne zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy Bank w sposób właściwy stosuje wymogi dotyczące przekazu reklamowego, a mechanizmy przeciwdziałania manipulacjom i wprowadzaniu klientów w błąd są niewystarczające i/lub występują przypadki ich nieprzestrzegania.	Analiza i ocena conduct risk są dokonywane w sposób niewłaściwy lub nie są przeprowadzane. Bank nie ocenia lubo ocenia w sposób niewystarczający ryzyko wprowadzania nowych produktów. Niezbędne komórki banku nie są angażowane w proces oceny wprowadzania nowych produktów oraz ich modyfikacji lub ich udział jest nieistotny. Bank nie wprowadził mechanizmów zapewniających przestrzeganie wymogów ustawowych lub mechanizmy te nie funkcjonują (lub funkcjonują w nikłym zakresie). Bank nie zapobiega występowaniu klauzul abuzywnych lub podejmowane działania są nieskuteczne. Bank nie informuje klientów o ryzyku związanym z nowymi produktami/usługami lub wykonuje to w małym zakresie. Bank nie stosuje wymogów dotyczących przekazu reklamowego (lub stosuje je w małym zakresie), a mechanizmy przeciwdziałania manipulacjom i wprowadzaniu klientów w błąd są niewystarczające lub występują częste przypadki ich nieprzestrzegania.

Część F – Ryzyko płynności i ryzyko finansowania

Wytyczne do oceny eksperckiej jakości zarządzania ryzykiem płynności i ryzykiem finansowania określają wymogi w odniesieniu do ryzyka płynności przy założeniu, że ryzyko finansowania jest podkategorią ryzyka płynności.

Ocena 1;1,5	Ocena 2;2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Bank przyjął strategię/politykę zarządzania ryzykiem płynności. Strategia banku jest dostosowana do modelu biznesowego banku (ogólnej strategii banku) oraz zatwierdzona przez odpowiednie organa banku. Strategia poddawana jest regularnym przeglądom. Bank posiada procedury stanowiące podstawę zarządzania omawianym ryzykiem, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku, zawierające podstawowe aspekty stosowne dla tego typu dokumentów. Adekwatnie do skali i charakteru prowadzonej przez bank działalności procedury zawierają postanowienia obowiązujących przepisów prawa i uwzględniające zapisy dobrych praktyk bankowych. Ewentualnie niektóre zapisy procedur są na etapie implementacji, niemniej związane jest to ze zmianą przepisów przez regulatora. Procedury podlegają regularnym co najmniej rocznym przeglądom.	Bank przyjął strategię/politykę zarządzania ryzykiem płynności. Strategia zaakceptowana na poziomie zgodnym z procedurami wewnętrznymi banku, niemniej nie wyczerpuje zapisów prawa. Występują braki w strategii, nie wpływają one jednak na wzrost ryzyka płynności. Przeglądy strategii regularne. Bank posiada procedury stanowiące podstawę zarządzania omawianym ryzykiem, zatwierdzone przez odpowiednie organy banku. Procedury zawierają braki, niemniej nie są one istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa funkcjonowania banku (braki nie dotyczą identyfikacji i pomiaru ryzyka). Procedury w większości dostosowane są do obowiązujących przepisów prawa i uwzględniają zbiór dobrych praktyk bankowych. Nieznaczna część w trakcie implementacji, zmian, które niekoniecznie wynikają ze zmian w otoczeniu regulacyjnym banku. Wystąpiły przypadki braku wymaganej aktualizacji procedur.	Bank przyjął strategię/politykę zarządzania ryzykiem płynności. Strategia zaakceptowana na poziomie nie zgodnym z procedurami wewnętrznymi banku oraz przepisami prawa. Strategia/polityka zarządzania ryzykiem płynności pomija istotne elementy wynikające z dobrych praktyk bankowych co powoduje wzrost ryzyka płynności (np. braki dotyczące pożądanej struktury bilansu, akceptowalnego poziomu ryzyka, zakresów odpowiedzialności, organizacji zarządzania ryzykiem. Przeglądy strategii/polityki regularne, niemniej zbyt rzadkie. Bank nie posiada wszystkich istotnych i niezbędnych w procesie zarządzania procedur, bądź w procedurach występują istotne braki (braki dotyczą w szczególności identyfikacji i pomiaru ryzyka). Procedury banku w zdecydowanej większości są w trakcie implementacji. Implementacja wynika przede wszystkim z zaniedbań, nieprawidłowego funkcjonowania komórki compliance. Nieprawidłowości ujawnione w wyniku inspekcji UKNF, badań audytu wewnętrznego, biegłego rewidenta etc. Przeglądy procedur nieregularne.	Bank nie posiada strategii/polityki zarządzania ryzykiem płynności bądź strategia/polityka ma charakter bardzo ogólny. Strategia/polityka nie przyjęta. Przeglądy strategii/polityki nieregularne. Brak procedur, przeglądów procedur. Procedury nie są zgodne z przepisami prawa i zbiorem dobrych praktyk bankowych. Procedury wymagają licznych uzupełnień.
Struktura organizacyjna nie budzi zastrzeżeń, gdyż m.in: • zapewnia rozdzielenie funkcji operacyjnej od kontrolnej,	Struktura organizacyjna budzi zastrzeżenia, niemniej zapewnia rozdzielenie funkcji operacyjnej od kontrolnej.	Struktura organizacyjna budzi zastrzeżenia – nie zapewnia rozdzielenia funkcji operacyjnej od kontrolnej.	Struktura organizacyjna nie jest adekwatna do stopnia złożoności prowadzonej działalności i nie zapewnia rozdzielenia funkcji operacyjnej od

UKNF – Metodyka BION

występuje jasny i przejrzysty podział odpowiedzialności pomiędzy członków zarządu, delegowanych komórek. Pomiar ryzyka jest właściwy i adekwatny do skali i złożoności prowadzonej działalności. Uwzględnia wszystkie elementy niezbędne z punktu widzenia profilu działania banku. Modele pomiaru podlegają regularnemu procesowi weryfikacji. Bank przeprowadza regularne testy warunków skrajnych, których założenia zapewniają rzetelną ocenę ryzyka, a wyniki wykorzystywane są w bieżącym zarządzaniu ryzykiem. System limitów jest kompletny, pokrywa cały obszar ryzyka płynności, uwzględnia profil i skalę działania banku. Wykorzystywane przez bank do ograniczenia ryzyka płynności limity wykraczają poza limity wynikające z przepisów prawa i dobrych praktyk bankowych. Limity zaakceptowane na odpowiednim poziomie, zgodnie z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi. Limity są przestrzegane a ich wykorzystanie właściwie raportowane. Bank opracował plan awaryjny, który zawiera elementy wymagane przepisami prawa. Zatwierdzony zgodnie z procedurami wewnętrznymi i przepisami prawa. Poddawany regularnemu testowaniu. Bank prawidłowo przeprowadza rachunek zabezpieczenia listów zastawnych oraz	Pomiar ryzyka jest poprawny, występują pewne braki obniżające efektywność zarządzania (nie pomijają jednak istotnych aspektów działania banku), nie wpływają znacząco na wyniki pomiaru i sytuację płynnościową banku. Bank przeprowadza testy, których założenia są rzetelne, niemniej wyniki nie są wykorzystywane w bieżącym zarządzaniu ryzykiem. System limitów nie jest kompletny/ system limitów uwzględnia jedynie limity wynikające z przepisów prawa i dobrych praktyk bankowych, niemniej dostosowany do skali i profilu działania banku. Limity zaakceptowane zgodnie z procedurami wewnętrznymi, niemniej nie wyczerpują przepisów prawa. Limity są przestrzegane a ich wykorzystanie właściwie raportowane. Bank opracował plan awaryjny, występują drobne braki, które jednak nie wpływają na jakość planu awaryjnego. Plan podlega regularnemu testowaniu, niemniej zbyt rzadko. Bank prawidłowo przeprowadza rachunek zabezpieczenia listów zastawnych, jednak stwierdzono nieliczne nieprawidłowości w sposobie ustalania czy wierzytelności banku hipotecznego oraz prawa i środki, wpisane do rejestru zabezpieczenia listów zastawnych wystarczają na: - pełne zaspokojenie posiadaczy listów zastawnych (test równowagi pokrycia)	Występują błędy w pomiarze ryzyka, bądź pomiar pomija istotne aspekty działalności banku. Wyniki pomiaru nie są pełne i nie przedstawiają całościowo aktualnej sytuacji płynnościowej banku. Bank przeprowadza testy, których założenia nie są dostosowane do skali i złożoności działania banku. System limitów jest kompletny/ uwzględnia limity wynikające z przepisów prawa i dobrych praktyk bankowych niemniej nie jest dostosowany do skali i profilu działania banku. Limity zaakceptowane niemniej niezgodnie z procedurami i przepisami prawa. Występują częste przekroczenia limitów i przypadki niewłaściwego raportowania realizacji limitów. Plan awaryjny charakteryzuje się dużym stopniem ogólności – brak konkretnych rozwiązań, różnych horyzontów czasowych. Testowanie nieregularne. Stwierdzono nieprawidłowości w przeprowadzaniu rachunku zabezpieczenia listów zastawnych lub w sposobie ustalania czy wierzytelności banku hipotecznego oraz prawa i środki, wpisane do rejestru zabezpieczenia listów zastawnych wystarczają na: - pełne zaspokojenie posiadaczy listów zastawnych (test równowagi pokrycia) oraz - pełne zaspokojenie posiadaczy listów zastawnych w przedłużonych terminach wymagalności (test płynności).	kontrolnej. Brak jasnego i przejrzystego podziału odpowiedzialności. Pomiar nie jest adekwatny do skali i złożoności działania banku, nie odzwierciedla aktualnej sytuacji płynnościowej banku. Bank nie przeprowadza testów, bądź ich jakość oraz/lub częstotliwość dokonywania nie stanowi wsparcia dla procesu zarządzania. Bank nie posiada systemu limitów ograniczających ryzyko lub system limitów nie jest kompletny i nie jest dostosowany do skali i profilu działania banku. Brak akceptacji limitów. Przekroczenia limitów nie są raportowane lub są raportowane z opóźnieniem wpływającym na skuteczność zarządzania ryzykiem. Występują przypadki braku akceptacji stosowanych limitów. Brak planu awaryjnego płynności lub istotne braki/nieprawidłowości w tym planie. Brak testowania planu awaryjnego płynności. Stwierdzono istotne nieprawidłowości w przeprowadzaniu rachunku zabezpieczenia listów zastawnych lub w sposobie ustalania czy wierzytelności banku hipotecznego oraz prawa i środki, wpisane do rejestru zabezpieczenia listów zastawnych wystarczają na: Braki w identyfikowaniu, monitorowaniu,
--	--	--	---

UKNF – Metodyka BION

ustala czy wiarytelności banku hipotecznego oraz prawa i środki, wpisane do rejestru zabezpieczenia listów zastawnych wystarczają na: - pełne zaspokojenie posiadaczy listów zastawnych (test równowagi pokrycia) oraz - pełne zaspokojenie posiadaczy listów zastawnych w przedłużonych terminach wymagalności (test płynności). Bank identyfikuje, monitoruje, raportuje oraz przeciwdziała możliwości wystąpienia niedoboru zabezpieczenia listów zastawnych oraz pełnego zaspokojenia posiadaczy listów zastawnych.	oraz - pełne zaspokojenie posiadaczy listów zastawnych w przedłużonych terminach wymagalności (test płynności). Bank identyfikuje, monitoruje, raportuje oraz przeciwdziała możliwości wystąpienia niedoboru zabezpieczenia listów zastawnych oraz pełnego zaspokojenia posiadaczy listów zastawnych, a stwierdzone braki w tym zakresie nie są istotne z nadzorczego punktu widzenia.	Uzupełnień wymaga prowadzone przez bank identyfikowanie, monitorowanie, raportowanie lub przeciwdziałanie możliwości wystąpienia niedoboru zabezpieczenia listów zastawnych oraz pełnego zaspokojenia posiadaczy listów zastawnych.	raportowaniu lub przeciwdziałaniu przez bank możliwości wystąpienia niedoboru zabezpieczenia listów zastawnych oraz pełnego zaspokojenia posiadaczy listów zastawnych, uniemożliwiają eliminowanie powstających zagrożeń w tym zakresie.
Bank prowadzi proces oceny adekwatności zasobów płynności. Bank utrzymuje nadwyżkę nieobciążonych, wysokiej jakości aktywów płynnych (nadwyżkę płynności), jako zabezpieczenie na wypadek zrealizowania ustalonych przez bank scenariuszy warunków skrajnych płynności.	Bank prowadzi proces oceny adekwatności zasobów płynności, jednak wymaga on uzupełnienia w zakresie planowanym przez bank. Bank utrzymuje nadwyżkę nieobciążonych, wysokiej jakości aktywów płynnych (nadwyżkę płynności), jako zabezpieczenie na wypadek zrealizowania ustalonych przez bank scenariuszy warunków skrajnych płynności, jednak zastrzeżenia budzą założenia przyjęte przez bank do tych scenariuszy.	Bank prowadzi proces oceny adekwatności zasobów płynności, jednak wymaga on uzupełnienia. Bank utrzymuje nadwyżkę płynności, jednak zastrzeżenia budzą założenia przyjęte przez bank do scenariuszy warunków skrajnych płynności, na bazie których wymagana nadwyżka płynności jest określana lub pozycje zaliczane przez bank do nadwyżki płynności.	Stwierdzono istotne nieprawidłowości w procesie oceny adekwatności zasobów płynności. Utrzymywana przez bank nadwyżka płynności jest nieadekwatna do potrzeb płynnościowych banku.
System informacji zarządczej jest kompletny (określa częstotliwość, zakres informacji, odbiorców, komórki sporządzające, sposób raportowania), zapewnia dostarczanie rzetelnej (obejmującej cały obszar ryzyka płynności i finansowania oraz regularnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar objęty jest systemem kontroli wewnętrznej. Bank przypisał kluczowe	System informacji zarządczej zawiera nieznaczne braki (nie określa zakresu, bądź częstotliwości, bądź odbiorców, bądź komórek sporządzających, bądź sposobu raportowania), niemniej zapewnia dostarczanie regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar niemal całkowicie objęty jest systemem kontroli wewnętrznej.	System informacji zarządczej zawiera istotne braki (nie jest kompletny) i/lub nie zapewnia dostarczania regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. System informacji zarządczej został sformalizowany (jest kompletny), niemniej nie zapewnia regularnej i/lub rzetelnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar w dużej mierze nie jest objęty systemem kontroli wewnętrznej.	System informacji zarządczej nie został sformalizowany lub w systemie występują nieprawidłowości ograniczające dostęp do informacji o poziomie i profilu ryzyka. System informacji zarządczej wymaga istotnych uzupełnień. Obszar w ogóle nie jest objęty systemem kontroli wewnętrznej. Bank nie przypisał kluczowych mechanizmów kontrolnych procesom uznanym za istotne lub nie

UKNF – Metodyka BION

mechanizmy kontrolne procesom uznanym za istotne oraz niezależnie monitoruje ich przestrzeganie. Obszar ryzyka został ujęty w planie audytu na rok objęty oceną BION, badania audytu wewnętrznego zostały zrealizowane. Pełne badanie obszaru przez audyt wewnętrzny zamyka się w okresie do 2 lat. Zalecenia audytu są w pełni i terminowo realizowane, a efektywność realizacji podlega niezależnej weryfikacji .	Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION dotyczące przypisania mechanizmów kontrolnych procesom istotnym oraz niezależnego ich monitorowania nie są znaczące z nadzorczego punktu widzenia (nie stwarzają zagrożenia bezpośredniego i pośredniego) dla bezpieczeństwa lokat, tym samym w sposób znaczący nie obniżają oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej. Obszar ryzyka nie w pełni został ujęty w planie audytu na rok objęty oceną BION i badania audytu wewnętrznego zostały zrealizowane. Pełne badanie obszaru przez audyt wewnętrzny zamyka się w okresie przekraczającym 2 lata, ale nie dłuższym od okresu 4 letniego. Zalecenia audytu wewnętrznego w przeważającym stopniu realizowane są terminowo i w przeważającym stopniu podlegają niezależnej weryfikacji.	Bank w nie przypisał kluczowych mechanizmów kontrolnych do części procesów uznanych za istotne lub nie dokonuje niezależnego monitorowania przestrzegania tych mechanizmów. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia radykalnych działań. Brak ich eliminacji w przyszłości może w negatywny sposób wpłynąć na sytuację ekonomiczną – finansową banku. W planie audytu wewnętrznego na rok objęty oceną BION obszar ujęty został w bardzo ograniczonym zakresie. Badania audytu wewnętrznego w większości nie zostały zrealizowane. Badania obszaru przez audyt wewnętrzny prowadzone są rzadziej niż co 2 dwa lata i obejmują wybrane elementy ryzyka płynności. Pełne badanie obszaru przez audyt wewnętrzny jest dłuższy niż 4 lata. Zalecenia audytu wewnętrznego nie są realizowane terminowo lub nie są w ogóle weryfikowane.	dokonuje niezależnego monitorowania przestrzegania tych mechanizmów. Obszar ryzyka nie został uwzględniony w planie audytu na rok objęty oceną BION. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia natychmiastowych działań przez bank (włącznie z ewentualnym zastosowaniem przez KNF środka nadzorczego lub sankcji nadzorczej). Przekazywane do KNF sprawozdania z realizacji zaleceń nie opisują sposobu wyeliminowania nieprawidłowości i nie dają podstawy do oceny stopnia realizacji zaleceń bez uzyskania od banku dodatkowego raportu/sprawozdania.
--	--	--	---

Część G – Adekwatność kapitałowa

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Bank przyjął strategię/politykę zarządzania kapitałem. Strategia/polityka banku jest dostosowana do modelu biznesowego banku (ogólnej strategii banku) oraz zatwierdzona przez odpowiednie organa banku. Strategia/polityka poddawana jest regularnym przeglądom.	Bank przyjął strategię/politykę zarządzania kapitałem. Strategia/polityka zaakceptowana na poziomie zgodnym z procedurami wewnętrznymi banku, niemniej nie wyczerpuje zapisów prawa. Występują braki w strategii/polityce, nie wpływają one jednak na wzrost ryzyka niewypłacalności. Przeglądy strategii/polityki regularne.	Bank przyjął strategię/politykę zarządzania kapitałem. Strategia/polityka zaakceptowana na poziomie niezgodnym z procedurami wewnętrznymi banku oraz przepisami prawa. Strategia/polityka zarządzania kapitałem pomija istotne elementy wynikające z dobrych praktyk bankowych co powoduje wzrost ryzyka niewypłacalności (np. braki dotyczące pożądanej struktury funduszy, współczynników adekwatności kapitałowej, zakresów odpowiedzialności, organizacji zarządzania ryzykiem). Przeglądy strategii/polityki regularne, niemniej zbyt rzadkie.	Bank nie posiada strategii/polityki zarządzania kapitałem bądź strategia/polityka ma charakter bardzo ogólny. Strategia/polityka nie została przyjęta. Przeglądy strategii/polityki nieregularne.
Struktura organizacyjna nie budzi zastrzeżeń, gdyż m.in.: zapewnia rozdzielenie funkcji operacyjnej od kontrolnej, występuje jasny i przejrzysty podział odpowiedzialności pomiędzy członków zarządu, delegowanych komórek Plan kapitałowy banku odzwierciedla założenia polityki/strategii. Polityka dywidendowa uwzględnia rekomendacje nadzoru i jest elastyczna i dostosowana do sytuacji finansowej banku – np. w sytuacji generowania niskich wyników lub potrzeb związanych z rozwojem banku, nie przewiduje się wypłaty dywidendy. Bank sformalizował kapitałowy plan awaryjny. Plan zatwierdzony na odpowiednim poziomie. Posiada niezbędne elementy. Założenia planu są oparte na realnych przesłankach.	Struktura organizacyjna budzi zastrzeżenia, niemniej zapewnia rozdzielenie funkcji operacyjnej od kontrolnej. Plan kapitałowy banku pomija aspekty uwzględnione w polityce/strategii, bądź zawiera elementy nie uwzględnione w polityce/strategii, niemniej nie są to elementy istotne z punktu widzenia adekwatności kapitałowej banku. Polityka wypłaty dywidendy jest elastyczna i dostosowana do sytuacji finansowej banku, w polityce nie w pełni uwzględniono rekomendacje nadzoru. Bank sformalizował kapitałowy plan awaryjny, niemniej występują drobne niedociągnięcia (np. brak wskazania sposobów utrzymania dobrej współpracy, relacji z udziałowcami/akcjonariuszami). Założenia raczej realne. Wyniki testów są wykorzystywane na	Struktura organizacyjna budzi zastrzeżenia – nie zapewnia rozdzielenia funkcji operacyjnej od kontrolnej. Plan kapitałowy banku pomija istotne aspekty uwzględnione w polityce/strategii, które mają wpływ na kształtowanie adekwatności kapitałowej banku. Polityka wypłaty dywidendy nie jest elastyczna i dostosowana do sytuacji finansowej banku. Bank sformalizował kapitałowy plan awaryjny, niemniej występują niedociągnięcia, które znacznie obniżają jakość planu (brak m.in. scenariuszy działań, okoliczności uruchomienia planu, źródeł zasilenia kapitału). Występują uwagi do realności założeń. Plan zatwierdzony, niemniej niezgodnie z wymogami prawa. Wyniki testów warunków skrajnych nie są wykorzystywane na potrzeby planowania	Struktura organizacyjna nie jest adekwatna do stopnia złożoności prowadzonej działalności i nie zapewnia rozdzielenia funkcji operacyjnej od kontrolnej. Brak jasnego i przejrzystego podziału odpowiedzialności. Plan kapitałowy nie odzwierciedla założeń polityki/strategii lub odzwierciedla w minimalnym stopniu. Polityka dywidendowa nie uwzględnia rekomendacji nadzoru. Wypłaty dywidendy uszczuplają w sposób nieuzasadniony zasoby kapitałowe banku. Bank nie posiada kapitałowego planu awaryjnego. Bank sformalizował kapitałowy plan awaryjny, niemniej jego jakość jest niska – np. dokument sporządzony w sposób chaotyczny, nieprecyzyjny, duży stopień ogólności. Plan niezatwierdzony. Bank nie przeprowadza testów, bądź ich

UKNF – Metodyka BION

Wyniki testów warunków skrajnych są wykorzystywane na potrzeby planowania kapitałowego oraz szacowania kapitału wewnętrznego. Założenia testów warunków skrajnych są realistyczne (opierają się na szeregu wskaźników makroekonomicznych) i uwzględniają najgorszy, lecz możliwy scenariusz. Bank przeprowadza regularne testy warunków skrajnych, których założenia zapewniają rzetelną ocenę ryzyka, a wyniki wykorzystywane są w bieżącym zarządzaniu ryzykiem, w tym planowaniu kapitałowym. System limitów jest kompletny (uwzględnia co najmniej limity wynikające z przepisów prawa i dobrych praktyk bankowych) dostosowany do skali i złożoności działania banku. Limity są zaakceptowane na odpowiednim poziomie, zgodnie przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi. Limity są przestrzegane a ich wykorzystanie właściwie raportowane. Bank posiada sformalizowany proces badania poprawności obliczania wymogów kapitałowych oraz funduszy własnych, pozwalający na poprawne wyliczenie współczynników kapitałowych jest poprawne. Bank sformalizował zasady w zakresie ujawnień. Polityka informacyjna kompletna. Zatwierdzona na odpowiednim poziomie. Jakość informacji dobra - zatwierdzona przez zarząd, zbadana przez biegłego, przedstawia faktyczną pozycję kapitałową banku. Procedury zarządzania adekwatnością kapitałową uwzględniają wszystkie	potrzeby planowania kapitałowego lub szacowania kapitału wewnętrznego. Założenia testów warunków skrajnych są realistyczne lecz nie uwzględniają najgorszego, lecz możliwego scenariusza. Bank przeprowadza testy, których założenia są rzetelne, niemniej wyniki nie są wykorzystywane w bieżącym zarządzaniu ryzykiem. System limitów nie jest kompletny, niemniej dostosowany do skali i złożoności działania banku. Występują sporadyczne przekroczenia limitów, które są właściwie raportowane. Bank posiada proces badania poprawności obliczania wymogów kapitałowych oraz funduszy własnych, wyliczenie współczynników kapitałowych nie zawiera zasadniczych błędów, występują pewne braki nie wpływające znacząco na wyniki obliczeń. Bank sformalizował zasady w zakresie ujawnień. Mogą występować nieliczne braki w polityce informacyjnej. Jakość informacji dobra. Polityka zatwierdzona niemniej niezgodnie z przepisami prawa. Procedury zarządzania adekwatnością kapitałową uwzględniają tylko wybrane podmioty zależne. Zasady zarządzania w podmiotach zależnych są spójne ze stosowanymi w banku.	kapitałowego oraz szacowania kapitału wewnętrznego. Założenia testów są nierealistyczne. Bank przeprowadza testy, których założenia nie są dostosowane do skali i złożoności działania banku. System limitów jest kompletny, niemniej nie jest dostosowany do skali i złożoności działania banku. Występują częste przekroczenia limitów i przypadki niewłaściwego raportowania realizacji limitów. Proces badania poprawności obliczania wymogów kapitałowych oraz funduszy własnych powoduje, że występują błędy w obliczeniach współczynników kapitałowych, które istotnie wpływają na prawidłowość obliczeń. Bank sformalizował zasady w zakresie ujawnień. Występują braki w polityce informacyjnej i/lub jakość informacji budzi zastrzeżenia (np. nie zatwierdzone przez Zarząd). Polityka zatwierdzona na szczelnie wskazanym przez Zarząd, niemniej niezgodnie z przepisami prawa. Procedury zarządzania adekwatnością kapitałową uwzględniają tylko wybrane podmioty zależne. Zasady zarządzania w podmiotach zależnych nie są spójne ze stosowanymi w banku.	jakość oraz/lub częstotliwość dokonywania nie stanowi wsparcia dla procesu zarządzania Bank nie posiada systemu limitów ograniczających ryzyko lub system limitów nie jest kompletny i nie jest dostosowany do skali i złożoności działania banku. Przekroczenia limitów nie są raportowane lub są raportowane z opóźnieniem wpływającym na skuteczność zarządzania ryzykiem. Występują przypadki braku akceptacji stosowanych limitów. Bank nie posiada procesu badania poprawności obliczania wymogów kapitałowych oraz funduszy własnych, co powoduje, że wyliczenie współczynników kapitałowych nie odzwierciedla aktualnej sytuacji kapitałowej banku. Bank nie sformalizował zasad w zakresie ujawnień. Zasady w zakresie ujawnień nie zawierają elementów wskazanych w przepisach prawa i/lub jakość ujawnianych informacji niska (np. informacje nie zostały zweryfikowane przez biegłego, nie w pełni/lub nie przedstawiają rzeczywisty obraz pozycji kapitałowej banku). Polityka nie została zatwierdzona. Polityka zatwierdzona niezgodnie z procedurą wewnętrzną banku. Brak wewnętrznych uregulowań w zakresie zatwierdzania polityki. Bank nie uwzględnia podmiotów zależnych w zarządzaniu adekwatnością kapitałową.
--	--	---	--

UKNF – Metodyka BION

podmioty zależne. Zasady zarządzania w podmiotach zależnych są spójne ze stosowanymi w banku.			
System informacji zarządczej jest kompletny (określa częstotliwość, zakres informacji, odbiorców, komórki sporządzające, sposób raportowania), zapewnia dostarczanie rzetelnej (obejmującej cały obszar adekwatności kapitałowej i zarządzania kapitałowego i regularnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar objęty jest systemem kontroli wewnętrznej. Bank przypisał kluczowe mechanizmy kontrolne procesom uznanym za istotne oraz niezależnie monitoruje ich przestrzeganie. Obszar adekwatności kapitałowej i zarządzania kapitałowego został ujęty w planie audytu, badania audytu wewnętrznego zostały zrealizowane. Pełne badanie obszaru przez audyt wewnętrzny zamyka się w okresie 2 lat. Zalecenia audytu są w pełni i terminowo realizowane, a efektywność realizacji podlega niezależnej weryfikacji. Przekazywane do KNF sprawozdania z realizacji zaleceń są szczegółowe (zawierają szeroki opis podejmowanych przez bank działań).	System informacji zarządczej zawiera nieznaczne braki (nie określa zakresu, bądź częstotliwości, bądź odbiorców, bądź komórek sporządzających, bądź sposobu raportowania), niemniej zapewnia dostarczanie regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar niemal całkowicie objęty jest systemem kontroli wewnętrznej. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION dotyczące przypisania mechanizmów kontrolnych procesom istotnym oraz niezależnego ich monitorowania nie są znaczące z nadzorczego punktu widzenia (nie stwarzają zagrożeń bezpośredniego i pośredniego) dla bezpieczeństwa lokat, tym samym w sposób znaczący nie obniżają oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej. Obszar adekwatności kapitałowej i zarządzania kapitałowego nie w pełni został ujęty w planie audytu, badania audytu wewnętrznego zostały zrealizowane. Pełne badanie obszaru przez audyt wewnętrzny zamyka się w okresie dłuższym niż 2 lata, ale nie dłuższym od okresu 4 letniego. Zalecenia audytu wewnętrznego w przeważającym stopniu realizowane są terminowo i w przeważającym stopniu podlegają niezależnej weryfikacji. Sposób realizacji zaleceń wydanych przez KNF w zakresie ryzyka kapitałowego jest terminowy, ale bank dokonywał uzgodnionej z UKNF zmiany terminów. Przekazywane do KNF sprawozdania z	System informacji zarządczej zawiera istotne braki (nie jest kompletny) i/lub nie zapewnia dostarczania regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. System informacji zarządczej został sformalizowany (jest kompletny), niemniej nie zapewnia regularnej i/lub rzetelnej informacji o poziomie i profilu ryzyka. Obszar w dużej mierze nie jest objęty systemem kontroli wewnętrznej. Bank w przeważającym stopniu nie przypisał kluczowych mechanizmów kontrolnych procesom uznanym za istotne oraz w przeważającym stopniu nie dokonuje niezależnego monitorowania przestrzegania tych mechanizmów. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia radykalnych działań. Brak ich eliminacji w przyszłości może w negatywny sposób wpłynąć na sytuację ekonomiczną – finansową banku. Obszar adekwatności kapitałowej i zarządzania kapitałowego w niedostatecznym stopniu został ujęty w planie audytu. Obszar jest objęty badaniem audytu rzadziej niż co cztery lata. Badania audytu wewnętrznego w większości nie zostały zrealizowane. Zalecenia audytu wewnętrznego nie są realizowane terminowo lub nie są w ogóle weryfikowane. Przekazywane do KNF sprawozdania z realizacji zaleceń wymagają istotnych uzupełnień..	System informacji zarządczej nie został sformalizowany lub w systemie występują nieprawidłowości ograniczające dostęp do informacji o poziomie i profilu ryzyka. System informacji zarządczej wymaga istotnych uzupełnień. Obszar w ogóle nie jest objęty systemem kontroli wewnętrznej. Bank nie przypisał kluczowych mechanizmów kontrolnych procesom uznanym za istotne oraz nie dokonuje niezależnego monitorowania przestrzegania tych mechanizmów. Obszar adekwatności kapitałowej i zarządzania kapitałowego nie został w ogóle ujęty w planie audytu. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia natychmiastowych działań przez bank (włącznie z ewentualnym zastosowaniem przez KNF środka nadzorczego lub sankcji nadzorczej). Przekazywane do KNF sprawozdania z realizacji zaleceń nie opisują sposobu wyeliminowania nieprawidłowości i nie dają podstawy do oceny stopnia realizacji zaleceń bez uzyskania od banku dodatkowego raportu/sprawozdania.

UKNF – Metodyka BION

	realizacji zaleceń są w większości przypadków szczegółowe i w niewielkim zakresie wymagają uzupełnień.		
Bank posiada – zatwierdzone przez zarząd – kompleksowe procedury uznawania rodzajów ryzyka za istotne. Procedury te obejmują metody ilościowe i jakościowe, które wykorzystują dane własne jak i zewnętrzne. Bank posiada predefiniowaną listę rodzajów ryzyka ocenianych pod względem istotności, ponadto istnieje procedura zgłaszania nowego ryzyka. Procedury wymagają pisemnego uzasadnienia oceny istotności wszystkich analizowanych rodzajów ryzyka. Oszacowanie ryzyka w kapitale wewnętrznym jest właściwe do skali i złożoności prowadzonej działalności. Uwzględnia wszystkie elementy niezbędne z punktu widzenia profilu działania banku. Modele pomiaru podlegają regularnemu procesowi weryfikacji. Bank sformalizował proces szacowania kapitału wewnętrznego i proces ten nie budzi zastrzeżeń (uwzględnia wszystkie elementy typowe dla tego procesu). Zatwierdzony na poziomie zgodnym z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi. Proces uwzględnia wszystkie ryzyka uznane przez bank za istotne. Bank wykorzystuje wyniki procesu szacowania kapitału i dokonuje alokacji kapitału wewnętrznego. Bank określił zasady alokacji kapitału. Bank określił zasady raportowania wykorzystania kapitału wewnętrznego.	Bank posiada – zatwierdzone przez zarząd – procedury uznawania rodzajów ryzyka za istotne. Procedury te obejmują metody ilościowe i jakościowe, które wykorzystują jedynie dane własne. Bank wykorzystuje zamkniętą listę rodzajów ryzyka ocenianych pod kątem istotności. Procedury wymagają jedynie uzasadnienia dla ryzyka, które uznano za istotne. Oszacowanie ryzyka w kapitale wewnętrznym jest poprawne, występują pewne braki obniżające efektywność zarządzania (nie pomijają jednak istotnych aspektów działania banku), nie wpływają znacząco na wyniki pomiaru i sytuację kapitałową banku. Bank sformalizował proces szacowania kapitału wewnętrznego, występują braki, które jednak nie mają wpływu na wielkość szacowanego kapitału wewnętrznego i/lub (np. sprawy dotyczące organizacji zarządzania). Zatwierdzony zgodnie z procedurami banku, niemniej nie zgodnie z przepisami prawa. Bank nie uwzględnia w procesie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka, niemniej odpowiednio to uzasadnia (np. ryzyko płynności, ryzyko braku zgodności). Bank wykorzystuje wyniki procesu szacowania kapitału i dokonuje alokacji kapitału wewnętrznego, niemniej nie sformalizował zasad alokacji.	Procedury uznawania rodzajów ryzyka za istotne nie zostały zatwierdzone przez zarząd, albo zawierają tylko metody ilościowe lub jakościowe. Procedury nie zawierają predefiniowanej listy rodzajów ryzyka badanych pod kątem istotności ani nie przewidują mechanizmu wskazywania ryzyka, które mogą być uznane za istotne. Procedury nie wymagają uzasadnienia uznania ryzyka za istotne. Występują błędy w oszacowaniu ryzyka w kapitale wewnętrznym, bądź oszacowanie pomija istotne aspekty działalności banku. Wyniki oszacowania nie są pełne i nie przedstawiają całościowo aktualnej sytuacji kapitałowej banku. Bank sformalizował proces szacowania kapitału, a występujące braki, mogą wpłynąć na pomiar kapitału wewnętrznego (np. limity, założenia testów warunków skrajnych). Zatwierdzony niezgodnie z procedurami banku i przepisami prawa. Bank nie uwzględnia w procesie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka, brak odpowiedniego uzasadnienia. Bank w ograniczonym zakresie dokonuje alokacji kapitału wewnętrznego (ograniczone wspieranie działalności banku).	Bank nie posiada pisemnych procedur uznawania ryzyka za istotne. Oszacowanie ryzyka w kapitale wewnętrznym nie jest adekwatne do skali i złożoności działania banku, nie odzwierciedla aktualnej sytuacji kapitałowej banku. Bank nie posiada procedury szacowania kapitału wewnętrznego. Bank posiada procedurę niemniej nie jest ona dostosowana do skali i profilu działania, tym samym proces nie przedstawia rzetelnej informacji o wewnętrznym wymogu kapitałowym. Bank nie dokonuje alokacji, pomimo sformalizowania zasad. Brak zasad alokacji kapitału. Brak raportowania wykorzystania kapitału wewnętrznego.
Bank kompleksowo uwzględnia zarządzanie ryzykiem nadmiernej dźwigni	Bank uwzględnia zarządzanie ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej w	Bank nie posiada regulacji dotyczących zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni	Bank nie posiada regulacji dotyczących zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni

UKNF – Metodyka BION

finansowej w strategii/politykę zarządzania, lub dedykowanej regulacji. W przypadku, gdy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej zostało uznane za istotne, bank określił poziom apetytu na to ryzyko. Bank posiada system pomiaru ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej. Bank wprowadził narzędzia do monitorowania narażenia banku na ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej, uwzględniające dobre praktyki. System informacji zarządczej jest kompletny (określa częstotliwość, zakres informacji, odbiorców, komórki sporządzające, sposób raportowania), zapewnia dostarczanie rzetelnej i regularnej informacji o ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej. Obszar objęty jest kontrolą wewnętrzną, która obejmuje ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej (potwierdzone planem kontroli). Na podstawie wyników procesu BION audyt wewnętrzny oceniony jako skuteczny.	strategii/politykę zarządzania. W przypadku, gdy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej zostało uznane za istotne, bank nie określił poziom apetytu na to ryzyko. Bank posiada system pomiaru ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej. Bank wprowadził narzędzia do monitorowania narażenia banku na ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej, uwzględniające dobre praktyki. Metody pomiaru nieregularnie podlegają procesowi weryfikacji. System informacji zarządczej zawiera nieznaczne braki (nie określa zakresu, bądź częstotliwości, bądź odbiorców, bądź komórek sporządzających, bądź sposobu raportowania), niemniej zapewnia dostarczanie regularnej i pełnej informacji ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej. Obszar objęty jest kontrolą wewnętrzną, która obejmuje ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION nie są znaczące z nadzorczego punktu widzenia.	finansowej. System pomiaru ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej budzi zastrzeżenia. System informacji zarządczej zawiera istotne braki (nie jest kompletny) i/lub nie zapewnia dostarczania regularnej i pełnej informacji o poziomie lub profilu ryzyka. System informacji zarządczej został sformalizowany (jest kompletny), niemniej nie zapewnia regularnej i/lub rzetelnej informacji o ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia radykalnych działań. Brak ich eliminacji w przyszłości może w negatywny sposób wpłynąć na sytuację ekonomiczną – finansową banku. Obniżają istotnie skuteczność audytu wewnętrznego.	finansowej, pomimo uznania tego ryzyka za istotne. Bank nie posiada systemu pomiaru ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej. Bank nie posiada narzędzi do monitorowania ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej. System informacji zarządczej nie został sformalizowany lub w systemie występują nieprawidłowości ograniczające dostęp do informacji o poziomie ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej. System informacji zarządczej wymaga istotnych uzupełnień. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia natychmiastowych działań przez bank (włącznie z ewentualnym zastosowaniem przez KNF środka nadzorczego lub sankcji nadzorczej). Świadczą o braku efektywnego i skutecznego audytu.
Ryzyka uznane przez bank za istotne (nieuwzględnione w pozostałych częściach formularza) zostały kompleksowo ujęte w strategii/politykę zarządzania, lub dedykowanej regulacji. W przypadku, gdy rodzajów ryzyka uznanych za istotne, bank określił poziom apetytu na to ryzyko. Bank posiada system identyfikacji i pomiaru rodzajów ryzyka uznanych za istotne (nieuwzględnionych w innych częściach formularza). Zostały wprowadzone zasady ograniczania/limitowania ryzyka.	Ryzyka uznane przez bank za istotne (nieuwzględnione w pozostałych częściach formularza) zostały ujęte w strategii/polityce zarządzania. W przypadku, innych rodzajów ryzyka uznanych za istotne (nieuwzględnione w pozostałych częściach formularza), bank nie określił poziom apetytu na te ryzyka. Bank posiada system identyfikacji i pomiaru rodzajów ryzyka uznanych za istotne (nieuwzględnionych w innych częściach formularza). Zostały wprowadzone zasady ograniczania/limitowania ryzyka.	Regulacje dotyczące rodzajów ryzyka uznanych przez bank za istotne (nieuwzględnionych w pozostałych częściach formularza) są niekompletne. System identyfikacji i pomiaru rodzajów ryzyka uznanych za istotne (nieuwzględnione w innych częściach formularza) budzi zastrzeżenia. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla rodzajów ryzyka uznanych za istotne (nieuwzględnionych w innych częściach formularza) jedynie w przypadku zbliżającego się zagrożenia. System informacji zarządczej zawiera	Bank nie posiada regulacji dotyczących zarządzania innymi rodzajami ryzyka uznanych przez bank za istotne (nieuwzględnionych w pozostałych częściach formularza). Bank nie posiada systemu pomiaru dla rodzajów ryzyka zidentyfikowanych przez bank za istotne (nieuwzględnionych w innych częściach formularza). Bank nie przeprowadza testów warunków skrajnych dla zidentyfikowanych przez bank za istotne (nieuwzględnionych w innych częściach formularza). Metody pomiaru rodzajów ryzyka

UKNF – Metodyka BION

Bank regularnie, zgodnie z procedurą przeprowadza testy warunków skrajnych dla rodzajów ryzyka uznanych za istotne (nieuwzględnionych w innych częściach formularza). Metody pomiaru podlegają regularnemu procesowi weryfikacji. System informacji zarządczej jest kompletny (określa częstotliwość, zakres informacji, odbiorców, komórki sporządzające, sposób raportowania), zapewnia dostarczanie rzetelnej i regularnej informacji o poziomie i profilu rodzajów ryzyka uznanych za istotne (nieuwzględnionych w innych częściach formularza). Obszar objęty jest kontrolą wewnętrzną, która obejmuje wszystkie ryzyka uznane za istotne (nieuwzględnione w innych częściach formularza), co jest potwierdzone planem kontroli.	Bank niezgodnie z procedurą (niezgodnie z metodologią lub nieterminowo) przeprowadza testy warunków skrajnych dla rodzajów ryzyka uznanych za istotne (nieuwzględnionych w innych częściach formularza). Metody pomiaru nieregularnie podlegają procesowi weryfikacji. System informacji zarządczej zawiera nieznaczne braki (nie określa zakresu, bądź częstotliwości, bądź odbiorców, bądź komórek sporządzających, bądź sposobu raportowania), niemniej zapewnia dostarczanie regularnej i pełnej informacji o poziomie i profilu rodzajów ryzyka uznanych za istotne (nieuwzględnionych w innych częściach formularza). Obszar objęty jest kontrolą wewnętrzną, która obejmuje wszystkie ryzyka uznane za istotne (nieuwzględnione w innych częściach formularza). Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION nie są znaczące z nadzorczego punktu widzenia (nie stwarzają zagrożenia bezpośredniego i pośredniego) dla bezpieczeństwa lokat, tym samym w sposób znaczący nie obniżają oceny skuteczności audytu wewnętrznego.	istotne braki (nie jest kompletny) i/lub nie zapewnia dostarczania regularnej i pełnej informacji o poziomie lub profilu ryzyka. System informacji zarządczej został sformalizowany (jest kompletny), niemniej nie zapewnia regularnej i/lub rzetelnej informacji o poziomie i profilu rodzajów ryzyka uznanych za istotne (nieuwzględnionych w innych częściach formularza). Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia radykalnych działań. Brak ich eliminacji w przyszłości może w negatywny sposób wpłynąć na sytuację ekonomiczną – finansową banku. Obniżają istotnie skuteczność audytu wewnętrznego.	zidentyfikowanych przez bank za istotne nie podlegają weryfikacji. System informacji zarządczej nie został sformalizowany lub w systemie występują nieprawidłowości ograniczające dostęp do informacji o poziomie i profilu rodzajów ryzyka uznanych za istotne. (nieuwzględnionych w innych częściach formularza). System informacji zarządczej wymaga istotnych uzupełnień. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku procesu BION wymagają podjęcia natychmiastowych działań przez bank (włącznie z ewentualnym zastosowaniem przez KNF środka nadzorczego lub sankcji nadzorczej). Świadczą o braku efektywnego i skutecznego audytu.
---	---	---	--

Część H – Zarządzanie bankiem

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Szczegółowy podział obowiązków w procesie opracowywania, opiniowania i zatwierdzania strategii zarządzania ryzykiem w Banku oraz apetytu na ryzyko nie budzą zastrzeżeń. Bank w sposób właściwy monitoruje realizację strategii zarządzania ryzykiem. Przy określaniu strategii zarządzania ryzykiem oraz apetytu na ryzyko Bank bierze pod uwagę odpowiednie czynniki wewnętrzne i zewnętrzne. Bank ustanowił odpowiedni katalog rodzajów ryzyka oraz we właściwy sposób zarządza również tymi rodzajami ryzyka, które przez Bank zostały uznane za nieistotne. Stosowane w polityce wynagrodzeń ilościowe i jakościowe kryteria zaliczania do kategorii osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku są właściwe. Polityka wynagrodzeń w sposób właściwy obejmuje podmioty zależne Banku. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych jest odpowiedni, a zmienne składniki wynagrodzenia są wypłacane i odraczane w sposób właściwy. Bank poprzez politykę wynagrodzeń w sposób odpowiedni zachęca do szczególnej dbałości o długoterminowe dobro Banku. Bank w sposób prawidłowy zapewnia możliwość wstrzymania, ograniczenia, odmowy wypłaty lub realizacji zmiennych składników wynagrodzenia. Zasady wynagradzania kierowników kluczowych komórek organizacyjnych w przeważającym stopniu są właściwe.	Szczegółowy podział obowiązków w procesie opracowywania, opiniowania i zatwierdzania strategii zarządzania ryzykiem w banku oraz apetytu na ryzyko w przeważającym stopniu nie budzą zastrzeżeń. Bank w przeważającym stopniu w sposób właściwy monitoruje realizację strategii zarządzania ryzykiem. Przy określaniu strategii zarządzania ryzykiem oraz apetytu na ryzyko Bank w przeważającym stopniu bierze pod uwagę odpowiednie czynniki wewnętrzne i zewnętrzne. Bank w przeważającym stopniu ustanowił odpowiedni katalog rodzajów ryzyka oraz w przeważającym stopniu we właściwy sposób zarządza również tymi rodzajami ryzyka, które przez Bank zostały uznane za nieistotne. Stosowane w polityce wynagrodzeń ilościowe i jakościowe kryteria zaliczania do kategorii osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku są w przeważającym stopniu właściwe. Polityka wynagrodzeń w przeważającym stopniu w sposób właściwy obejmuje podmioty zależne Banku. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych jest w przeważającym stopniu odpowiedni, a zmienne składniki wynagrodzenia są w przeważającym stopniu wypłacane i odraczane w sposób właściwy. Bank poprzez politykę wynagrodzeń w przeważającym stopniu w sposób odpowiedni zachęca do szczególnej dbałości o długoterminowe dobro Banku. Bank w przeważającym stopniu w sposób	Szczegółowy podział obowiązków w procesie opracowywania, opiniowania i zatwierdzania strategii zarządzania ryzykiem w banku oraz apetytu na ryzyko budzi istotne zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy Bank w sposób właściwy monitoruje realizację strategii zarządzania ryzykiem. Istotne zastrzeżenia budzą czynniki wewnętrzne i zewnętrzne brane przez Bank pod uwagę przy określaniu strategii zarządzania ryzykiem oraz apetytu na ryzyko. Katalog rodzajów ryzyka ustanowiony przez Bank budzi istotne zastrzeżenia, podobnie jak zarządzanie przez Bank tymi rodzajami ryzyka, które przez Bank zostały uznane za nieistotne. Stosowane w polityce wynagrodzeń ilościowe i jakościowe kryteria zaliczania do kategorii osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku budzą zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy polityka wynagrodzeń w sposób właściwy obejmuje podmioty zależne Banku. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych budzi istotne zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy zmienne składniki wynagrodzenia są wypłacane i odraczane w sposób właściwy. Istnieją obawy, że Bank poprzez politykę wynagrodzeń w sposób nieodpowiedni zachęca do szczególnej dbałości o długoterminowe dobro Banku. Istnieją obawy, że Bank w sposób nieprawidłowy zapewnia możliwość wstrzymania, ograniczenia, odmowy wypłaty lub realizacji zmiennych składników wynagrodzenia. Istnieją	Szczegółowy podział obowiązków w procesie opracowywania, opiniowania i zatwierdzania strategii zarządzania ryzykiem w banku oraz apetytu na ryzyko jest niewłaściwy. Bank w sposób niewłaściwy monitoruje realizację strategii zarządzania ryzykiem. Przy określaniu strategii zarządzania ryzykiem oraz apetytu na ryzyko Bank nie bierze pod uwagę lub bierze w sposób nieodpowiedni czynniki wewnętrzne i zewnętrzne. Bank nie ustanowił odpowiedniego katalogu rodzajów ryzyka lub katalog ten jest niewłaściwy. Bank w sposób niewłaściwy zarządza rodzajami ryzyka, które przez bank zostały uznane za nieistotne. Stosowane w polityce wynagrodzeń ilościowe i jakościowe kryteria zaliczania do kategorii osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku są niewłaściwe. Polityka wynagrodzeń albo nie obejmuje podmiotów zależnych Banku albo obejmuje je w sposób niewłaściwy. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych jest nieodpowiedni, a zmienne składniki wynagrodzenia nie są lub są wypłacane i odraczane w sposób właściwy. Bank poprzez politykę wynagrodzeń nie zachęca do szczególnej dbałości o długoterminowe dobro Banku lub zachęca w sposób nieodpowiedni. Bank nie zapewnia możliwości wstrzymania, ograniczenia, odmowy wypłaty lub realizacji zmiennych składników wynagrodzenia. Zasady wynagradzania kierowników kluczowych

UKNF – Metodyka BION

	prawidłowy zapewnia możliwość wstrzymania, ograniczenia, odmowy wypłaty lub realizacji zmiennych składników wynagrodzenia. Zasady wynagradzania kierowników kluczowych komórek organizacyjnych w przeważającym stopniu są właściwe.	obawy, czy zasady wynagradzania kierowników kluczowych komórek organizacyjnych są właściwe.	komórek organizacyjnych są niewłaściwe.
Organizacja i funkcjonowanie organów Banku jest właściwa, Bank w sposób właściwy uwzględnił kryteria przy wypłacie dywidendy. Liczba dodatkowych funkcji pełnionych przez członków zarządu i rady nadzorczej jest odpowiednia. Bank w sposób właściwy dokonał podziału zadań w zarządzie. Struktura organizacyjna Banku nie budzi zastrzeżeń, kryteria dostosowania struktury organizacyjnej do strategii banku, modelu biznesowego, wielkości i profilu ryzyka oraz planów finansowych są właściwe. Bank w sposób prawidłowy zapewnia ciągłość na kluczowych stanowiskach. Organizacja systemu zarządzania ryzykiem, w tym kultura ryzyka, rola organów i komórek Banku, tzw. model trzech linii obrony, kontrola ryzyka oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych nie budzi zastrzeżeń. Nie budzą zastrzeżeń: analiza korzyści i zagrożeń, kryteria doboru podmiotów oraz monitorowanie działalności powierzonej podmiotom zewnętrznym, a także zasady prowadzenia działalności bancassurance, w tym regulacje wewnętrzne, zasady rozliczania, zakres przekazywanych informacji klientom oraz monitorowanie. Bank w sposób właściwy stosuje wybrane elementy ładu korporacyjnego, w tym te dotyczące nowych produktów, postępowania ze zgłoszonymi	Organizacja i funkcjonowanie organów Banku jest w przeważającym stopniu właściwe, Bank w przeważającym stopniu w sposób właściwy uwzględnił kryteria przy wypłacie dywidendy. Liczba dodatkowych funkcji pełnionych przez członków zarządu i rady nadzorczej jest w przeważającym stopniu odpowiednia. Bank w przeważającym stopniu w sposób właściwy dokonał podziału zadań w zarządzie. Struktura organizacyjna Banku w przeważającym stopniu nie budzi zastrzeżeń, kryteria dostosowania struktury organizacyjnej do strategii banku, modelu biznesowego, wielkości i profilu ryzyka oraz planów finansowych w przeważającym stopniu są właściwe. Bank w przeważającym stopniu w sposób prawidłowy zapewnia ciągłość na kluczowych stanowiskach. Organizacja systemu zarządzania ryzykiem, w tym kultura ryzyka, rola organów i komórek Banku, tzw. model trzech linii obrony, kontrola ryzyka oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych w przeważającym stopniu nie budzi zastrzeżeń. Analiza korzyści i zagrożeń, kryteria doboru podmiotów oraz monitorowanie działalności powierzonej podmiotom zewnętrznym w przeważającym stopniu nie budzą zastrzeżeń podobnie jak zasady prowadzenia działalności bancassurance,	Organizacja i funkcjonowanie organów Banku budzi istotne zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy Bank w sposób właściwy uwzględnił kryteria przy wypłacie dywidendy. Liczba dodatkowych funkcji pełnionych przez członków zarządu i rady nadzorczej budzi istotne zastrzeżenia. Podziału zadań w zarządzie budzi istotne zastrzeżenia. Struktura organizacyjna Banku budzi istotne zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy kryteria dostosowania struktury organizacyjnej do strategii banku, modelu biznesowego, wielkości i profilu ryzyka oraz planów finansowych są właściwe. Zapewnianie ciągłości na kluczowych stanowiskach budzą istotne zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy organizacja systemu zarządzania ryzykiem, w tym kultura ryzyka, rola organów i komórek Banku, tzw. model trzech linii obrony, kontrola ryzyka oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych są zorganizowane i działają w sposób właściwy. Analiza korzyści i zagrożeń, kryteria doboru podmiotów oraz monitorowanie działalności powierzonej podmiotom zewnętrznym budzą istotne zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy zasady prowadzenia działalności bancassurance, w tym regulacje wewnętrzne, zasady rozliczania, zakres przekazywanych informacji klientom oraz monitorowanie stosowane są w sposób właściwy. Istnieją	Organizacja i funkcjonowanie organów Banku jest niewłaściwa, Bank w sposób niewłaściwy uwzględnił kryteria przy wypłacie dywidendy lub w ogóle ich nie uwzględnił. Liczba dodatkowych funkcji pełnionych przez członków zarządu i rady nadzorczej jest niewłaściwa. Bank w sposób niewłaściwy dokonał podziału zadań w zarządzie. Struktura organizacyjna Banku jest niewłaściwa, brak kryteriów dostosowania struktury organizacyjnej do strategii banku, modelu biznesowego, wielkości i profilu ryzyka oraz planów finansowych albo są one niewłaściwe. Bank nie zapewnia ciągłości na kluczowych stanowiskach. Organizacja systemu zarządzania ryzykiem, w tym kultura ryzyka, rola organów i komórek Banku, kontrola ryzyka oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych są niewłaściwie zorganizowane lub działają w sposób niewłaściwy. Analiza korzyści i zagrożeń, kryteria doboru podmiotów oraz monitorowanie działalności powierzonej podmiotom zewnętrznym są wykonywane niewłaściwie lub nie są wykonywane. Zasady prowadzenia działalności bancassurance, w tym regulacje wewnętrzne, zasady rozliczania, zakres przekazywanych informacji klientom oraz monitorowanie są wykonywane niewłaściwie lub nie są wykonywane.

UKNF – Metodyka BION

naruszeniami oraz równego dostępu do informacji. Bank w sposób właściwy zarządza ryzykiem reputacji. Zarządzanie Bankiem hipotecznym nie budzi wątpliwości. Bank prawidłowo prowadzi rachunek zabezpieczenia listów zastawnych oraz przekazuje odpisy do Komisji Nadzoru Finansowego. Bank przestrzega zapisów w zakresie funduszy własnych określonych w ustawie o listach zastawnych i bankach hipotecznych.	w tym regulacje wewnętrzne, zasady rozliczania, zakres przekazywanych informacji klientom oraz monitorowanie. Bank w przeważającym stopniu w sposób właściwy stosuje wybrane elementy ładu korporacyjnego, w tym te dotyczące nowych produktów, postępowania ze zgłoszonymi naruszeniami oraz równego dostępu do informacji. Bank w przeważającym stopniu w sposób właściwy zarządza ryzykiem reputacji. Zarządzanie Bankiem hipotecznym w przeważającym stopniu jest właściwe. Nieprawidłowości stwierdzone w prowadzeniu rachunku zabezpieczenia listów zastawnych lub przestrzeganiu przepisów w zakresie funduszy własnych określonych w ustawie o listach zastawnych i bankach hipotecznych nie są znaczące z nadzorczego punktu widzenia.	obawy, czy Bank w sposób właściwy stosuje wybrane elementy ładu korporacyjnego, w tym te dotyczące nowych produktów, postępowania ze zgłoszonymi naruszeniami oraz równego dostępu do informacji oraz czy Bank w sposób właściwy zarządza ryzykiem reputacji. Zarządzanie Bankiem hipotecznym budzi istotne zastrzeżenia. Stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu rachunku zabezpieczenia listów zastawnych lub przestrzeganiu przepisów w zakresie funduszy własnych określonych w ustawie o listach zastawnych i bankach hipotecznych.	Bank w sposób niewłaściwy stosuje lub w ogóle nie stosuje wybranych elementów ładu korporacyjnego oraz w sposób niewłaściwy zarządza lub w ogóle nie zarządza ryzykiem reputacji. Zarządzanie bankiem hipotecznym jest niewłaściwe. Stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu rachunku zabezpieczenia listów zastawnych lub przestrzeganiu przepisów w zakresie funduszy własnych określonych w ustawie o listach zastawnych i bankach hipotecznych.
System informacji zarządczej nie budzi zastrzeżeń i w sposób właściwy łączy informacje o ryzyku oraz o realizacji strategii, planów finansowych, budżetów jednostek Banku. Zapewnianie jakości i rzetelności danych generowanych przez system informacji zarządczej nie budzi zastrzeżeń. Bank przypisał kluczowe mechanizmy kontrolne do określonych, istotnych procesów w banku. Niezależny monitoring przestrzegania mechanizmów kontrolnych jest właściwy. Bank w sposób właściwy zapewniania zgodność z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami etycznymi oraz w sposób właściwy zarządza ryzykiem braku zgodności. Organizacja i funkcjonowanie komórki audytu wewnętrznego, w tym jej niezależność nie budzą zastrzeżeń. Komórka audytu	System informacji zarządczej w przeważającym stopniu nie budzi zastrzeżeń i w przeważającym stopniu w sposób właściwy łączy informacje o ryzyku oraz o realizacji strategii, planów finansowych, budżetów jednostek Banku. Zapewnianie jakości i rzetelności danych generowanych przez system informacji zarządczej w przeważającym stopniu nie budzi zastrzeżeń. Bank przypisał większość kluczowych mechanizmów kontrolnych do określonych, istotnych procesów w banku. Niezależny monitoring przestrzegania mechanizmów kontrolnych w przeważającym stopniu jest właściwy. Bank w większości przypadków w sposób właściwy zapewniania zgodność z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami etycznymi oraz w przeważającym stopniu w sposób	System informacji zarządczej budzi istotne zastrzeżenia i w sposób właściwy łączy informacje o ryzyku oraz o realizacji strategii, planów finansowych, budżetów jednostek Banku. Zapewnianie jakości i rzetelności danych generowanych przez system informacji zarządczej budzą istotne zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy Bank w sposób właściwy przypisał kluczowe mechanizmy kontrolne do określonych istotnych procesów w banku. Niezależny monitoring przestrzegania mechanizmów kontrolnych budzi istotne zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy Bank w sposób właściwy zapewniania zgodność z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami etycznymi oraz czy w sposób właściwy zarządza ryzykiem braku zgodności. Organizacja i funkcjonowanie komórki audytu	System informacji zarządczej jest niewłaściwy i nie łączy informacji o ryzyku oraz o realizacji strategii, planów finansowych, budżetów jednostek Banku albo robi to w sposób niewłaściwy. Zapewnianie jakości i rzetelności danych generowanych przez system informacji zarządczej jest niewłaściwe. Bank nie przypisał kluczowych mechanizmów kontrolnych do określonych istotnych procesów w banku lub zrobił to w sposób niewłaściwy. Niezależny monitoring przestrzegania mechanizmów kontrolnych jest niewłaściwy. Bank nie zapewniania zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami etycznymi lub robi to w sposób niewłaściwy oraz nie zarządza lub zarządza w sposób niewłaściwy ryzykiem braku zgodności. Organizacja i funkcjonowanie komórki

UKNF – Metodyka BION

wewnętrznego w ramach badań audytowych uwzględnia wielkość i profil poszczególnych rodzajów ryzyka występujących w banku oraz stosuje odpowiednie metodyki. Terminowość realizacji zaleceń/rekomendacji KNF i komórki audytu wewnętrznego nie budzą zastrzeżeń. Współpraca z nadzorem bankowym jest właściwa.	właściwy zarządza ryzykiem braku zgodności. Organizacja i funkcjonowanie komórki audytu wewnętrznego, w tym jej niezależność w przeważającym stopniu nie budzą wątpliwości. Komórka audytu wewnętrznego w ramach badań audytowych w przeważającym stopniu uwzględnia wielkość i profil poszczególnych rodzajów ryzyka występujących w Banku oraz stosuje odpowiednie metodyki. Terminowość realizacji zaleceń/rekomendacji KNF i komórki audytu wewnętrznego w większości przypadków nie budzą wątpliwości. Współpraca z nadzorem bankowym jest w przeważającym stopniu właściwa.	wewnętrznego, w tym jej niezależność budzą istotne zastrzeżenia. Istnieją obawy, czy komórka audytu wewnętrznego w ramach badań audytowych uwzględnia wielkość i profil poszczególnych rodzajów ryzyka występujących w Banku oraz stosuje odpowiednie metodyki. Terminowość realizacji zaleceń/rekomendacji KNF i komórki audytu wewnętrznego budzą istotne zastrzeżenia. Współpraca z nadzorem bankowym budzi istotne zastrzeżenia.	audytu wewnętrznego, w tym jej niezależność nie są właściwe. Komórka audytu wewnętrznego w ramach badań audytowych nie uwzględnia wielkość i profilu poszczególnych rodzajów ryzyka występujących w banku oraz nie stosuje odpowiednich metodyk. Realizacji zaleceń/rekomendacji KNF i komórki audytu wewnętrznego nie odbywa się w terminie. Współpraca z nadzorem bankowym jest niewłaściwa.
Współpraca z nadzorem bankowym jest dobra. Bank otwarcie prezentuje sytuację banku i terminowo informuje o wszystkich istotnych dla banku zdarzeniach.	Współpracę z nadzorem bankowym można uznać za efektywną. Sporadycznie zdarzają się opóźnienia w przekazywaniu przez bank informacji, ale jest ona rzetelna.	Współpraca z nadzorem bankowym budzi duże zastrzeżenia z uwagi na nieprzekazywanie przez bank w terminie istotnych informacji.	Brak jest dobrej współpracy banku z nadzorem bankowym a informacje przekazywane nadzorowi są nierzetelne i nieterminowe.
Plan naprawy podlega systematycznemu przeglądowi pod kątem konieczności aktualizacji. Bank posiada regulacje określające założenia przyjmowane przy aktualizacji planu. Kryteria doboru wskaźników są jasno określone, a proces ustalania progów uwzględnia wskazówki KNF. Plan naprawy polega regularnemu testowaniu zgodnie z przyjętym harmonogramem. Informacje związane z procesem aktualizacji i testowania planu naprawy są regularnie omawiane na posiedzeniach zarządu i rady nadzorczej zgodnie z przyjętymi regulacjami.	Plan naprawy podlega przeglądowi pod kątem konieczności aktualizacji jedynie w przypadku wystąpienia zagrożeń lub potencjalnych zagrożeń. Kryteria doboru wskaźników i ustalania progów zostały określone, jednak nie w pełni wypełniają wytyczne KNF . Plan naprawy polega testowaniu zgodnie z przyjętym harmonogramem. Informacje związane z procesem aktualizacji i testowania planu naprawy są okazjonalnie omawiane na posiedzeniach zarządu i rady nadzorczej.	Plan naprawy podlega przeglądowi pod kątem konieczności aktualizacji jedynie w przypadku wystąpienia zagrożeń. Bank nie określił kryteriów doboru wskaźników lub progów. Plan naprawy polega testowaniu jedynie w przypadku potencjalnych zagrożeń. Informacje związane z procesem aktualizacji i testowania planu naprawy są okazjonalnie omawiane na posiedzeniach zarządu i rady nadzorczej.	Plan naprawy nie podlega przeglądowi. Bank nie posiada regulacji określających zarządzanie planem naprawy.
Współpraca z podmiotem dominującym jest właściwa.	Współpraca z podmiotem dominującym jest w przeważającym stopniu właściwa.	Istnieją obawy czy współpraca z podmiotem dominującym jest właściwa.	Współpraca z podmiotem dominującym jest niewłaściwa lub w ogóle nie ma takiej współpracy.

ZAŁĄCZNIK 2. Wytyczne do oceny obszarów badanych w procesie BION w zakresie poziomu ryzyka

Oceny „połówkowe” pozwalają na doprecyzowanie oceny w przypadku banku, który spełnia nie wszystkie, a większość przesłanek dla nadania oceny całkowitej. Ocena „połówkowa” nadawana jest w momencie, gdy powstaje wątpliwość, którą z ocen „całkowitych” nadać.

Część A – Analiza modelu biznesowego

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Bank generuje wysokie i stabilne zyski (stopy zwrotu) z prowadzonej działalności - adekwatnie do struktury finansowania i przyjętego apetytu na ryzyko. Bank nie posiada znaczących koncentracji: aktywów lub/i niestabilnych źródeł przychodów.	Bank generuje zyski (stopy zwrotu) z prowadzonej działalności, adekwatnie do struktury finansowania i przyjętego apetytu na ryzyko – nie wyróżnia się jednak na tle grupy rówieśniczej lub wcześniej zyski te były wyższe. W banku stwierdzono umiarkowany stopień występowania koncentracji: aktywów lub/i niestabilnych źródeł przychodów.	Bank generuje niskie lub niestabilne zyski (stopy zwrotu), z prowadzonej działalności, co może wynikać ze struktury finansowania i przyjętego apetytu na ryzyko. W banku stwierdzono podwyższoną koncentrację: aktywów lub/i niestabilnych źródeł przychodów.	Bank generuje straty bądź bardzo niskie lub niestabilne zyski (stopy zwrotu), w oparciu o nieakceptowalny apetyt na ryzyko lub strukturę finansowania zapewniającą uzyskiwanie tych zysków. Bank charakteryzuje się wysoką koncentracją: aktywów i niestabilnych źródeł przychodów.

Część B – Ryzyko kredytowe, ryzyko koncentracji kredytowej, ryzyko rozliczenia/dostawy**1. Ryzyko kredytowe**

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Charakter i zakres ekspozycji banku dotyczących ryzyka kredytowego banku wiąże się z niskim ryzykiem i jest przewidywane utrzymanie takiego stanu w przyszłości. Kredyty ze stratą, kredyty z opóźnieniami spłaty, a także pozostałe kredyt generują niskie ryzyko dla banku – w banku nie występuje ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta.	Charakter i zakres ekspozycji banku dotyczących ryzyka kredytowego banku wiążą się z umiarkowanym ryzykiem i jest przewidywane utrzymanie takiego stanu w przyszłości. Kredyty ze stratą, kredyty z opóźnieniami spłaty, a także pozostałe kredyt generują umiarkowane ryzyko dla banku – w banku występuje umiarkowane ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez	Charakter i zakres ekspozycji banku dotyczących ryzyka kredytowego banku wiążą się z podwyższonym ryzykiem. Kredyty ze stratą oraz kredyty z opóźnieniami spłaty generują podwyższone ryzyko dla banku, a pozostałe kredyty generują podwyższone ryzyko i jest prawdopodobne pogorszenie ich jakości przy dalszym utrzymywaniu niesprzyjających warunków – w banku występuje	Charakter i zakres ekspozycji banku dotyczących ryzyka kredytowego banku wiążą się z wysokim ryzykiem. Kredyty ze stratą, kredyty z opóźnieniami spłaty, a także pozostałe kredyt generują wysokie ryzyko dla banku – w banku występuje wysokie ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta. Występuje bezpośrednie zagrożenie dla

UKNF – Metodyka BION

Wskaźniki jakości aktywów kształtują się znacznie powyżej średniej dla grupy rówieśniczej.	klienta lub kontrahenta.	podwyższone ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta.	wypłacalności banku z powodu skrajnie negatywnego wpływu jakości aktywów na kapitał banku.
--	--------------------------	---	--

2. Ryzyko koncentracji kredytowej

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Poziom koncentracji kredytowej z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów stwarza niskie ryzyko dla banku. W banku występuje niskie ryzyko związane z koncentracją kredytową z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów z uwzględnieniem powiązań instytucjonalnych, sektorowych, regionalnych, charakteru działalności (również obrotu zbliżonymi towarami), a także stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego i pośrednich ekspozycji kredytowych.	Poziom koncentracji kredytowej z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów generuje umiarkowane ryzyko dla banku. W banku występuje umiarkowane ryzyko związane z koncentracją kredytową z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów z uwzględnieniem powiązań instytucjonalnych, sektorowych, regionalnych, charakteru działalności (również obrotu zbliżonymi towarami), a także stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego i pośrednich ekspozycji kredytowych.	Poziom koncentracji kredytowej z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów generuje podwyższone ryzyko dla banku. W banku występuje podwyższone ryzyko związane z koncentracją kredytową z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów z uwzględnieniem powiązań instytucjonalnych, sektorowych, regionalnych, charakteru działalności (również obrotu zbliżonymi towarami), a także stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego i pośrednich ekspozycji kredytowych.	Poziom koncentracji kredytowej z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów generuje wysokie ryzyko dla banku. W banku występuje wysokie ryzyko związane z koncentracją kredytową z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów z uwzględnieniem powiązań instytucjonalnych, sektorowych, regionalnych, charakteru działalności (również obrotu zbliżonymi towarami), a także stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego i pośrednich ekspozycji kredytowych.

3. Ryzyko rozliczenia/dostawy

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Zakres i jakość gwarancji i dodatkowych zabezpieczeń związanych z ryzykiem rozliczenia/dostawy generują niskie ryzyko dla banku. Ryzyko rozliczenia/dostawy instrumentów dłużnych, instrumentów kapitałowych, walut obcych i towarów w umownych terminach jest oceniane jako niskie.	Zakres i jakość gwarancji i dodatkowych zabezpieczeń związanych z ryzykiem rozliczenia/dostawy generują umiarkowane ryzyko dla banku. Występuje umiarkowane ryzyko rozliczenia/dostawy instrumentów dłużnych, instrumentów kapitałowych, walut obcych i towarów w terminach wynikających z umów.	Zakres i jakość gwarancji i dodatkowych zabezpieczeń związanych z ryzykiem rozliczenia/dostawy generują podwyższone ryzyko dla banku. Występuje podwyższone ryzyko rozliczenia/dostawy instrumentów dłużnych, instrumentów kapitałowych, walut obcych i towarów w terminach wynikających z umów.	Zakres i jakość gwarancji i dodatkowych zabezpieczeń związanych z ryzykiem rozliczenia/dostawy generują wysokie ryzyko dla banku. Występuje wysokie ryzyko rozliczenia/dostawy instrumentów dłużnych, instrumentów kapitałowych, walut obcych i towarów w terminach wynikających z umów.

Część C – Ryzyko rynkowe

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Charakter i zakres ekspozycji banku dotyczących ryzyka rynkowego banku generują niskie ryzyko. Ekspozycje banku na ryzyko rynkowe nie są złożone. Poziom koncentracji ryzyka rynkowego nie generuje ryzyka. Ekspozycje banku na ryzyko rynkowe nie wpływają na generowanie nieprzewidywalnych zysków.	Charakter i zakres ekspozycji banku dotyczących ryzyka rynkowego banku wiąże się z umiarkowanym ryzykiem. Złożoność ekspozycji banku na ryzyko rynkowe jest umiarkowana. Poziom koncentracji ryzyka rynkowego jest umiarkowany. Ekspozycje banku na ryzyko rynkowe wpływają w niewielkim stopniu na uzyskiwanie nieprzewidywalnych zysków.	Charakter i zakres ekspozycji banku dotyczących ryzyka rynkowego banku wiąże się z podwyższonym ryzykiem. Złożoność ekspozycji banku na ryzyko rynkowe jest podwyższone. Poziom koncentracji ryzyka rynkowego jest podwyższony. Ekspozycje banku na ryzyko rynkowe wpływają w podwyższonym stopniu na generowanie nieprzewidywalnych zysków.	Charakter i zakres ekspozycji banku dotyczących ryzyka rynkowego banku wiąże się z wysokim poziomem ryzyka. Złożoność ekspozycji banku na ryzyko rynkowe jest wysoka. Poziom koncentracji ryzyka rynkowego jest wysoki. Ekspozycje banku na ryzyko rynkowe wpływają w wysokim stopniu na generowanie nieprzewidywalnych zysków.

Część D – Ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Poziom wrażliwości wartości ekonomicznej banku na zmiany stóp procentowych wskazuje na niskie ryzyko w tym obszarze. Poziom wrażliwości przychodów na zmiany stóp procentowych w niskim stopniu wpływa na poziom ryzyka banku. Złożoność oraz wielkość ryzyka stopy procentowej wynikająca z oferowanych przez bank produktów jest niska. Podatność banku na zmiany rynkowych stóp procentowych (polityka cenowa banku) jest niska.	Poziom wrażliwości wartości ekonomicznej banku na zmiany stóp procentowych wskazuje na umiarkowane ryzyko w tym obszarze. Poziom wrażliwości przychodów na zmiany stóp procentowych wpływa w umiarkowanym stopniu na poziom ryzyka banku. Złożoność oraz wielkość ryzyka stopy procentowej wynikająca z oferowanych przez bank produktów jest umiarkowana. Podatność banku na zmiany rynkowych stóp procentowych (polityka cenowa banku) jest umiarkowana.	Poziom wrażliwości wartości ekonomicznej banku na zmiany stóp procentowych wskazuje na podwyższone ryzyko w tym obszarze. Poziom wrażliwości przychodów na zmiany stóp procentowych wpływa w podwyższonym stopniu na poziom ryzyka banku. Złożoność oraz wielkość ryzyka stopy procentowej wynikająca z oferowanych przez bank produktów jest podwyższona. Podatność banku na zmiany rynkowych stóp procentowych (polityka cenowa banku) jest podwyższona.	Poziom wrażliwości wartości ekonomicznej banku na zmiany stóp procentowych wskazuje na wysokie ryzyko w tym obszarze. Poziom wrażliwości przychodów na zmiany stóp procentowych wpływa w wysokim stopniu na poziom ryzyka banku. Złożoność oraz wielkość ryzyka stopy procentowej wynikająca z oferowanych przez bank produktów jest wysoka. Podatność banku na zmiany rynkowych stóp procentowych (polityka cenowa banku) jest wysoka.

Część E – Ryzyko operacyjne

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Czynniki ryzyka operacyjnego w banku, w tym wynikające z podkategorii tego ryzyka, charakteryzują się wysoką stabilnością w czasie, przy niskim poziomie dotkliwości. Sposób prowadzenia działalności nie generuje ryzyka co jest potwierdzone przez niską wartość powiązanych z nim poniesionych strat, również w odniesieniu do grupy banków porównywanych. Poziom poniesionych przez bank strat w ostatnich latach był niski lub uległ zmniejszeniu.	Czynniki ryzyka operacyjnego w banku, w tym wynikające z podkategorii tego ryzyka, charakteryzują się umiarkowaną stabilnością w czasie lub umiarkowanym poziomem dotkliwości. Umiarkowana istotność ekspozycji banku na ryzyko operacyjne jest potwierdzana przez umiarkowaną wartość powiązanych z nim poniesionych strat, również w odniesieniu do grupy banków porównywanych. Poziom poniesionych przez bank strat w ostatnich latach był umiarkowany lub spodziewane jest zwiększenie poziomu strat z historycznie niskiego poziomu lub zmniejszenie z historycznie wysokiego poziomu.	W banku występują czynniki ryzyka operacyjnego, w tym wynikające z podkategorii tego ryzyka o wysokiej zmienności w czasie lub charakteryzujące się wysokim poziomem dotkliwości. Ekspozycja banku na ryzyko operacyjne jest podwyższona i jest potwierdzana przez podwyższoną wartość powiązanych z nim poniesionych strat, również w odniesieniu do grupy banków porównywanych. Poziom poniesionych przez bank strat w ostatnich latach był podwyższony lub spodziewane jest zwiększenie poziomu strat z historycznie niskiego poziomu lub zmniejszenie z historycznie wysokiego poziomu.	W banku występują czynniki ryzyka operacyjnego, w tym wynikających z podkategorii tego ryzyka, które charakteryzują się wysoką zmiennością w czasie i wysokim poziomem dotkliwości. Ekspozycja banku na ryzyko operacyjne jest wysoka i jest potwierdzana przez wysoką wartość powiązanych z nim poniesionych strat, również w odniesieniu do grupy banków porównywanych. Poziom poniesionych przez bank strat w ostatnich latach był wysoki lub uległ istotnemu zwiększeniu lub grozi powstaniem straty netto.

Część F – Ryzyko płynności i ryzyko finansowania**1. Ryzyko płynności**

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Miary płynnościowe są na poziomie znacząco przekraczającym wymogi nadzorcze i jest przewidywane utrzymanie takiego stanu w przyszłości. W banku nie występują zauważalne niedopasowania płynnościowe (dotyczące np. terminów zapadalności, walutowe, itd.). Bank posiada pełną	Miary płynnościowe są na poziomie przekraczającym wymogi nadzorcze, ale odnotowuje się pogarszanie poziomu tych miar. Występuje niskie ryzyko niedopasowania płynnościowego w banku (dotyczące np. terminów zapadalności, walutowe, itd.). Zdolność kompensacji niedoborów	Miary płynnościowe ulegają pogorszeniu i/lub nie spełniają wymogów nadzorczych oraz stwarzają istotne ryzyko utrzymania/pogorszenia tego stanu. Występuje umiarkowane ryzyko niedopasowania płynnościowego w banku (dotyczące np. terminów zapadalności, walutowe, itd.). Zdolność	Miary płynnościowe ulegają szybkiemu pogorszeniu i/lub nie spełniają wymogów nadzorczych oraz stwarzają wysokie ryzyko dla działalności banku Zdolność kompensacji niedoborów płynnościowych, w tym struktura i stabilność finansowania długoterminowego (z uwzględnieniem

UKNF – Metodyka BION

zdolność do kompensacji niedoborów płynnościowych w krótkim, średnim oraz długim horyzoncie czasowym, a także na wypadek scenariuszy skrajnych. Struktura i stabilność finansowania długoterminowego (powyżej jednego roku) nie stwarza ryzyka dla działalności banku – analiza z uwzględnieniem stosowanego przez bank modelu biznesowego.	płynnościowych, w tym struktura i stabilność finansowania długoterminowego (z uwzględnieniem stosowanego przez bank modelu biznesowego), stwarzają niskie ryzyko dla działalności banku.	kompensacji niedoborów płynnościowych, w tym struktura i stabilność finansowania długoterminowego (z uwzględnieniem stosowanego przez bank modelu biznesowego), stwarzają umiarkowane ryzyko dla działalności banku.	stosowanego przez bank modelu biznesowego), stwarzają wysokie ryzyko dla działalności banku.
---	--	--	--

2. Ryzyko finansowania

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
W banku nie występuje zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej. Inne czynniki wpływające na ryzyko finansowania (np. ryzyko reputacyjne, dostęp do rynkowych źródeł finansowania, itd.) nie generują ryzyka dla banku. Ocenia się, że bank jest zdolny do wywiązania się ze zobowiązań finansowych również w przypadku niesprzyjających warunków funkcjonowania.	Zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej oceniane jest jako niskie. Inne czynniki wpływające na ryzyko finansowania (np. ryzyko reputacyjne, dostęp do rynkowych źródeł finansowania, itd.) generują dla banku niskie ryzyko.	Zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej oceniane jest na umiarkowane. Inne czynniki wpływające na ryzyko finansowania (np. ryzyko reputacyjne, dostęp do rynkowych źródeł finansowania, itd.) generują dla banku umiarkowane ryzyko.	Zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, oceniane jest na wysokie. Inne czynniki wpływające na ryzyko finansowania (np. ryzyko reputacyjne, dostęp do rynkowych źródeł finansowania, itd.) generują dla banku wysokie ryzyko. Ocenia się, że bank jest nie jest lub nie będzie zdolny do wywiązania się ze zobowiązań finansowych wymaganych obecnie lub w najbliższym okresie.

Część G – Adekwatność kapitałowa

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Poziom funduszy własnych banku jest utrzymywany na poziomie znacząco przekraczającym wymogi, zalecenia lub rekomendacje nadzorcze i jest	Poziom funduszy własnych banku jest utrzymywany na poziomie przekraczającym wymogi, zalecenia lub rekomendacje nadzorcze i jest	Poziom funduszy własnych banku jest utrzymywany na poziomie bliskim wymogom, zaleceniom lub rekomendacjom nadzorczym. Ocena	Widoczne jest niedostateczne dokapitalizowanie banku. Poziom funduszy własnych banku nie spełnia wymogów, zaleceń lub rekomendacji

UKNF – Metodyka BION

przewidywane utrzymanie takiego stanu w przyszłości. Stres testy wykazują gotowość banku na ryzyko związane z możliwym wpływem poważnych i prawdopodobnych scenariuszy na poziom funduszy własnych.	przewidywane utrzymanie takiego stanu w przyszłości. Ocena adekwatności poziomu kapitału do ponoszonego ryzyka i ocena możliwości pokrycia nieoczekiwanych strat banku wiąże się z umiarkowanym ryzykiem. Stres testy wykazują umiarkowany poziom ryzyka związany z możliwym wpływem poważnych i prawdopodobnych scenariuszy na poziom funduszy własnych. Struktura kapitałowa jest niekorzystna lub prawdopodobne jest, że stanie się niekorzystna w kolejnym kwartale.	adekwatności poziomu kapitału do ponoszonego ryzyka i ocena możliwości pokrycia nieoczekiwanych strat banku wiąże się z podwyższonym ryzykiem. Stres testy wykazują podwyższony poziom ryzyka związany z możliwym wpływem poważnych i prawdopodobnych scenariuszy na poziom funduszy własnych.	nadzorczych lub jest wysoce prawdopodobnie nie spełnienie wymogów, zaleceń lub rekomendacji nadzorczych w kolejnym kwartale. Stres testy wykazują wysoki poziom ryzyka związany z możliwym wpływem poważnych i prawdopodobnych scenariuszy na poziom funduszy własnych. Osiągany i przewidywany poziom wyniku finansowego nie stanowi odpowiedniego wsparcia dla kapitału. Dalsze samodzielne funkcjonowanie banku jest zagrożone.
---	--	--	--

Część H – Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej

Ocena 1; 1,5	Ocena 2; 2,5	Ocena 3	Ocena 3,5; 4
Poziom dźwigni finansowej jest zbliżony lub mniejszy od poziomu dźwigni finansowej z grupy banków porównywanych. Występuje brak zauważalnego ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej i jest przewidywane utrzymanie takiego stanu w przyszłości. W banku nie występuje potrzeba podejmowania niezamierzonych działań korygujących plan biznesowy.	Poziom dźwigni finansowej jest zbliżony do poziomu dźwigni finansowej z grupy banków porównywanych. Występuje niskie ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej i jest przewidywane utrzymanie lub pogorszenie takiego stanu w przyszłości. W banku występuje niskie ryzyko potrzeby podejmowania niezamierzonych działań korygujących plan biznesowy.	Poziom dźwigni finansowej jest wyższy od dźwigni finansowej z grupy banków porównywanych. Występuje podwyższone ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej i jest przewidywane utrzymanie lub pogorszenie takiego stanu w przyszłości. W banku występuje podwyższone ryzyko potrzeby podejmowania niezamierzonych działań korygujących plan biznesowy.	Poziom dźwigni finansowej jest istotnie wyższy od poziomu dźwigni finansowej z grupy banków porównywanych. Występuje wysokie ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej i jest przewidywane utrzymanie lub pogorszenie takiego stanu w przyszłości. W banku występuje wysokie ryzyko potrzeby podejmowania niezamierzonych działań korygujących plan biznesowy.

ZAŁĄCZNIK 3. Czynniki korygujące oceny BION³⁴

Obszar	Czynnik korygujący	Zmiana oceny	Maksymalna ocena
I. Ocena stosowania metod wewnętrznych			
Jakość zarządzania ryzykiem kredytowym Jakość zarządzania ryzykiem rynkowym Jakość zarządzania ryzykiem operacyjnym	Bank otrzymał zezwolenie na stosowanie metody wewnętrznej, ale ustalenia dokonane przez UKNF wskazują na niezgodność z wymogami regulacyjnymi dla tej metody wewnętrznej w zakresie zasad (lub praktyki) zarządzania przez bank ryzykiem, dla którego stosowana jest metoda wewnętrzna.	pogorszenie o 0,5 – w przypadku, gdy ustalenia wskazują na naruszenia wymogów regulacyjnych dla metod statystycznych, ale nie są one uznane za istotne	
		pogorszenie o 1 – w przypadku, gdy ustalenia wskazały na istotne niezgodności stosowanych przez bank zasad z właściwymi wymogami regulacyjnymi	max 2,5
Jakość zarządzania adekwatnością kapitałową	Bank otrzymał zezwolenie na stosowanie metod wewnętrznych dla obliczania wymogu kapitałowego, ale ustalenia dokonane przez UKNF wskazują na istotne nieprawidłowości skutkujące obliczeniem niewłaściwej kwoty wymogu kapitałowego.	pogorszenie o 0,5	max 2,5
II. Udział w rynku międzybankowym			
Jakość zarządzania ryzykiem płynności	Bank uzyskał status Uczestnika Fixingu i aktywnie uczestniczy w panelu kwotującym, pod warunkiem, że w cyklicznych raportach sporządzanych przez Stowarzyszenie Rynków Finansowych ACI Polska zgodnie z Regulaminem fixingu stawek referencyjnych WIBOR i WIBID z 30.04.2013 r.:	poprawa o 0,5	

³⁴ Czynniki korygujące wskazane w punktach I i II nie dotyczą banków spółdzielczych.

UKNF – Metodyka BION

	▪ nie zostanie stwierdzone nieprzestrzeganie Regulaminu, ▪ nie zostaną dostrzeżone nieprawidłowości w Fixingu, ▪ otrzymane przez ACI skargi i wnioski lub inne istotne zdarzenia dotyczące Fixingu nie będą świadczyły o nieprawidłowym zarządzaniu ryzykiem płynności w banku. Ponadto, informacje pozyskiwane w ramach bieżącego nadzoru nie wskazują na inne nieprawidłowości w działaniach banku jako Uczestnika Fixingu.		
	W odniesieniu do banku, który uzyskał status Uczestnika Fixingu i aktywnie uczestniczy w panelu kwotującym spełniony został przynajmniej jeden z wymienionych poniżej warunków: ▪ ACI stwierdził nieprzestrzeganie Regulaminu ACI, ▪ ACI raportuje o nieprawidłowościach w Fixingu, ▪ do ACI wpłynęły skargi i wnioski lub inne istotne zdarzenia dotyczące Fixingu nie będą świadczyły o nieprawidłowym zarządzaniu ryzykiem płynności w banku, ▪ informacje pozyskiwane w ramach bieżącego nadzoru wskazują na inne nieprawidłowości w działaniach banku jako Uczestnika Fixingu.	pogorszenie o 0,5	
III. Zarządzanie bankiem			
Obszar zarządzanie bankiem	Bank spełnia jedną z następujących przesłanek: ▪ w stosunku do osób wchodzących w skład zarządu banku w okresie od poprzedniej daty BION zastosowano środki nadzorcze, o których mowa w art. 138 ust. 3 pkt 1 i 2 i art. 138 ust. 4 <i>ustawy Prawo bankowe</i>; ▪ KNF wydała decyzję o ograniczeniu zakresu działalności banku lub jego jednostek organizacyjnych (art. 138 ust. 3 pkt 3 oraz art. 138 ust. 6 Prawa bankowego) – w cyklu BION następującym bezpośrednio po wydaniu przez KNF decyzji; ▪ w przypadku nałożenia kary pieniężnej na bank (art.138 ust. 3 pkt 3a Prawa bankowego) lub kary pieniężnej na członka zarządu (art. 141 Prawa bankowego) – dla danej kary korektę stosuje się tylko raz.		max 3,00
	W skład zarządu banku wchodzi osoby, które nie spełniają wymogów określonych w art. 22b <i>ustawy Prawo bankowe</i> .		max 3,5
	Bank uzyskał status Uczestnika Fixingu jednak nie uczestniczy w panelu kwotującym.	pogorszenie o 0,5	
Ocena końcowa BION	W banku wdrażany jest plan naprawy w związku z: ▪ żądaniem Komisji Nadzoru Finansowego, o którym mowa w art. 142 ust. 3 pkt 1 lub ▪ podjęciem przez bank działania, o którym mowa w art. 142 ust.1 lub art. 142 ust. 2 <i>ustawy Prawo bankowe</i>.		max 3,26

UKNF – Metodyka BION

	Wdrożenie lub realizacja programu postępowania naprawczego/planu naprawy oceniane jest negatywnie.		max 3,5
	Bank uznany został przez Komisję Nadzoru Finansowego za znajdujący się u progu upadłości.		4,00
	Bank uznany został przez Komisję Nadzoru Finansowego za zagrożony upadłością na podstawie art. 101 ust. 3 <i>ustawy o BFG</i> .		F
IV. Badanie biegłego rewidenta			
Ocena końcowa BION	Biegły rewident przedstawił opinię z zastrzeżeniem.		max 3,00
	Biegły rewident wydał opinię negatywną lub odmówił wydania opinii.		4,00
	Bank nie zrealizował zalecenia dotyczącego zmiany biegłego rewidenta.		max 2,5
	Przeprowadzone w trybie art. 135 <i>ustawy Prawo bankowe</i> badanie prawidłowości i rzetelności wszystkich sprawozdań finansowych sporządzonych przez bank zidentyfikowało nieprawidłowości, o których mowa w ust. 3 tego artykułu.		max 3,5
V. Wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych			
Poziom adekwatności kapitałowej	Wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych w odniesieniu do wyznaczonych progów poziomu wskaźników kapitałowych ustalonych jako kryteria odcięcia wskazują na nieadekwatność kapitałową.	pogorszenie o 0,5	

ZAŁĄCZNIK 4. Ramowe zasady wyliczania dodatkowych wymogów kapitałowych z tytułu kredytów mieszkaniowych w walutach obcych uwzględniające rekomendację 2 pkt 1 Uchwały KSF Nr 14/2017 z dnia 13.01.2017 r.

Wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego ws. wspólnych procedur i metodyk dotyczących procesu przeglądu i oceny nadzorczej z dnia 19.12.2014 r. (dalej: *Wytyczne SREP*) wskazują, że nadzór bankowy powinien ustalić dodatkowe wymogi kapitałowe w zakresie funduszy własnych pokrywające m.in. ryzyko nieoczekiwanych strat oraz ryzyko wynikające z nieprawidłowości w zakresie zarządzania wewnętrznego bankiem. *Ustawa Prawo bankowe* dopuszcza nałożenie przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) na bank dodatkowego wymogu kapitałowego, zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt 2a.

W przypadku, gdy zidentyfikowane ryzyko może przełożyć się na zagrożenie o charakterze systemowym, Komitet Stabilności Finansowej (KSF) uprawniony jest do działań mających na celu ograniczenie ryzyka systemowego poprzez zastosowanie instrumentów makro-ostrożnościowych.

Wykonując przywołane postanowienia *ustawy Prawo bankowe*, KNF w latach 2015 oraz 2016 nałożyła, w ramach Filara II, dodatkowe wymogi kapitałowe na banki osiągające progi istotności w odniesieniu do portfeli kredytów mieszkaniowych w walutach obcych udzielonych kredytobiorcom niezabezpieczonym.

Natomiast KSF, na podstawie art. 5 i art. 18 ust. 1 *ustawy o nadzorze makroostrożnościowym*, wydał uchwałę Nr 14/2017 z dnia 13 stycznia 2017 w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych (dalej *Uchwała KSF Nr 14/2017*). W preambule *Uchwały KSF Nr 14/2017* wskazano m.in., że *rolą instytucji sprawujących nadzór nad systemem finansowym jest wprowadzenie rozwiązań o charakterze regulacyjnym oraz wykorzystanie dostępnych środków nadzorczych tak, aby sprzyjać podejmowaniu przez banki oraz kredytobiorców decyzji o restrukturyzacji, przy zachowaniu właściwej sekwencji stosowanych instrumentów*. KSF, mając na uwadze w szczególności środki z Filara II, które są stosowane do pokrycia czynników ryzyka nieobjętych lub nieobjętych w wystarczającym stopniu środkami z Filara I, rekomendował KNF *uzupełnienie obecnie stosowanych w ramach filara II dodatkowych wymogów kapitałowych związanych z ryzykiem operacyjnym, rynkowym i ryzykiem zbiorowego niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców w zakresie czynników ryzyka związanych z portfelem kredytów walutowych, nakładanych na podstawie art. 138 pkt 1 ust. 2a ustawy Prawo bankowe*.

W niniejszym załączniku zawarto ramowe zasady wyliczania dodatkowych wymogów kapitałowych z tytułu kredytów mieszkaniowych w walutach obcych udzielanych kredytobiorcom niezabezpieczonym, uwzględniające rekomendację KSF zawartą w *Uchwale KSF Nr 14/2017*, przy czym przez:

- a) kredyty w walutach obcych – należy rozumieć kredyty denominowane i indeksowane do walut obcych udzielane kredytobiorcom bez względu na formę prawną instrumentu kredytowego (np. uwzględniające odroczone płatności lub podobne finansowe udogodnienia) w walucie innej niż ta, w której konsument otrzymuje dochód lub posiada

aktywa, lub w walucie innej niż waluta państwa członkowskiego, w którym dany kredytobiorca jest rezydentem,

- b) kredytobiorców niezabezpieczonych – należy rozumieć kredytobiorców detalicznych z segmentu gospodarstw domowych nieposiadających zabezpieczenia (hedge) naturalnego lub finansowego, którzy są narażeni na niedopasowanie walutowe pomiędzy walutą ekspozycji a walutą zabezpieczenia; zabezpieczenie naturalne występuje w szczególności wówczas, gdy kredytobiorcy otrzymują dochód w walucie obcej (np. przekazy pieniężne z zagranicy / przychody z eksportu), zabezpieczenie finansowe wymaga z reguły zawarcia umowy z instytucją finansową.

1. Informacje wykorzystywane do kalkulacji dodatkowego wymogu kapitałowego

W celu pozyskania danych umożliwiających wyznaczenie dodatkowego wymogu kapitałowego, KNF przeprowadza badanie obejmujące banki, które spełniają następujące progi istotności:

- kredyty walutowe udzielane kredytobiorcom niezabezpieczonym stanowią co najmniej 10% całkowitego portfela kredytów banku dla sektora niefinansowego, i
- całkowity portfel kredytów sektora niefinansowego stanowi co najmniej 25% sumy aktywów banku.

Banki zobowiązane są do przekazania informacji nt.:

- sposobu zarządzania portfelem zabezpieczonych hipotecznie kredytów walutowych gospodarstw domowych w EUR i w CHF,
- sposobu uwzględnienia ryzyka tego portfela w wewnętrznych procedurach ICAAP,
- wyniki testów wrażliwości portfela zabezpieczonych hipotecznie kredytów walutowych gospodarstw domowych w EUR i w CHF na zadane zmiany kursów i stóp procentowych według 5 scenariuszy testowych zakładających szokowe zmiany otoczeniu makroekonomicznym oraz zachowaniu klientów – określone poniżej.

Scenariusze 1 i 2	osłabienie złotego względem EUR i CHF odpowiednio o 25% i 50%
Scenariusz 3	skokowy wzrost stopy LIBOR o 2 p.p.
Scenariusz 4	wzrost stopy LIBOR jak w scenariuszu 3 oraz dodatkowo zmiana kursu walut jak w scenariuszu 2, tj. o 50%
Scenariusz 5	znaczne wzmocnienie złotego wobec EUR i CHF (o 25%), skutkujące koniecznością poniesienia przez banki kosztu przewalutowania na złote 20% portfela kredytów walutowych na wniosek kredytobiorców.
Scenariusze 1–4 przewidujące zmiany warunków rynkowych zostały wyznaczone w oparciu o historyczne obserwacje zmieniających się parametrów rynkowych.	

- ekspozycji na ryzyko operacyjne w zakresie dotyczącym skali, struktury i charakteru spraw sądowych, w których banki – jako udzielające zabezpieczonych hipotecznie kredytów walutowych – są stroną pozwaną,

- szczegółowej struktury ekspozycji w podziale na: walutę kredytu, kwotę kredytu i lokalizację zabezpieczenia.

2. Ustalenie dodatkowego wymogu kapitałowego – etap pierwszy

Wyliczona dla poszczególnych banków wartość dodatkowego wymogu kapitałowego zależy od oceny BION kwantyfikującej ryzyko przypisane do portfela zabezpieczonych hipotecznie kredytów walutowych gospodarstw domowych w EUR i w CHF. Nadanie oceny przebiega dwuetapowo. W pierwszym etapie ocenie podlega w szczególności:

- zarządzanie tym portfelem,
- uwzględnienie znacznego ryzyka portfela w procesie ICAAP,
- wyniki testów warunków skrajnych mierzące wrażliwość portfela na ryzyko kursowe i ryzyko stopy procentowej.

Ocena końcowa pierwszego etapu odzwierciedlająca ryzyko związane z udzielaniem kredytów walutowych przez poszczególne banki wyznaczana jest w oparciu o wartości przyjmowane przez wskaźniki pomocnicze.

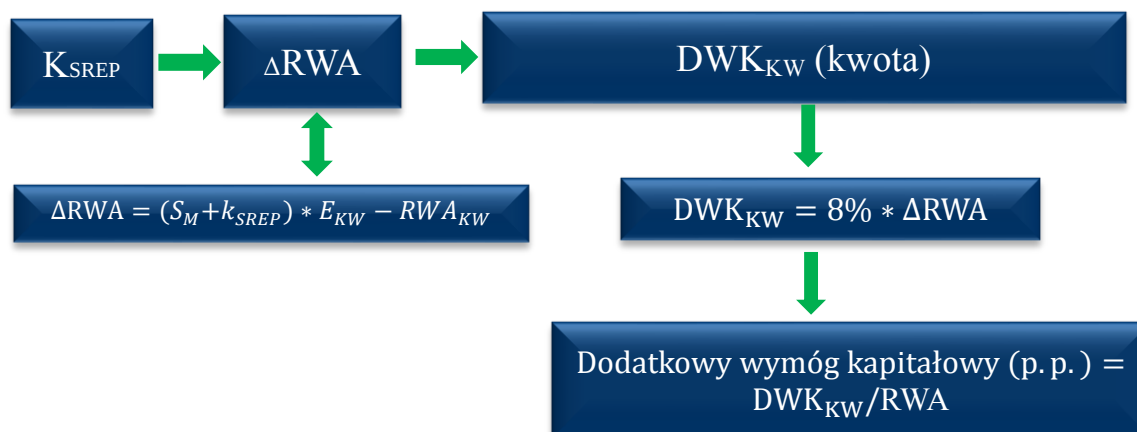
Ocenę determinują cztery wskaźniki obrazujące ryzyko podejmowane przez bank, a dodatkowo korygująco na ocenę wpływa: negatywna ocena ujęcia ryzyka związanego z portfelem walutowym w wewnętrznych modelach ICAAP banków oraz negatywna ocena zarządzania tym portfelem.

Wskaźniki (oceny częściowe) obrazujące ryzyko podejmowane przez bank to:

- wskaźnik W1 – udziału w portfelu kredytów o LTV>100%;
- wskaźnik W2 – realizowanej przez bank marży (przychodu) z kredytów walutowych;
- wskaźnik W3 – wrażliwości łącznego współczynnika wypłacalności banku na zmiany kursów walut i stóp procentowych;
- wskaźnik W4 – przygotowanie banku na przewalutowanie zadanej puli (20% portfela) kredytów walutowych.

Na podstawie nadanej oceny wyznaczany jest wskaźnik k_{SREP} (mnożnik dodatkowego wymogu w zakresie funduszy własnych – patrz Wytyczne SREP) wykorzystywany do ustalenia dodatkowego wymogu kapitałowego w etapie pierwszym.

Schemat wyznaczenia dodatkowego wymogu kapitałowego w etapie pierwszym (add-on):

Gdzie:

k_{SREP} – mnożnik dodatkowej kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem dla ryzyka kredytowego wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych wyznaczony na podstawie wyników oceny ryzyka związanego z udzielaniem kredytów walutowych w konkretnym portfelu w ramach procesu przeglądu i oceny nadzorczej,

S_M – środek makroostrożnościowy – obowiązująca waga ryzyka dla ekspozycji denominowanych w walutach obcych,

DWK_{KW} – wartość dodatkowych wymogów kapitałowych wyznaczonych w etapie pierwszym (tj. bez uwzględnienia czynników ryzyka określonych *Uchwałą KSF Nr 14/2017*),

RWA_{KW} – kwota ekspozycji ważonych ryzykiem dla ryzyka kredytowego wynikająca z Filara I dotycząca ryzyka kredytowego w konkretnym portfelu – przyjęto kwotę ekspozycji ważonych ryzykiem dla walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych w EUR i w CHF wynikającą z przekazanych przez bank informacji,

E_{KW} – wartość ekspozycji portfela zabezpieczonych hipotecznie kredytów walutowych gospodarstw domowych w EUR i w CHF.

3. Czynniki ryzyka wskazane w Uchwale KSF Nr 14/2017 w kalkulacji dodatkowych wymogów kapitałowych

Zgodnie z § 1 ust. 2 pkt 1 *Uchwały KSF Nr 14/2017*, nadzór zobowiązany został do identyfikacji czynników ryzyka związanych z walutowymi kredytami mieszkaniowymi w obszarze:

- a) ryzyka operacyjnego,
- b) ryzyka rynkowego,
- c) ryzyka zbiorowego niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców.

W przypadku walutowych kredytów mieszkaniowych za potencjalnie istotną podkategorie ryzyka operacyjnego uznano ryzyko prowadzenia działalności, w tym relacje z klientami (ang. conduct risk), w powiązaniu z ryzykiem prawnym. Ze względu na powyższe, w celu wyznaczenia wartości dodatkowego wymogu kapitałowego na to ryzyko, dokonuje się rozpoznania skali i charakteru zaangażowania banku w spory sądowe z klientami.

Specyfika i charakterystyka portfela walutowych kredytów hipotecznych pozwala wskazać jako źródło potencjalnego ryzyka rynkowego – ekspozycję banku na ryzyko walutowe. W tym kontekście, monitorowaniu podlega skala ewentualnych otwartych pozycji na ryzyko walutowe oraz ich pokrycie wymogami kapitałowymi.

W odniesieniu do badania ekspozycji na ryzyko zbiorowego niewykonania zobowiązań, analizowane jest występowanie ewentualnych istotnych koncentracji geograficznych ekspozycji, potencjalnej istotnej koncentracji związanej ze strukturą wielkości ekspozycji w portfelu oraz benchmarking wielkości kapitału wewnętrznego.

4. Ustalenie kwoty uzupełniających wymogów kapitałowych związanych z czynnikami ryzyka wskazanymi w Uchwale KSF Nr 14/2017 – etap drugi

Wyznaczenie łącznej kwoty uzupełniających dodatkowych
wymogów kapitałowych

$$DWK_{KW-uz} = DWK_{KW-uz-RO} + DWK_{KW-uz-RR} + DWK_{KW-uz-RZNZ}$$

Wyznaczenie całkowitej kwoty dodatkowych wymogów kapitałowych

$$DWK_{KW-total} = DWK_{KW} + DWK_{KW-uz}$$

Gdzie:

DWK_{KW} – wartość dodatkowych wymogów kapitałowych wyznaczonych bez uwzględnienia czynników ryzyka określonych Uchwałą KSF Nr 14/2017 (tj. na etapie pierwszym)

DWK_{KW-uz} – wartość dodatkowych wymogów kapitałowych wyznaczonych w celu zabezpieczenia przed czynnikami ryzyka określonymi Uchwałą KSF Nr 14/2017 (tj. na etapie drugim)

$DWK_{KW-total}$ – wartość łącznych dodatkowych wymogów kapitałowych, z uwzględnieniem wyliczonych dla czynników ryzyka określonych Uchwałą KSF Nr 14/2017 (tj. łączny efekt etapu pierwszego i drugiego)

$DWK_{KW-uz-RO}$ – wartość dodatkowych wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego

$DWK_{KW-uz-RR}$ – wartość dodatkowych wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego

$DWK_{KW-uz-RZNZ}$ – wartość dodatkowych wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka zbiorowego niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców

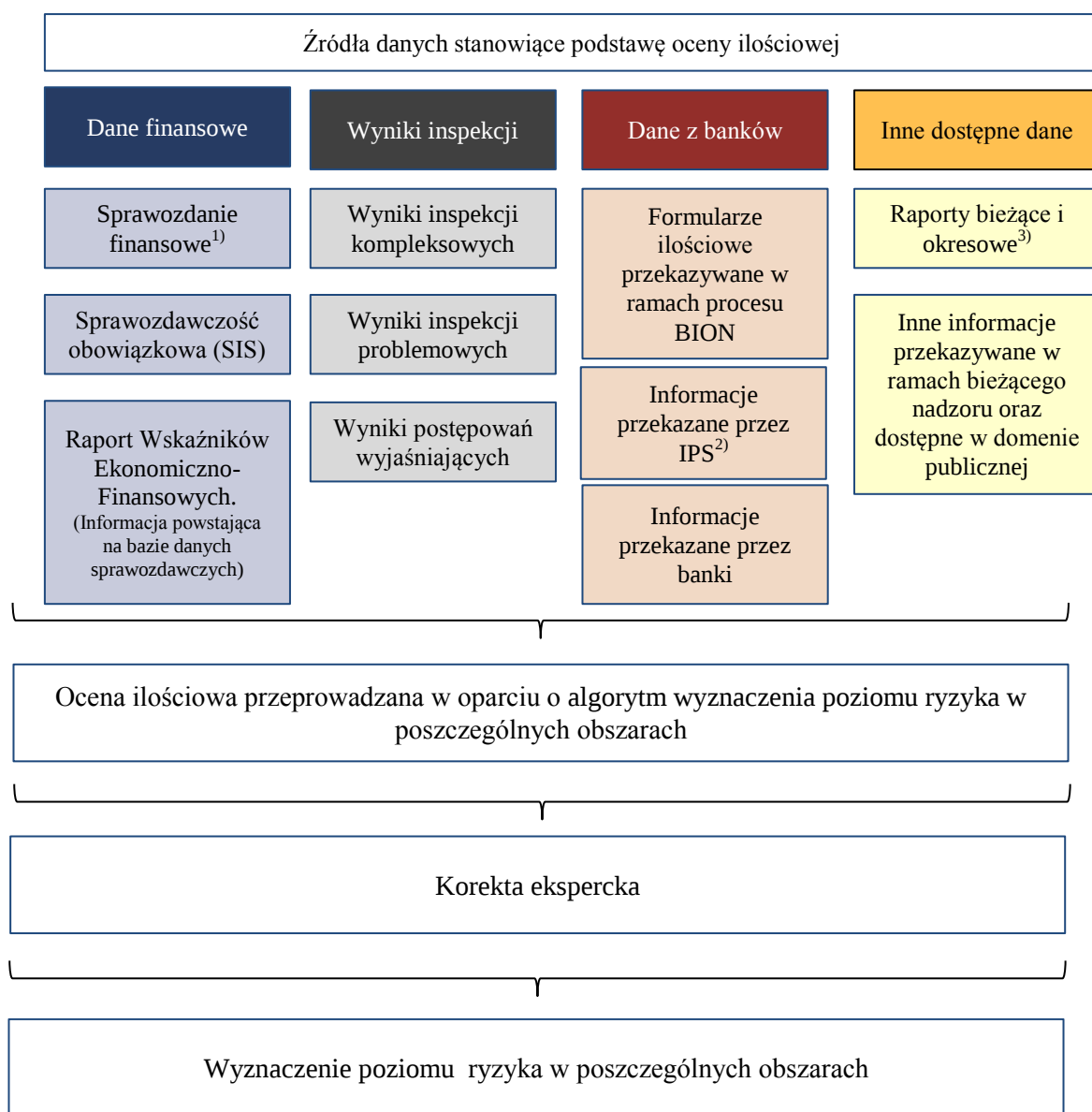
5. Uwzględnienie dodatkowych wymogów kapitałowych w adekwatności kapitałowej banków

Wyznaczone wartości dodatkowego wymogu kapitałowego, w tym wynikające z uwzględnienia czynników ryzyka wskazanych w Uchwale KSF Nr 14/2017, powiększają wartość minimalnych regulacyjnych współczynników kapitałowych oraz minimalne poziomy współczynników rekomendowane przez KNF.

ZAŁĄCZNIK 5. Ustalanie oceny za poziom ryzyka w trakcie procesu BION

Ocena poziomu ryzyka dokonywana jest z wykorzystaniem wskaźników ilościowych. W uzasadnionych przypadkach są dokonywane korekty o charakterze eksperckim, wstępnie wyliczonych poziomów ryzyka.

Podstawą oceny są dane sprawozdawcze przekazywane przez banki w ramach SIS oraz dane w formie dodatkowych tabel ilościowych zbieranych w ramach pozyskiwania danych na potrzeby procesu BION a także odpowiedzi na inne badania przeprowadzane przez UKNF. Ponadto, uzupełniającym źródłem informacji są wyniki inspekcji a także inne źródła takie jak: informacje ujawnianie przez banki (w tym raporty bieżące i okresowe publikowane przez banki notowane na GPW), raporty biegłego rewidenta, informacje na temat sektora bankowego, itp.

¹⁾ Okresowe sprawozdania finansowe podlegające badaniu / przeglądowi audytora.

²⁾ Dotyczy tylko banków spółdzielczych, które przystąpiły do IPS.

³⁾ Raporty przekazywane przez Banki notowane na GPW.

Analitik przeprowadza analizę banku oraz dokonuje oceny poziomu wskazanych rodzajów ryzyka występującego w działalności prowadzonej przez bank. W procesie dokonywania oceny poziomu danego ryzyka uwzględniane są dwa elementy:

Ocena ilościowa – przeprowadzana na podstawie analizy wskaźników oraz danych ilościowych, w tym na tle grupy rówieśniczej,

Korekta ekspercka – polega na uwzględnieniu czynników, które mogą wpływać na ocenę poziomu ryzyka, w tym uzasadniać odchylenia od wartości notowanych w grupie rówieśniczej.

Zakres i szczegółowość analizy poszczególnych obszarów zależy od przyjętego dla danego banku trybu BION oraz skali działalności banku. Zasady w zakresie określania trybu i zakresu badania zostały określone w Metodocy BION.

Najszerzy zakres badania jest realizowany dla banków objętych trybem *BIONpełny*. W trybie tym, w ramach cyklu BION, ocenie podlegają:

- a) część ilościowa analizy modelu biznesowego,
- b) poziom adekwatności kapitałowej,
- c) poziom ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej,
- d) poziom ryzyka kredytowego,
- e) poziom ryzyka rozliczenia/dostawy,
- f) poziom ryzyka koncentracji kredytowej,
- g) poziom ryzyka płynności,
- h) poziom ryzyka finansowania,
- i) poziom ryzyka rynkowego,
- j) poziom ryzyka stóp procentowych w księdze bankowej,
- k) poziom ryzyka operacyjnego.

Część ilościowa analizy modelu biznesowego

Przy ocenie ilościowej modelu biznesowego pod uwagę brana jest nie tylko wysokość i trend wyniku finansowego realizowanego przez bank, ale także czynniki, które mogą wpłynąć na jego stabilność.

Zarówno wysokość, jak i stabilność wyniku finansowego może zależeć od wysokiego poziomu ryzyka kredytowego lub niewłaściwego zarządzania tym ryzykiem, co w następstwie może spowodować zwiększenie wartości kredytów zagrożonych i konieczność zwiększenia rezerw celowych/odpisów z tytułu utraty wartości. Na jakość i wysokość wyniku finansowego wpływa ponadto wysoki poziom ryzyka rynkowego, który może spowodować stratę lub nadmierne uzależnienie wyniku finansowego banku od zmian stóp procentowych, czy też zmian kursów walutowych.

Na przyszły wynik finansowy może negatywnie wpłynąć nieumiejętność przewidywania i kontrolowania źródeł finansowania oraz kosztów ogólnych, niewłaściwie wprowadzona lub źle opracowana strategia działania lub zła polityka zarządzania ryzykiem.

Czynnikiem, który może wpływać na ocenę ilościową modelu biznesowego są także ewentualne uzależnienie od źródeł przychodów i kosztów.

Przy ocenie części ilościowej modelu biznesowego w szczególności brane są pod uwagę następujące elementy:

- I. Poziom wyniku finansowego mierzony na różnych poziomach działalności banku, jego trendy oraz stopień stabilności:
 - wyniku z działalności bankowej,
 - dochodów odsetkowych,
 - kosztów odsetkowych,
 - kosztów operacyjnych,
 - kosztów ryzyka,
 - wyniku z prowizji,
 - wyniku z działalności bankowej po uwzględnieniu kosztów (marża netto),
 - zdolność zapewnienia właściwego poziomu kapitału poprzez zyski zatrzymane;
- II. Wpływ struktury aktywów i źródeł finansowania działalności banku w powiązaniu z modelem biznesowym banku:
 - efektywność zatrudnienia z uwzględnieniem modelu biznesowego, w tym relacja wyniku z działalności bankowej pomniejszonego o koszty działania i amortyzację do wielkości zatrudnienia,
 - relacja kosztów do dochodów;
- III. Efektywność działania banku:
 - marża odsetkowa netto,
 - zwrot na aktywach,
 - zwrot na kapitale,
 - stopień realizacji planu finansowego;
- IV. Porównanie banku na tle grupy rówieśniczej oraz sektora oraz wyniki testów warunków skrajnych na wielkość wyniku finansowego:
 - różnice pomiędzy rentownością banku a rentownością banków z grupy rówieśniczej,
 - identyfikacja potencjalnych przewag konkurencyjnych.

Poziom adekwatności kapitałowej

Ocena adekwatności kapitałowej w ramach oceny kwartalnej koncentruje się na ocenie czy bank nadzorczy miary kapitałowe oraz strukturę funduszy własnych (Tier1, Tier2). Ponadto ocenie poddawana jest zdolność banku do zwiększania funduszy własnych banku poprzez zatrzymywanie generowanych zysków netto.

Przy dokonywaniu oceny uwzględnia się także poziom wewnętrznych „buforów”, tj. różnicę pomiędzy faktycznie posiadanymi funduszami banku a wymogami regulacyjnymi oraz oczekiwaniami nadzorczymi. Rozważana jest także zdolność banku do utrzymania ww. „buforów” w czasie.

Czynnikiem, który wpływa na ocenę są także wyniki testów warunków skrajnych, zarówno przeprowadzane wewnętrznie przez banki jak i przeprowadzane przez nadzór.

Przy ocenie adekwatności kapitałowej w szczególności brane są pod uwagę następujące elementy:

- I. Spełnianie wymogów regulacyjnych:
 - poziom i struktura funduszy własnych,
 - przestrzeganie norm nadzorczych związanych z utrzymywaniem wymaganej przepisami minimalnej wielkości funduszy własnych,

- nadwyżkę funduszy własnych nad wymogami regulacyjnymi i oczekiwaniami nadzorczymi;

II. Zdolność banku do finansowania rozwoju działalności mierzona:

- dynamika aktywów ważonych ryzykiem w relacji do dynamiki funduszy własnych,
- trendy zmian wskaźników kapitałowych;

III. Wpływ czynników ryzyka na adekwatność kapitałową:

- wyniki testów warunków skrajnych wewnętrznych i zewnętrznych,
- wpływ ryzyka kredytowego na fundusze własne mierzony jako relacja należności sektora niefinansowego do wymogu regulacyjnego,
- potencjalny wpływ zwiększenia odpisów aktualizujących na fundusze własne,
- stabilność wyniku finansowego oraz zasadność wypłacanych dywidend w świetle aktualnej wielkości funduszy własnych i planów rozwoju banku.

Poziom ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej

Poziom ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej jest oceniany w powiązaniu z modelem biznesowym banku. Ocenie podlega także zdolność banku do wywiązywania się z zobowiązań finansowych w niesprzyjających warunkach funkcjonowania.

Przy ocenie poziomu ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej w szczególności brane są pod uwagę następujące elementy:

- zmian wskaźnika dźwigni finansowej w czasie,
- wpływu realizacji strategii działania na poziom dźwigni (na podstawie planów finansowych),
- kształtowania się wskaźnika dźwigni finansowej z uwzględnieniem nadzorczych testów warunków skrajnych,
- analizy terminów zapadalności pasywów i aktywów.

W przypadku, gdy bank nie zarządza ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej jako odrębnym obszarem, analityk może odstąpić od oceny poziomu, gdy wskaźnik dźwigni finansowej z uwzględnieniem nadzorczych testów warunków skrajnych kształtuje się na poziomie wyższym niż 9%.

Poziom ryzyka kredytowego

Ocena poziomu ryzyka kredytowego ma na celu określenie poziomu ryzyka związanego z poszczególnymi ekspozycjami kredytowymi jak i portfelami. Ocenie podlega charakter ekspozycji zarówno bilansowych jak i pozabilansowych, generujących ryzyko kredytowe. W ocenie uwzględniane są trendy związane z kształtowaniem się należności nieregularnych oraz należności przeterminowanych.

Przy ocenie poziomu ryzyka kredytowego w szczególności brane są pod uwagę następujące elementy:

I. Źródła ryzyka kredytowego:

- udział i trendy zmian wskaźnika udziału portfela kredytowego w aktywach,
- struktura podmiotowa i przedmiotowa portfela kredytowego,
- struktura i dynamika należności w walutach obcych,
- wpływ pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka kredytowego;

II. Jakość aktywów:

- poziom i trend ekspozycji kredytowych przeterminowanych,
- udział i trendy zmian portfela kredytowego z utratą wartości,
- koszt ryzyka kredytowego,
- pokrycie kapitałem ryzyka kredytowego,
- struktura podmiotowa i przedmiotowa portfela kredytowego z rozpoznaną utratą wartości,
- pokrycie odpisami portfela kredytowego z rozpoznaną utratą wartości.

Poziom ryzyka rozliczenia/dostawy

W ramach oceny poziomu ryzyka rozliczenia/dostawy oceniane jest ryzyko związane z działalnością handlową prowadzoną przez bank.

Przy ocenie poziomu ryzyka rozliczenia/dostawy w szczególności brane są pod uwagę następujące elementy:

- średni udział operacji zaliczanych do portfela handlowego w aktywach,
- średni udział operacji na instrumentach dłużnych z wyłączeniem emitowanych przez Skarb Państwa i NBP w aktywach,
- udział wolumenu pozabilansowych transakcji pochodnych o charakterze spekulacyjnym w transakcjach ogółem.

W przypadku, gdy bank nie zarządza ryzykiem rozliczenia i dostawy jako odrębnym obszarem, analityk może odstąpić od oceny poziomu, gdy skala działalności handlowej banku jest nieznacząca.

Poziom ryzyka koncentracji kredytowej

Ocena poziomu ryzyka koncentracji kredytowej obejmuje analizę źródeł ryzyka koncentracji kredytowej, w tym koncentracji podmiotowej, produktowej, walutowej a także wynikającej ze stosowanej przez bank zabezpieczeń. Pod uwagę brane są także zaangażowania pośrednie związane dużymi pośrednimi ekspozycjami kredytowymi, takimi jak pojedynczy wystawca zabezpieczenia.

Przy ocenie poziomu ryzyka koncentracji kredytowej w szczególności brane są pod uwagę następujące elementy:

- udział największych zaangażowań kredytowych w portfelu kredytowym w banku,
- porównanie poziomu koncentracji występującej w portfelu kredytowym banku w odniesieniu do średniej dla grupy rówieśniczej oraz średniej dla sektora bankowego,
- struktura branżowa portfela,
- udział kredytów zabezpieczonych hipotecznie.

Poziom ryzyka płynności

Analiza poziomu ryzyka płynności, oprócz weryfikacji czy bank spełnia wymogi regulacyjne obejmuje analizę niedopasowania w zakresie terminów zapadalności i walut. Oceniana jest także zdolność banku do pokrycia nieoczekiwanego wpływu środków oraz dostęp do awaryjnych środków płynnościowych.

Przy ocenie poziomu ryzyka płynności w szczególności brane są pod uwagę następujące elementy:

- I. Spełnianie wymogów regulacyjnych:
 - udział podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach,
 - poziom i trendy zmian wskaźnika LCR,
 - poziom i trendy wskaźników M1 oraz M2;
- II. Struktura pasywów:
 - udział w sumie bilansowej i trendy depozytów bieżących i terminowych w pasywach,
 - udział w sumie bilansowej i trendy depozytów osób prywatnych, sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych,
 - relacja aktywów płynnych do środków stabilnych;
- III. Porównanie banku na tle grupy rówieśniczej oraz sektora oraz wpływ skrajnych warunków na poziom płynności banku:
 - pokrycie odpływu depozytów aktywami płynnymi,
 - poziom aktywów obciążonych w aktywach banku, w tym na tle grupy rówieśniczej.

Poziom ryzyka finansowania

Ocena ryzyka finansowania koncentruje się na identyfikacji stabilnych źródeł finansowania, w odniesieniu do struktury walutowej bilansu. Pod uwagę brany jest także dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania, w tym ich koncentracja. Weryfikowane jest także spełnienie norm ostrożnościowych.

Przy ocenie poziomu ryzyka finansowania w szczególności brane są pod uwagę następujące elementy:

- I. Spełnianie wymogów regulacyjnych:
 - poziom i trendy zmian wskaźnika NFSR,
 - poziom i trendy zmian wskaźnika M3 i M4;
- II. Stabilność i dywersyfikacja źródeł finansowania:
 - znaczenie środków z własnej emisji w finansowaniu działalności,
 - znaczenie finansowania od podmiotu dominującego,
 - kontraktowe zestawienie terminów płynności ze szczególnym uwzględnieniem okresu powyżej 5 lat,
 - relacja depozytów do kredytów,
 - stabilność bazy depozytowej,
 - oraz inne źródła finansowania;
- III. Porównanie banku na tle grupy rówieśniczej oraz sektora:
 - poziom wskaźnika NFSR w porównaniu do banków z grupy rówieśniczej,
 - poziom wskaźnika NFSR na tle sektora.

Poziom ryzyka rynkowego

W ramach oceny poziomu ryzyka rynkowego oceniane jest jaki wpływ na sytuację ekonomiczno-finansową banku wywierają transakcje zaliczane do księgi handlowej. Ocena uwzględnia także ryzyko walutowe wynikające z walutowych kredytów mieszkaniowych.

Przy ocenie poziomu ryzyka rynkowego w szczególności brane są pod uwagę następujące elementy:

I. Ryzyko rynkowe:

- BPV portfela handlowego/BPV banku,
- BPV portfela dostępnego do sprzedaży,
- BPV portfela utrzymywanego do terminu zapadalności,
- stosunek udziału wyniku z działalności handlowej do wyniku z działalności bankowej,
- wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu/wynik z tytułu działalności operacyjnej;

II. Ryzyko walutowe:

- maksymalna zaobserwowana pozycja całkowita podmiotu za badany okres do funduszy własnych,
- średnia pozycja całkowita podmiotu za badany okres funduszy własnych,
- udział walutowych kredytów mieszkaniowych w kredytach sektora niefinansowego,
- zmiana kursów WAL/PLN o 30% (test warunków skrajnych) na wynik z działalności bankowej,
- relacja bezwzględnej wartości różnicy pomiędzy aktywami walutowymi a pasywami walutowymi do depozytów klientów,
- zmiana kursów WAL/PLN o 30% (test warunków skrajnych) do funduszy własnych,
- VaR 10-dniowy przy poziomie ufności 99%.

Poziom ryzyka stóp procentowych w księdze bankowej

Ocena poziomu ryzyka stóp procentowych w księdze bankowej koncentruje się na ocenie wpływu zmiany stopy procentowej na wartość ekonomiczną banku.

Przy ocenie poziomu ryzyka stóp procentowych w księdze bankowej w szczególności brane są pod uwagę następujące elementy:

- zmiana (w skali roku) wartości ekonomicznej w wyniku nagłej i nieoczekiwanej zmiany stóp procentowych o 200 p.b./ fundusze własne,
- zmiana (w skali roku) wyniku odsetkowego netto w wyniku wzrostu stóp procentowych o 100 p.b./ wynik odsetkowy netto,
- zmiana (w skali roku) wyniku odsetkowego netto w wyniku spadku stóp procentowych o 100 p.b./ wynik odsetkowy netto,
- relacja 1% kredytów sektora niefinansowego i budżetowego (4% kredytów konsumpcyjnych) do wyniku odsetkowego.

Poziom ryzyka operacyjnego

Ocena poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje ocenę wrażliwości banku na zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne. Oceniany jest także wpływ stosowanych technologii teleinformatycznych na stabilność funkcjonowania banku.

Przy ocenie poziomu ryzyka operacyjnego w szczególności brane są pod uwagę następujące elementy:

I. Relacja pomiędzy ryzykiem operacyjnym a modelem biznesowym:

- zmiana w ciągu roku wartości sumy bilansowej przypadającej na jednego zatrudnionego,
- fluktuacja pracowników,

- fluktuacja pracowników na stanowiskach kierowniczych,
- liczba strat /1000 etatów,
- stosowane kanały dystrybucji,
- udział uzasadnionych skarg klientów w ich ogólnej liczbie,
- stopień skomplikowania struktury organizacyjnej (liczba linii biznesowych, liczba podmiotów zależnych, liczba kluczowych procesów);

II. Wpływ strat z tytułu ryzyka operacyjnego na wyniki banku:

- suma strat /wynik z działalności bankowej pomniejszony o koszty działania i amortyzację,
- udział pięciu najwyższych straty w sumie strat,
- liczba strat /1 mld sumy bilansowej;

III. Relacje z klientami:

- udział uzasadnionych skarg klientów w ich ogólnej liczbie,
- relacja utworzonych rezerw na sprawy sądowe do fundusze własne,
- relacja wartości reklamacji klientów w związku z incydentami naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego do wyniku netto;

IV. Ryzyko IT

- relacja liczby systemów IT uznanych za krytyczne do liczby systemów IT ogółem,
- relacja liczby pracowników obszaru IT, dla których stosunek pracy został rozwiązany w danym okresie do liczby pracowników na początku danego okresu,
- liczba podatności krytycznych, dla których czas realizacji zaleceń przekroczył 50 dni od momentu ich zidentyfikowania,
- liczba incydentów bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- liczba aktywnych klientów bankowości internetowej i mobilnej,
- udział transakcji realizowanych elektronicznie.

Kwartalna weryfikacja oceny BION

W ramach kwartalnej aktualizacji oceny BION oceniane są

- a) część ilościowa analizy modelu biznesowego,
- b) poziom adekwatności kapitałowej,
- c) poziom ryzyka kredytowego,
- d) poziom ryzyka płynności i finansowania,

przy czym zastosowanie mają te podobne wytyczne, jak wykorzystywane przy ocenie rocznej. Wyniki aktualizacji są przekazywane bankom na piśmie.

Dodatkowo w ramach aktualizacji oceny BION mogą być uwzględnione wyniki inspekcji (poza inspekcją kompleksową) dotyczące zarówno poziomu ryzyka, jak i jakości zarządzania.